

MAUSOLEUL EROILOR DE LA MĂRĂȘEȘTI

ISBN 978-606-8636-56-6

©Editura Academiei Oamenilor de Știință din România, 2018

**MONUMENTE ȘI ÎNSEMNE MEMORIALE DEDICATE EROILOR ROMÂNI
DIN MARELE RĂZBOI DE REÎNTREGIRE NAȚIONALĂ**

**Florian
TUCĂ**

**Cristache
GHEORGHE**

**Eugen
SITEANU**

**MONUMENTE ȘI ÎNSEMNE MEMORIALE
DEDICATE EROILOR ROMÂNI
DIN MARELE RĂZBOI
DE REÎNTREGIRE NAȚIONALĂ
DICȚIONAR**

**Editura Academiei Oamenilor de Știință din România
București, 2018**

Gl. bg. (r.) dr.

Florian

TUCĂ

Col (r.) dr.

Cristache

GHEORGHE

Col (r.) prof. univ.

dr. ing. Eugen

SITEANU

**MONUMENTE
ȘI ÎNSEMNE MEMORIALE
DEDICATE EROILOR ROMÂNI
DIN MARELE RĂZBOI DE
REÎNTREGIRE NAȚIONALĂ
- DICȚIONAR -**

**Editura Academiei Oamenilor de Știință din România
București, 2018**

**Lucrare publicată sub egida Secției de Științe Militare
a Academiei Oamenilor de Știință din România**

Îngrijitor de ediție:
general de brigadă (r) dr. Florian TUCĂ

Tehnoredactare: Cristina Mariana TĂLPAN
Mihail CĂRUȚAȘU

Copertă: Cristina Mariana TĂLPAN

Corectură: Gabriela PETRESCU

Ilustrația foto:
Valentin BLĂNARIU
Viorel BLĂNARIU
Alexandru BLĂNARIU

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României
TUCĂ, FLORIAN

**Monumente și însemne memoriale dedicate eroilor români
din marele război de reîntregire națională** / general de brigadă
dr. Florian Tucă, colonel dr. Cristache Gheorghe, colonel dr.
Eugen Siteanu. - București : Editura Academiei Oamenilor de
Știință din România, 2018

Conține bibliografie
ISBN 978-606-8636-56-6

I. Gheorghe, Cristache
II. Siteanu, Eugen

725.945

PREFAȚĂ

Trei autori militari, cunoscuți și prețuiți pentru activitatea lor științifică și publicistică, dr. Florian Tucă, dr. Cristache Gheorghe și dr. ing. Eugen Siteanu și-au unit eforturile pentru a oferi științei istoriei militare o lucrare valoroasă, inedită și necesară aniversării centenarului marii uniri, intitulată inspirat: „Monumente și însemne memoriale dedicate eroilor români din Marele Război de Reîntregire Națională”. Lucrarea este publicată sub egida Secției de Științe Militare a Academiei Oamenilor de Știință din România și sub atenta îndrumare științifică a domnului general de brigadă (r) dr. Florian Tucă – îngrijitorul de ediție care a coordonat munca autorilor la această remarcabilă operă istorică.

Istoria se întemeiază pe izvoare scrise și nescrise printre care o incontestabilă valoare o au monumentele și însemnele memoriale care sunt prezentate în lucrare.

Autorii au caracterizat această valoroasă lucrare cu denumirea de „Dicționar” pentru că ea a adunat la un loc peste 2.000 de monumente și însemne memoriale de pe întreg cuprinsul României Mari și încă 29 care sunt risipite pe teritoriile unui număr de șapte state europene.

Eroii care s-au jertfit pentru libertate, pentru independență, pentru apărarea vetrei strămoșești împotriva agresorilor „câtă frunză, câtă iarba”, au rămas neclintiți de strajă patriei ca un zid de apărare a culturii și civilizației românești, dar și a civilizației occidentale, iar pământul lor drag și sfânt le-a fost leagăn și mormânt, așa cum a scris poetul nostru George Coșbuc.

Autorii acestei valoroase lucrări n-au precupețit timpul și osteneala pentru elaborarea acestui Dicționar străbătând Țara de-a lungul și de-a latul ei, de la Nistru pân' la Tisa și de la Mare, pân' la Țara Fagilor și în Ținutul Herței, oprindu-se de peste 2.000 de ori pentru a fotografia monumente și însemne memoriale și pentru a copia înscrisurile de pe acestea cu sfințenie, dragoste și venerație pentru eroii care sunt cinstiți prin aceste monumente. Marele nostru savant Nicolae Iorga scria că „Monumentele sunt istoria vie a neamului” deoarece acestea sunt menite să oglindească, prin metafora pietrei, paginile de aur din cartea de istorie a românilor, să elogieze vitejia, eroismul și spiritul de jertfă ale generațiilor de români în luptele necontenite pentru apărarea pământului sfânt al patriei noastre și pentru unitatea național-statală.

Întotdeauna cetățenii României, la fel ca și cei ai Daciei, s-au bătut cu vitejie și eroism pentru cauza dreaptă și sfântă a apărării Țării. În amintirea și gloria eroilor care au căzut pe câmpul de luptă pentru întregirea și libertatea Patriei,

poporul român a ridicat monumente și mausolee. Regele Carol I spunea că: *„popoarele se onorează pe ele însele atunci când păstrează și înconjoară cu dragoste memoria marilor patrioți și eroi în amintirea cărora au ridicat statui”*.

Publicarea, după 15 ani de când România a fost primită în NATO, a unei cărți despre eroi și mausolee dovedește că păstrarea memoriei patrioților și eroilor este mereu vie în conștiința românilor și a cetățenilor statelor aliate și mereu necesare în educația din școli, universități, din armată și în activitatea cultural-educativă din toate țările aliate. Prin lucrarea de față autorii au scos din negura uitării o parte din cuvintele scrise, în anii ce au trecut, de un număr de personalități românești și aliate. Sunt onorat să scriu această prefață pentru că trei dintre autorii lucrării sunt colegi de ai mei, membri ai Academiei Oamenilor de Știință din România. Cartea este interesantă, foarte bine documentată, conținând chiar și un capitol în care sunt prezentate grafic principalele campanii, operații și bătălii din Marele Război de Reîntregire Națională din anii 1916-1919, și plină de fior patriotic și de dragoste pentru eroii neamului nostru și de aceea o recomand cu căldură cititorilor tineri și bătrâni deopotrivă.

Pe lângă acești zeci de mii de eroi au mai fost și foarte mulți civili din Transilvania, care au căzut sub acțiunile teroriste ale unor ultranaționaliști și iredentiști maghiari. În perioada de teroare de după terminarea primului război mondial s-au înființat gărzile românești, în scopul protecției și apărării vieții femeilor, copiilor și bătrânilor agresați de fostele autorități maghiare, la sfârșitul anului 1918.

Nu-i putem uita nici pe membrii Misiunii Militare Franceze din România care au considerat că România este a doua patrie a lor: „Je n'en connaissais qu'une/ et j'avais deux patries:/ La France, mon pays,/ et puis la Roumanie.” („Nu-mi știam decât una,/ dar aveam două patrii:/Țara mea, Franța,/ și apoi România”) – Gabriel Adain, medic francez. Perioada cea mai fecundă de ridicare de monumente și însemne memoriale în amintirea, în cinstea și în memoria eroilor noștri din primul Război Mondial a fost imediat după înfăptuirea Marii Uniri și în primele două decenii după aceea. În perioadele la care ne referim, aproape că nu a fost oraș sau comună mai mare din cuprinsul țării în care să nu se fi înălțat un monument mai mareț sau mai modest ori un simplu însemn memorial întru slava eroilor români din timpul Primului Război Mondial. Reflectând avântul pe care l-a cunoscut România în primii ani de la făurirea Marii Uniri în privința construirii de monumente și însemne memoriale, în coloanele Revistei „Cultul Eroilor”, în numărul său din luna septembrie 1922, se consemnau următoarele: *„În toate părțile țării, de la Nistru până la Tisa, se ridică memorabile, adică cruci, troițe, monumente, unele pompoase, care costă sute de mii de lei, altele modeste, că abia se văd de deasupra capetelor mulțimii adunate la dezvelirea lor. Nu e duminică sau sărbătoare să nu se dezvăluie câte un monument, câte o cruce comemorativă care să eternizeze faptele și numele celor din localitatea celor morți pentru Țară”*.

De atunci, din primii ani de după Marea Unire din decembrie 1918, până în zilele noastre, pământul României a fost jalonat și presărat de un număr cu adevărat impresionant de monumente și însemne memoriale sau de opere comemorative de război dedicate eroilor români din prima conflagrație mondială a secolului al XX-lea.

Autorii lucrării au structurat volumul pe trei părți și mai multe capitole distincte și anume:

Partea I cu următoarele capitole: *„Eroismul milenar al daco-românilor pentru transformarea Daciei (300 î.Hr.) în România Mare (1918)”*; *„Cuvinte expresive despre eroii neamului românesc și despre monumente și însemne memoriale dedicate eroilor”*; *„Campaniile și bătăliile din Marele Război de Reîntregire Națională în care eroii noștri s-au acoperit de glorie”*. Această parte a cărții are menirea de a desfășura în timp și în spațiu aria în care s-a desfășurat Marele Război Românesc și în care se odihnesc cei ce s-au jertfit pentru realizarea Marii Uniri.

În următoarea parte a lucrării sunt înfățișate monumentele și însemnele memoriale aflate pe teritoriul României și care sunt dedicate eroilor români din Marele Război de Reîntregire Națională.

Partea a III-a este intitulată *„Monumente și însemne memoriale dedicate eroilor României din primul Război Mondial aflate pe teritoriul altor țări”*: Republica Moldova, Ucraina, Bulgaria, Belgia, Franța, Germania, Italia și Ungaria.

Desigur că Republica Moldova este o țară specială, Guvernul acesteia semnând împreună cu cel al României, în anul 2012, un acord cu privire la regimul juridic al mormintelor de război românești de pe teritoriul Republicii Moldova în care există peste 240 de cimitire (necropole) de război românești, așa cum este, de exemplu și Cimitirul de Onoare Românesc de la Țiganca. Începând cu toamna anului 1944 sovieticii au demolat aproape toate cimitirele și însemnele comemorative de război din Basarabia. În perioada interbelică, în Chișinău, s-a amenajat Cimitirul Eroilor pentru adăpostirea osemintelor militarilor austrieci, cehi, francezi, polonezi, români și ruși morți în Primul Război Mondial. Cimitirul Eroilor a fost demolat în anul 1959. Acum a început reconstrucția capelei-osuar a militarilor români și străini înhumați acolo.

În domeniul mormintelor și operelor comemorative de război, pe teritoriul României există și cimitire internaționale ale eroilor, așa cum este, de exemplu, și Cimitirul internațional al eroilor din Valea Uzului. Acest cimitir (din anul 1917) a fost extins în anul 1926 cu sprijinul Societății Cultul Eroilor și apoi în anul 1944, prin reînhumarea eroilor de mai multe naționalități care au murit în luptele din împrejurimi pe timpul Primului și celui de al Doilea Război Mondial. Ministerul Apărării Naționale român a discutat cu instituțiile omoloage din Ungaria toate circumstanțele de fapt și de jure cu privire la Cimitirul menționat pentru a găsi soluții și a asigura o cinstită demnă a eroilor înhumați acolo, indiferent de

naționalitatea lor. Partea română a prezentat părții ungare dovezi arhivistice incontestabile cu privire la caracterul multinațional al Cimitirului respectiv și a arătat că se va organiza o inspecție tehnică a întregului Cimitir cu participarea reprezentanților tuturor statelor (Austria, Germania, Italia, România, Federația Rusă, Serbia și Ungaria) ai căror eroi își dorm somnul de veci în acest Cimitir Internațional. Oficiul Național Cultul Eroilor a constatat la fața locului că Primăria comunei Sânmartin, județul Harghita, a renovat Cimitirul fără să respecte planurile necropolei din anul 1927 și a amplasat „*trei monumente comemorative ungare, (...) și aproximativ 600 de însemne de căpătâi (cruci creștine cu însemne naționale ungare) atât pe suprafețele de teren în care, potrivit schițelor identificate în documentele de arhivă, sunt înmormântați morți de război de alte naționalități (români, austrieci, germani, ruși, italieni și sârbi)*”, astfel că însemnele de căpătâi ale celorlalte naționalități „*nu se mai regăsesc în cimitir*”¹.

Lucrările menționate mai sus s-au realizat fără avizul de specialitate al Oficiului Național Cultul Eroilor precum se prevede în art. 14, art. 15 și art. 16 din Legea nr. 379/2003.

Autorii lucrării au considerat potrivit să-și încheie volumul cu ilustrații foto, un glosar și cu o bibliografie selectivă.

Lucrarea intitulată „*Monumente și însemne memoriale dedicate eroilor români din Marele Război de Reîntregire Națională*” apare sub egida Academiei Oamenilor de Știință din România, cu prilejul împlinirii a 100 de ani de la făurirea României Mari.

**Președintele secției de științe militare
a Academiei Oamenilor de Știință din România**

General (r) prof. univ. dr. Teodor Frunzeti

¹ Observatorul militar, nr. 25 (1514), 3-9 iulie 2019, p. 24, Controverse, MapN, despre discuțiile privind cimitirul din Valea Uzului: Partea Ungară și-a argumentat poziția prin raportare exclusiv la o schiță din anul 1917, a unui alt cimitir; <http://once.Mapn.ro>

CUVÂNT ÎNAINTE

Cu aproape un veac în urmă, Nicolae Iorga aprecia că monumentele și însemnele memoriale dedicate eroilor noștri și care înnobilează sute și sute de localități ale țării, reprezintă „*istoria vie a neamului românesc*”. Prin această formulare se exprima un adevăr concludent. Pentru că, în fond, monumentele și însemnele memoriale închinare eroilor neamului din toate timpurile au darul sau menirea să glorifice și să oglindească, prin metafora pietrei, a metalului și a lemnului și, în principal, prin inscripțiile de pe ele, bărbăția, eroismul și spiritul de jertfă al generațiilor de eroi înaintași în luptele lor drepte și nobile pentru apărarea pământului strămoșesc, a hotarelor țării, a independenței și unității național-statale.

Potrivit celor consemnate într-un „*Dicționar explicativ de termeni uzuali dedicat Cultului eroilor*”, prin cuvântul monument, care vine de la latinescul „*monumentum*” sau din franțuzescul „*monument*”, se desemnează o lucrare plastică, indiferent de înfățișare sau de mărimea ei, destinată să perpetueze amintirea unui eveniment, a unei persoane remarcabile sau a eroilor neamului.

Conform opiniilor unor reputați istorici de artă plastică români, sub genericul de „*monumente dedicate eroilor neamului românesc*” se înțeleg mai multe categorii de astfel de opere plastice sau de for public și anume: arcuri de triumf, mausolee, statui sau grupuri statuare, obeliscuri, cruci monumentale, morminte de război și altele. În Legea nr. 379, din 30 septembrie 2003, monumentele la care ne referim sunt denumite „opere comemorative de război”.

Potrivit opiniilor acelor specialiști, prin însemn memorial dedicat eroilor neamului se înțelege o lucrare plastică sau simplă, realizată din piatră, metal sau din lemn, prin care sunt amintiți, cinstiți și evocați respectivii eroi. Însemnele memoriale la care ne referim sunt de două feluri: individuale și comune. Conform celor consemnate în Hotărârea nr. 639, din 29 aprilie 2004 pentru aprobarea „Regulamentului de organizare și funcționare a Oficiului Național pentru Cultul Eroilor”, prin însemn memorial individual se înțelege mormântul (mormintele) de eroi aflate în cimitire simple sau în cele de eroi, care sunt prevăzute cu însemne de căpătâi specifice, în principal cu cruce sau stelă.

Conform celor consemnate în hotărârea de guvern la care ne-am referit, pe însemnele de căpătâi ale eroilor cunoscuți, se înscriu următoarele date: numele și prenumele, data morții și gradul avut când și-au pierdut viața și unitatea militară din care a făcut parte. La solicitarea și pe cheltuiala familiilor de eroi, pe aceste însemne de căpătâi se pot aplica o fotografie a celui înhumat acolo și chiar o candelă de dimensiuni reduse. Potrivit aceluiași act normativ, pe însemnele memoriale comune se recomandă, în principiu, să se înscrie numărul eroilor cunoscuți și necunoscuți amintiți, cinstiți și evocați prin respectivul însemn memorial, unitatea sau unitățile din care au făcut parte și data sau datele deceselor celor ce au fost înhumați acolo.

* * *

Ridicarea de monumente și de însemne memoriale pentru evocarea unor momente glorioase din istoria neamului (războaie, bătălii, lupte, mișcări revoluționare și altele) și întru cinstirea și slăvirea marilor bărbați de stat și a eroilor, este o practică veche în spațiul Carpato-Danubiano-Pontic. În această privință, putem să afirmăm, fără teama de a greși, că această practică are o vechime bimilenară. O primă dovadă elocventă în această privință, o reprezintă ridicarea, între anii 108-109, a Monumentului Triumfal de la Adamclisi, din județul Constanța. Prin el se evocă luptele și jertfele de sânge date de către străluciți martiri înaintași geto-daci în anul 102 împotriva oștilor romane. Monumentul este impunător ca înfățișare, are înălțimea de circa 40 de m, fiind realizat din bolovani de piatră fasonată. El poate fi considerat asemănător, în linii generale, cu „Columna lui Traian”, de la Roma. De altfel, în lucrările românești de specialitate și în dicționare turistice, Monumentul Triumfal de la Adamclisi este denumit „*Tropaeum Traiani*”.

Conform tradițiilor noastre străbune, cu trecerea timpului, pe locurile din spațiul Carpato-Danubiano-Pontic și respectiv din aria de trăire geto-dacică și românească în care cădeau la datorie conducători militari și oșteni de rând, se înălțau movilițe de pământ, care prin menirea lor pot fi considerate simple și modeste monumente sau însemne memoriale. Acele movilițe erau denumite în vorbirea populară din trecut, un fel de „*altare ale recunoștinței dedicat eroilor neamului*”. Tot în perioadele vechi ale istoriei noastre naționale, în amintirea, în memoria și întru slava eroilor căzuți în lupte, bătălie și războaie, se aprindeau focuri în vetre, care nu se stingeau, nu zile, ci ani și decenii în șir. În concepție populară, acele focuri în vetre, care se numeau „*focuri nestinse*”, „*focuri sacre*” sau „*focuri veșnice*”, erau socotite a fi „*monumente vii ale eroilor neamului*”.

Cu trecerea timpului, la noi, la români, s-a născut și apoi s-a statornicit datina ca voievozii și domnitorii noștri, care erau considerați eroi sau viteji proveniți „din os domnesc” căzuți pe câmpurile de luptă, să fie înmormântați în incinta unor mănăstiri sau biserici, în cavouri speciale, așezându-li-se pe morminte pietre funerare cu sculpturi și înscrisuri special concepute. Acele cavouri, acele pietre funerare și acele morminte nu erau altceva decât însemne memoriale de un fel deosebit. Pot fi văzute, în toată splendoarea lor, astfel de însemne memoriale la: Curtea de Argeș în cadrul Bisericii Domnești (cripta voievodului Vlaicu Vodă sau Vladislau I); în mănăstirea Curtea de Argeș (pietrele de mormânt a voievozilor Neagoe Basarab și Radu de la Afumați); în incinta mănăstirii Cozia (sarcofagul domnitorului Mircea cel Bătrân); în mănăstirea Putna (locul de veci și lespeda care acoperă mormântul lui Ștefan cel Mare și Sfânt, operă monumentală care este socotită de către cărturarul român Gheorghe Asachi „*Mausoleul lui Ștefan cel Mare*”); în mănăstirea Dealu, în care se afla cripta și capul lui Mihai Viteazul, pe piatra sa de mormânt fiind înscris acest epitaf: „Aici zace cinstitul și răposatul capul creștinului Mihai, marele voievod ce au fost domn Țării Românești și Ardealului și Moldovei. Cinstitul trup zace în Câmpia Turzii”; în Catedrala româno-catolică din Alba-Iulia (sarcofagul lui Iancu de Hunedoara, fost principe al Transilvaniei și guvernator (regent) al Ungariei.

Pentru că ne-am referit ceva mai înainte și la Ștefan cel Mare și Sfânt, considerăm necesar să mai consemnăm două feluri sau două modalități în care legendarul domnitor a găsit de cuviință să-i elogieze în două feluri prin însemne memoriale distincte, pe vitejii și pe eroii căzuți pe câmpurile de luptă, fie că acestea erau de os domnesc sau oameni simpli. Pe de o parte, din inițiativa sa, după fiecare bătălie, în amintirea și în memoria acelor eroi se ridica o biserică sau o mănăstire. Pe de altă parte, din dispozițiile sale, au fost adunate de pe la fostele câmpuri de bătălie din Moldova, din gropile răzlețe, uitate parcă de lume, rămășițele pământești ale acelor eroi și așezate apoi în cripte special construite în biserica Bogdana, pe fiecare criptă fiind fixate pietre funerale. Ce erau, de fapt, acestea? Erau autentice însemne memoriale.

Începând din secolul al XVIII-lea și continuând apoi, pe un plan larg, în veacurile următoare, cu precădere pe timpul răscoalei populare conduse de Tudor Vladimirescu (1821) și a revoluției pașoptiste (1848-1849), în amintirea, în memoria sau întru slava fiilor țării care-și pierduseră viața în scopuri drepte, pentru progres social și național, pentru o viață mai bună, pentru unire și unitate națională, lângă casele oamenilor, la încrucișări de drumuri sau în cimitir, s-au plantat pomi, de regulă tei, nuci și stejari sau goruni, care să le amintească mereu și mereu de cei dragi ai lor. Aceștia aveau să fie socotiți, în vorbirea timpului, fie „însemne memoriale”, fie „pomi ai vieții”. Tot din prima jumătate a secolului al XVIII-lea, în amintirea, în memoria sau întru slava eroilor, prin fața caselor oamenilor, la încrucișări de drumuri publice la poale de dealuri, pe maluri de ape, în modestele piețe în care se vindeau bunuri pentru populație, sau pe locurile în care avuseseră înfruntări sau în cimitire, au început să se ridice modeste însemne memoriale denumite în popor „cruci din lemn sau din piatră”, stâlpi de căpătâi și troițe. În cele mai multe cazuri, aceste însemne memoriale simple, erau prevăzute cu acoperișuri și pe ele se aflau înscrisuri cu texte prin care se elogiau cei în memoria cărora ele fuseseră ridicate sau cu nume de eroi. Din când în când, în special în zilele de sărbători, când oamenii se duceau la biserică sau la cimitir, se opreau în fața acelor însemne memoriale și aprindeau o lumânare sau o candelă. Fiind profund impresionat când a văzut multitudinea și varietatea de asemenea însemne memoriale, un călător străin care ne-a vizitat țara chiar în epocile la care ne-am referit, în mijlocul secolului al XVII-lea, va consemna următoarele într-o scriitură de-a sa: *„În Țara Românească, se văd pe drumuri publice cruci mari, din piatră sau lemn, cioplite frumos și scrise de sus până jos ele fiind denumite și troițe sau însemne memoriale”*.

Însemnul memorial cel mai răspândit în spațiul de viațuire românească dedicat eroilor, avea să fie, începând din veacul al XVIII-lea, troița. Ea va putea fi văzută, până în zilele noastre, în întregul spațiu românesc, adică în Muntenia, în Moldova, în Banat, în Dobrogea, în Transilvania și pretutindeni. Ca o curiozitate, într-o știre de presă descoperită de noi cu doar câteva zile în urmă, se consemna faptul că în anul premergător centenarului Marii noastre Uniri, un sobor de preoți creștini din Transilvania, au decis ca prin grija și cu fondurile parohiilor lor, în lăcașurile de cult păstorite de cei care și-au trimis delegații la Alba Iulia, la întrunirea Plebiscitară, să se ridice câte o troiță dedicată, deopotrivă, acelor participanți și eroilor locali din timpul Marelui Război de Reîntregire Națională.

În sfârșit, dar nu în cele din urmă, după Războiul de Independență din 1877-1878 și, în principal, după Primul Război Mondial, în amintirea, în memoria și întru slava eroilor neamului pe pământul românesc se vor înălța nu doar simple însemne memoriale (cruci monumentale și troițe), ci și monumente de tot felul, care mai de care mai impunătoare, mai arătoase și mai reprezentative, ca de pildă, arcuri de triumf, cruci monumentale, grupuri statuare și statui, obeliscuri și un mare arc de triumf.

Primul astfel de monument reprezentativ dedicat eroilor neamului avea să fie: Arcul de Triumf din București, care în forma sa inițială, adică în cea realizată din lemn și acoperit cu stucătură a fost construit în anul 1878. El este astfel descris în ziarul „România Liberă”, din 9 octombrie 1878: *„Acest monument improvizat era mareț și va aminti și de aici înainte țării și armatei gloria pentru care s-a ridicat. Arcul are o arcadă de trecere pe sub el pentru 12 oameni. În mijlocul părții superioare are așezat o statuie a victoriei, înaltă de circa 4 m. Pe ambele părți ale statuii sunt așezate diferite trofee, precum arme, zale, cărți etc. În fruntea arcului, sub statuie, era inscripțiunea „Apărătorilor independenței. Orașul București”. Iar de o parte și de cealaltă, sub brâul format de fruntea arcului, următoarele nume: „Grivița, Opanez, Plevna, Rahova, Arcer-Palanca, Dom-Palanca, Smârdan, Vidin”.*”

În anii de luptă Războiul de Independență, se vor construi în țară noastră câteva monumente reprezentative menite să-i cinstească pe eroii români din Războiul pentru Independență de la 1877-1878. Este vorba de cele ce se vor înălța la Calafat (1886), la Ploiești (1887), la Câmpulung Muscel (1887) și în Tulcea (1904).

Cele mai multe monumente reprezentative și însemne memoriale de pe teritoriul României dedicate eroilor neamului vor fi construite după făurirea Marii Uniri de la 1 decembrie 1918. Faptul era pe deplin explicabil. Jertfele cutremurător de mari date de oștirea română, în Războiul de Reîntregire Națională din anii 1916-1919, au depășit cifra de un milion de oameni. Acea cifră deosebit de mare nu putea să nu sensibilizeze oficialitățile statale, opinia publică românească, societățile și asociațiile de eroi existente în țară sau în județe, pe reprezentanții armatei sau pe simplii cetățeni în a iniția și apoi în a dura, prin grija lor și prin donații în bani ale familiilor de eroi, un foarte mare număr de monumente și însemne memoriale întru slava celor care pecetluiseră, cu prețul sângelui și al sacrificiului suprem, actul luminos și înălțător al înfăptuirii României Mari, țel și vis pentru care au militat, au luptat și s-au jertfit generații întregi de înaintași.

Țăranii români, care au murit eroic cu milioanele pentru libertate și pentru independența Patriei, poartă o veșnică recunoștință acestor eroi fapt care îl putem ilustra și cu un exemplu: pe o troiță din comuna Dumbrăvești, județul Prahova sunt scrise aceste cuvinte: „...tuturor eroilor neamului care s-au jertfit pentru apărarea pământului, a credinței și neamului strămoșesc”.

În perioadele la care ne referim, aproape că nu a fost oraș sau comună mai mare din cuprinsul țării în care să nu se fi înălțat un monument mai mareț sau mai modest ori un simplu însemn memorial întru slava eroilor români din timpul Primului Război Mondial. Reflectând avântul pe care l-a cunoscut România în primii ani de la făurirea Marii Uniri în privința construirii de monumente și însemne memoriale. Relevând acest adevăr în anul 1922, în coloanele Revistei „Cultul Eroilor”, în

numărul său din luna septembrie, se consemnau următoarele: „În toate părțile țării, de la Nistru până la Tisa, se ridică memorabile, adică cruci, troițe, monumente, unele pompoase, care costă sute de mii de lei, altele modeste, că abia se văd de deasupra capetelor mulțimii adunate la dezvelirea lor. Nu e duminică sau sărbătoare să nu se dezvăluie câte un monument, câte o cruce comemorativă care să eternizeze faptele și numele celor din localitate morți pentru Țară”.

De atunci, din primii ani de după Marea Unire din decembrie 1918, până în zilele noastre, pământul României a fost jalonat și presărat de un număr cu adevărat impresionant de monumente și însemne memoriale sau de opere comemorative de război dedicate eroilor români din prima conflagrație mondială a secolului al XX-lea.

În urma unor ample documentări făcute de noi în literatura de specialitate, dar și pe teren, am constatat cu o satisfacție greu de exprimat prin cuvinte, că pe pământul țării noastre s-au ridicat, până în preajma împlinirii a 100 de ani de la făurirea României Mari, un număr de circa 2135 de monumente și însemne memoriale dedicate eroilor noștri din timpul Primului Război Mondial. În unele județe ale țării, numărul acestora este impresionant de mare. Noi am identificat, de exemplu, în județul Prahova, un număr de peste 150 de astfel de monumente și însemne memoriale, în Argeș - peste 135, în Timiș - peste 120, în Bacău - peste 110, în Dolj, 96, în Dâmbovița - 86, în Vâlcea - 79, în Buzău - 77, Caraș-Severin - 71, în Mureș - peste 60, în Olt - 54, în județul Cluj - 51, în Gorj - aproape 50 etc.

Ca să fim corecți până la capăt cu prezentarea de astfel de cifre, iată care sunt județele din țară cu cele mai mici numere de monumente și însemne memoriale dedicate eroilor noștri din Primul Război Mondial: Județul Bihor - 8, Covasna - 9, Județele Maramureș și Brăila - 13, în Județul Sălaj - 17, Hunedoara - 22, Iași - 25, Vaslui - 28 și Tulcea - 30.

Nu putem trece cu vederea peste faptul că un număr important de monumente și însemne memoriale dedicate eroilor și martirilor români din Marele Război de Reîntregire Națională se află pe teritoriile altor țări europene. Este vorba, după informațiile pe care le deținem, de un număr de aproape 30 de astfel de opere comemorative de război. Cele mai multe dintre acestea (12) sunt pe teritoriul Republicii frățești Moldova, 5 în Bulgaria, 4 în Franța, 3 în Ucraina, câte două monumente în Germania, în Italia și în Ungaria și doar unul în Belgia. Dacă la numărul de 2135 de monumente și însemne memoriale ce se află în localitățile țării noastre, le mai adăugăm și pe cele aflate în alte state, înseamnă că eroii români din Primul Război Mondial sunt cinstiți, evocați și elogiați, în țară și în străinătate, printr-un număr total de 2162 de opere comemorative de război de diferite feluri, ceea ce înseamnă o cifră respectabilă. În această privință, puține state de pe continentul european se pot lăuda cu o astfel de realitate.

Între operele comemorative de război cele mai mărețe, mai fastuoase și reprezentative de pe pământul românesc prin care se cinstesc eroii noștri din Primul Război Mondial, se numără cele ce urmează: Arcul de Triumf, din București; Catedrala „Întregirii Neamului” de la Alba Iulia și catedralele eroilor de la Ploiești și Călărași; mausoleele eroilor de la București (în număr de două), de la Giurgiu, Focșani, Mărăști, Mărășești, Soveja, Târgu Jiu, Toplița, Tulcea și din alte locuri; complexul monumental de la Târgu Jiu, opera nemuritoare a sculptorului Constantin

Brâncuși, alcătuit din „Poarta Sărutului” sau „Arcul de Triumf”, „Masa eroilor” sau „Masa tăcerii”, „Aleea scaunelor” și „Coloana Infinitului” sau „Coloana fără sfârșit”; impresionantele și reprezentativele monumente din București (monumentul „Leul” și „Ultimul străjer al capitalei”, „Monumentul eroilor sanitari”), monumentul eroilor cavaleriști, aflat la Iași, monumentul eroilor vânătorilor de munte, aflat la Târgu Neamț; monumentele eroilor de la Prunaru și Robănești; monumentul dedicat eroinei Ecaterina Teodorescu, aflat la Slatina, monumentele eroilor de la Brașov, Cluj, Sinaia, Târgu Lăpuș și multe altele.

*
* *

Lucrarea de față, intitulată „Monumente și însemne memoriale dedicate eroilor români din Marele Război de Reîntregire Națională”, este prima de acest fel din istoriografia românească. Ea a fost concepută sub formă de dicționar enciclopedic. În cuprinsul ei sunt prezentate toate cele 2135 de monumente și însemne memoriale sau de opere comemorative de război la care ne referim. Ele sunt prezentate pe articole distincte, structurate pe capitala țării și pe județe, iar în cadrul lor, în ordine alfabetică a localităților în care se află aceste monumente și însemne memoriale.

Schema unui articol este, de principiu, următoarea: localitatea în care se înalță monumentul sau însemnul memorial; locul concret în care el este amplasat; din inițiativa cui și când s-a construit, înălțat ori inaugurat și când (dacă s-a putut stabili); autorul operei comemorative de război, în cazul în care ea este considerată și operă de valoare artistică; înscrisurile de pe fiecare monument și însemn memorial (numele eroilor înscriși pe respectiva operă comemorativă de război).

Autorii lucrării au structurat volumul pe părți și pe capitole distincte și anume:

Partea I: „Eroismul milenar al daco-românilor pentru transformarea Daciei (300 î.Hr.) în România Mare (1918)”; „Cuvinte expresive despre eroii neamului românesc și despre monumente și însemne memoriale dedicate eroilor”; „Campaniile și bătăliile din Marele Război de Reîntregire Națională în care eroii noștri s-au acoperit de glorie”. Această parte a cărții are menirea de a prezenta în timp și în spațiu aria în care s-a desfășurat Marele Război Românesc.

În următoarea parte a lucrării (Partea a II-a) sunt înfățișate monumentele și însemnele memoriale dedicate eroilor români din Marele Război de Reîntregire Națională aflate pe teritoriul României.

În Partea a III-a sunt prezentate Monumentele și însemnele memoriale dedicate eroilor români din Primul Război Mondial aflate pe teritoriul altor țări.

Autorii lucrării au considerat potrivit să-și încheie volumul cu un glosar și cu o bibliografie selectivă.

Lucrarea intitulată „Monumente și însemne memoriale dedicate eroilor români din Marele Război de Reîntregire Națională” apare sub egida Academiei Oamenilor de Știință din România, cu prilejul împlinirii a 100 de ani de la făurirea României Mari.

AUTORII

PARTEA I

Vivere militare est.

(A trăi înseamnă a lupta.)

Seneca, Scrisori

EROISMUL MILENAR AL DACO-ROMÂNILOR PENTRU TRANSFORMAREA DACIEI (300 Î.HR.) ÎN ROMÂNIA MARE (1918)

Geto-Dacii, strămoșii românilor de astăzi, credeau în Zalmoxis (Dumnezeu) și în nemurire, ceea ce explică de ce disprețuiau ei viața sau de ce nu puneau prea mare preț pe viață. De aici provenea și eroismul/curajul proverbial în lupte, bătălii și războaie. De fapt, în Antichitate, marele istoric Herodot scria: „*Ei (geții, n.a.) cred că nu mor și că cel care dispare în lumea noastră se duce la zeul Zalmoxis*”².

Hellanicos considera că neamurile trace, din care fac parte și geto-dacii, cred în nemurire și în ideea că morții se duc la Zalmoxis, dar ei se vor întoarce cândva.³

Diodor din Sicilia afirma și el că geții aveau credința că sunt nemuritori. V. Pârvan a notat despre credința geților că au suflet nemuritor și că „*trupul este o împiedicare pentru suflet de a se bucura de nemurire: de aceea nu are nici un preț; ... la război el trebuie jertfit fără părere de rău*”⁴.

Poporul geto-dac „*la care vitejia era socotită suprema virtute, nu se putea să nu aibă un cult al eroilor, ai acelor viteji care îi întrec uneori pe zeii înșiși, devenind mai devreme sau mai târziu ei înșiși divinități*”⁵.

Așadar, geții practicau o religie care îi învață să disprețuiască moartea, să nu le fie frică de moarte și să fie viteji și eroi în război. Ei erau recunoscuți ca „*cei mai viteji și mai drepti*” dintre traci⁶. Vitejia și eroismul sunt trăsături care s-au transmis de la geto-daci la români în procesul de etnogeneză a poporului român.

Pe monumentele și însemnele memoriale dedicate eroilor din Marele Război de Reîntregire Națională există inscripții diferite, însă pe unele (județul Bacău) am citit: „*întru slava eroilor din toate timpurile*”; „*Recunoștință eroilor ... care s-au jertfit pe câmpurile de luptă pentru independență, unitatea și libertatea din toate timpurile*”; „*recunoștință eroilor ... care s-au jertfit pe câmpurile de luptă pentru independență, unitatea și libertatea poporului român*”; „*Glorie eternă eroilor români căzuți în luptele grele pentru Patrie*” sau „*Glorie eroilor ... căzuți pe câmpurile de luptă pentru unitatea și libertatea poporului român*” sau „*recunoștință veșnică eroilor căzuți pentru apărarea, întregirea și libertatea României*” sau simplu: „*Glorie eroilor Patriei*”.

Deci, multe inscripții de pe monumente sunt dedicate eroilor din toate timpurile, adică eroismului milenar al românilor și al strămoșilor acestora, geto-dacii. Iată de ce ne-a venit ideea de a scrie un capitol special intitulat „*Eroismul milenar al daco-românilor pentru transformarea Daciei în România Mare*”.

² Alex Mica, *Prelegeri de etnologie și etnografie românească*, Editura ROMCOR, S.C. ROMCARTEXIM S.A., București, p. 37.

³ *Ibidem*, p. 37.

⁴ *Ibidem*, p. 38.

⁵ *Ibidem*, p. 39.

⁶ *Ibidem*, p. 40.

Marele Război de Reîntregire Națională este unul dintre nenumăratele războaie purtate de străbunii noștri, pentru libertate, independență și pentru idealul sfânt al unității naționale, războaie neîncetate împotriva cotropitorilor de pretutindeni.

Pe teritoriul Carpato-Danubiano-Pontic existau mai multe state geto-dacice, încă de la sfârșitul secolului al IV-lea î.Hr., dintre care cel mai puternic era cel condus de regele Dromichaïtes, care a reușit să realizeze o alianță cu celelalte state geto-dacice împotriva regelui Lysimah, unul dintre cei mai mari urmași ai lui Alexandru cel Mare, care stăpânea Tracia și Ionia. În anul 299 î.Hr. armata comandată de Lysimah a invadat teritoriul geto-dacilor și a fost înfrântă de armatele conduse de regele Dromichaïtes.

Ignorând puterea militară a geto-dacilor, Lysimah a pornit din nou un război, în anul 292 î.Hr., având o oaste de cca. 100.000 luptători hărțuiți continuu de armatele regilor geto-daci conduși de Dromichaïtes care a aplicat strategia pământului pârjolit și i-a înfometat, i-a încercuit și apoi i-a luat prizonieri, inclusiv pe Lysimah, așa cum consemnează Diodor din Sicilia. Oștenii geto-daci au vrut să-l omoare pe Lysimah, dar marele rege Dromichaïtes le-a spus să-l cruțe pentru că: *„are să se arate recunoscător tracilor, care i-au dăruit viața, iar locurile întărite, aflate mai înainte vreme în stăpânirea tracilor, ei le vor dobândi înapoi”*⁷.

Într-adevăr, Lysimah a restituit geto-dacilor teritoriile din dreapta Dunării, a încheiat pacea și i-a dat-o pe fiica sa de soție regelui Dromichaïtes. Victoria geto-dacilor împotriva statului macedonean, cea mai puternică forță militară a antichității din secolele IV-III î.Hr. a demonstrat lumii întregi cât de importantă este Unirea împotriva inamicului comun, idee care a stat la baza unității politice a poporului geto-dac realizată de regele Burebista, care a format și condus statul dac centralizat și independent în anii 82-44 î.Hr. prin unirea tuturor statelor geto-dace. După aceea a urmat o luptă eroică, continuă, împotriva agresiunii Imperiului Roman.

De-a lungul mileniilor o parte dintre regii geto-daci au înțeles că în unire stă puterea și au luptat pentru unirea statelor geto-dace. În rândurile care urmează ne vom referi la faptele celor mai străluciți dintre acești regi nemuritori.

În secolele al III-lea și al II-lea î.Hr. s-au remarcat regii: Charnabon, Zalmodegikos, Rhemaxos, Oroles, Rubobostes și Moskon, care au avut monede proprii. În secolul următor, marele rege Burebista (82-44 î.Hr.) a înfăptuit statul dac (Dacia) prin unirea tuturor statelor geto-dacice din spațiul Carpato-Danubiano-Pontic după ce a eliberat toate teritoriile geto-dace. Așa cum scria Strabon, el „a făurit un stat puternic și a supus geților cea mai mare parte din populațiile vecine”. Au urmat regii Deceneu, Comosicus și Corillus care au condus poporul din Dacia caracterizat prin unitate spirituală și de limbă. De asemenea, merită amintiți aici și regele Thiamarcos care a stăpânit o zonă de-o parte și de cealaltă a Oltului și Carpaților, precum și regele Coson (s-au descoperit monede de aur cu numele său, monede denumite Cosoni).

Mulți regi daci, ca de exemplu Dapyx și Rholes se luptau între ei și de aceea statele geto-dace au fost cucerite de romani.

⁷ Diodor din Sicilia, XXI,12,1 și XXI,12,3.

După anul 86 AD regele Duras-Durpaneus fiind prea bătrân, l-a lăsat pe tronul Daciei pe nepotul său celebru, regele Decebal.

Acest mare rege avea calitățile militare și politice excepționale ale înaintașului său Burebista, așa cum îl caracteriza și istoricul Cassius Dio. Decebal era exponentul calităților excepționale ale poporului dac, respectiv eroismul în lupta pentru libertate și independență împotriva stăpânilor lumii (romanii). Acest rege strălucit și-a condus poporul în trei mari războaie împotriva romanilor: 85-89; 101-102 și 105-106. În timpul Împăratului Traian partea de sud a Daciei cucerite s-a numit Dacia Romană, iar partea de nord și de est – Dacia Liberă.

Luptele de rezistență ale geto-dacilor împotriva ocupației romane au fost permanente astfel că în final, mișcarea de rezistență a dacilor împreună cu atacurile puternice ale dacilor liberi l-a obligat pe împăratul roman Aurelian să-și retragă trupele de ocupație la sudul Dunării. Cele două civilizații, romană și geto-dacă s-au contopit și astfel s-a format un nou popor – poporul român.

Marele Război de Reîntregire Națională nu a fost un eveniment întâmplător ci urmarea luptei necontenite a poporului geto-dac, care s-a transformat în poporul român în secolele II-IV, pentru libertate, independență și suveranitate statală, ceea ce vom demonstra cu argumente istorice.

Istoricii, greci, romani și alții, afirmă că un număr mare de geto-daci s-au ridicat pe treptele ierarhiei politico-militare romane cum au fost, de exemplu Regalianus și Aureolus.

În secolele III-VII poporul român a dus lupte grele împotriva popoarelor migratoare invadatoare (goți, huni, gepizi, avari, slavi, bulgari, unguri, pecenegi, cumani, secui, uzi), fiind organizat pe voievodate/ducate conduse de voievozi cutezători precum: Salanus, Gelu, Glad, Menumorut și alții. În secolele XII-XIII a existat statul/țaratul româno-bulgar al Asăneștilor (Dinastia Asăneștilor) la sudul Dunării care în anii 1197-1207 a fost condus de împăratul românilor și bulgarilor Ioniță „Caloian”. După marea invazie mongolă (1241-1242) s-au constituit statele feudale române independente.

Ideea independenței statale a românilor era cunoscută în lumea medievală ca idee originală întrucât românilor „*nu le-a putut răbda sufletul să se robească nici la turcii învecinați, ale căror arme au sfârâmat stăpânirile tuturor regilor creștini, și nici la unguri ..., deși de multe ori amândouă aceste neamuri îi încercaseră cu război. Prin urmare nu se putea face nimic împotriva lor (a românilor, n.a.) cu puterea (cu forța, n.a.)*”⁸.

Aducem ca argumente înfrângerile regilor așa ziși suzerani de către români în 1395 (la Hindău), în 1450 (la Crasna), în 1467 (la Baia) și în 1497 (la Codrii Cosminului), ani în care regii „suzerani”, unguri sau poloni, au invadat teritoriul românesc.

Merită să evocăm aici pe marii conducători – eroi ai țărilor române (Basarabii în Muntenia și Mușatinii în Moldova): Nicolae Alexandru, Vladislav Vlaicu, Petru

⁸ Tubero I., *Ce spun cronicarii străini despre Ștefan cel Mare*, Traduceri de N. Orghidan, Craiova, 1915, p. 92.

Mușat, Mircea cel Bătrân, Alexandru cel Bun, Iancu de Hunedoara, Vlad Țepeș, Ștefan cel Mare și Sfânt, Petru Rareș și mulți alții.

Mihai Viteazul a realizat în anul 1600 unirea celor trei țări românești (Transilvania, Muntenia și Moldova), iar după ce a fost asasinat mișelește în 1601, în locul său frații Buzești l-au întronat pe Radu Șerban în anul 1602 pentru a continua politica antiotomană. Astfel, noul domnitor a luptat împotriva politicii filoturcă a principelui Ardealului-Moise Szekeley pe care l-a învins și l-a ucis pe câmpul de luptă de la Brașov în luna iulie 1603 când încerca să fugă. Biserica Ortodoxă Română a jucat permanent un rol important în menținerea conștiinței unității românilor din Transilvania, Muntenia și Moldova. Așa, de pildă, sfântul ierarh Ilie Iorest, mitropolit al Ardealului (1640-1643), a fost liantul spiritual dintre cele trei țări românești. Acest român patriot s-a născut într-o familie ardelenească și s-a călugărit la Mănăstirea Putna. Din cauza credinței sale ortodoxe el a fost întemnițat de unguri în anul 1643, deoarece principele Gheorghe Racokzi era calvin protestant și încerca să înlăture credința ortodoxă a românilor din Ardeal. Acesta este un argument în plus pentru a demonstra că Marea Unire din decembrie 1918 nu a fost întâmplătoare, nici nu a fost dictată de rațiuni politice oportuniste, ci a fost rezultatul unei lupte eroice religioase, politice, sociale și militare a tuturor românilor. Deci nici mica unire a principatelor române din 24 ianuarie 1859 nu a fost întâmplătoare, ci rezultatul acelor lupte seculare duse de poporul român.⁹

Basarabia provine ca denumire de la întemeietorii voievodatelor române - Basarabi, numele dinastiei țării Românești și a fost întotdeauna românească încă din antichitate și până în anul 1812 când Rusia a încălcat Tratatul din 1656 (și din 1711) cu Înalta Poartă (Turcia) care recunoștea frontiera de pe Nistru a Principatului Moldovei, „după vechea hotărnicie moldovenească”. Deci, Basarabia ne-a fost răpită în 1812 de Rusia, iar Bucovina în 1775 de Austria.

La 24 ianuarie 1859, prin alegerea colonelului Alexandru Ioan Cuza ca domnitor al Țării Românești, după ce fusese ales ca domn al Moldovei, la Iași, cele două principate se unesc. La 24 ianuarie 1862, Cuza devine Domnitorul României, constituindu-se Statul Român Modern Unitar.

Primul guvern unitar al României a fost prezidat de Barbu Catargiu în 1862.

Domnitorul Cuza a adoptat Codul Civil și Codul Penal după modelul francez și a introdus alfabetul latin (1863), dar statul român era sub suzeranitate otomană.

În 1865, domnitorul Alexandru Ioan Cuza intenționa să proclame independența României. De aceea, Poarta și alte puteri europene au luat în considerație îndepărtarea lui Cuza de la conducerea României, ceea ce s-a întâmplat în anul următor prin aducerea lui Carol I la conducerea României. În 1877, România declanșează războiul de independență și armata română a trecut Dunărea luptând vitejește alături de armata rusă împotriva turcilor. În 1878, Osman pașa și armata sa se predau armatei României și drept mulțumire Rusia cere cedarea județelor din sudul Basarabiei (Cahul, Bolgrad și Ismail) către Rusia. La 12 noiembrie 1878, Rusia, Austria și Italia recunosc independența României spre deosebire de Anglia, Franța și

⁹ Mircea Dogaru, *Singur împotriva Europei, Mihai Viteazul (1593-1601)*, Phobos Publishing House, Buc., 2005, pp. 40-52/

Germania care nu erau de acord, dar în anul 1880 Franța și Marea Britanie „*au hotărât să recunoască fără întârziere principatul României ca stat independent*”. Jules Ducros-Aubert, consulul Franței îi raporta ministrului francez de externe la 9 aprilie 1881 că „*titlul de rege al României, adoptat în locul celui de rege al Românilor, a fost ales datorită susceptibilităților statelor vecine și, în special, ale Austriei, care au în Transilvania, în Bucovina și Banat un număr considerabil de supuși români*”¹⁰.

Cele trei evenimente politice din 9 aprilie/27 martie, 28 noiembrie și 1 decembrie 1918 au fost necesare și obligatorii pentru desăvârșirea Marii Uniri și înfăptuirea României Mari. La 9 aprilie 1918 Sfatul Țării din Basarabia a hotărât cu marea majoritate de voturi unirea republicii Democratice Moldovenești cu Regatul României: „*Republica Democratică Moldovenească (Basarabia), în hotarele ei dintre Prut, Nistru, Marea Neagră și vechile granițe cu Austria, ruptă de Rusia acum o sută și mai bine de ani din trupul vechii Moldove, în puterea dreptului istoric și dreptului de neam, pe baza principiului că noroadele singure să-și hotărască soarta lor, de azi înainte și pentru totdeauna, SE UNEȘTE CU MAMA SA, ROMÂNIA*”¹¹.

Teritoriul Bucovinei, din fostul Imperiu Austro-Ungar, era revendicat nu numai de români, ci și de ucrainieni. Adunarea Națională Română de la Cernăuți a ales Consiliul Național și președintele acestui Consiliu (Dionisie Bejan) în timp ce se alegea și Comitetul Regional Ucrainean, ceea ce însemna o luptă politică a cărei soartă depindea de acțiunile militare. Tocmai atunci sosea în Cernăuți în ajutorul fraților lor, un detașament cu 180 militari români comandați de viteazul sublocotenent Ilie Lazăr care a hotărât să sară în ajutorul tinerilor autorități române. În aceste condiții politico-militare, la 28 noiembrie 1918 (pe stil vechi) CNR* convoacă Congresul General al Bucovinei (CGB). Sprijiniți de reprezentanții polonezi și germani, CGB „*întrupând suprema putere a Țării și fiind investit singur cu puterea legiuitoare, în numele suveranității naționale, hotărâm: unirea necondiționată și pentru veșnicie a Bucovinei în vecile ei hotare, până la Ceremuș, Colacin și Nistru, cu Regatul României*”¹².

Stimați cititori, am subliniat numele românilor participanți de frunte ai acestor evenimente istorice din Bucovina și Basarabia, din nefericire mai puțin cunoscuți în comparație cu cei care au participat la Adunarea de la Alba Iulia, ca omagiu și recunoștință pentru cei care au pornit întregirea Țării.

Sigur, momentul culminant al reîntregirii Țării este cel din 1 Decembrie 1918, 18 noiembrie pe stil vechi, prin care se subliniază că:

„*Adunarea națională a tuturor românilor din Transilvania, Banat și Țara Ungurească, adunați prin reprezentanții lor îndreptățiți la Alba Iulia în ziua de 18 noiembrie/1 Decembrie 1918, decretează unirea acelor români și tuturor teritoriilor*

¹⁰ Corneliu-Mihail Lungu, *Independența de Stat și Regatul României în conștiința europeană*, Tribuna învățământului nr. 1439, 7-13 mai 2018, p. 14.

¹¹ Răzvan Bobulescu, „9 aprilie – 28 noiembrie – 1 Decembrie 1918”, Tribuna învățământului nr. 1428 din 19-25 februarie 2018, p. 1.

* Consiliul Național Român.

¹² Răzvan Bobulescu, *op.cit.*, p. 4.

locuite de dâșii cu România. Adunarea proclamă îndeosebi dreptul inalienabil al națiunii române la întreg Banatul, cuprins între râurile Mureș, Tisa și Dunăre”¹³.

Față de toți eroii neamului daco-român, care s-au jertfit pentru independență, libertate și unire de-a lungul mileniilor, avem o datorie sacră să-i comemorăm, să-i respectăm, să-i cinstim și să-i pomenim mereu în semn de mulțumire și veșnică recunoștință pentru salvarea poporului și națiunii române și pentru moștenirea pe care ne-au lăsat-o: un stat național, unitar, suveran, independent și indivizibil care stă mândru și demn alături de celelalte state ale Alianței și ale Uniunii Europene.

Acum, când sărbătorim Centenarul Marii Uniri, conform prevederilor Tratatului de pace de la Trianon/4 iunie 1920, Transilvania face parte din teritoriul României, dar Basarabia, Bucovina de Nord și Herța sunt rupte din Țara-mamă, România, în urma acțiunilor criminale ale lui Hitler, Stalin, Mussolini și Horthy, ale lui Ribbentrop și Molotov, care au semnat Diktatul de la Viena, în mod samavolnic, încălcând brutal Dreptul internațional, reglementările și tratatele Conferinței de Pace din 1918-1920 și au rupt cele trei bucăți din trupul sfânt al României Mari, în anul 1940.

Tratatul de la Paris, semnat la 28 octombrie 1920, care se referă la Unirea Basarabiei cu România reprezintă argumentul juridic care demonstrează că Basarabia, Herța și Bucovina de Nord sunt teritoriile statului român. Întrucât Pactul Ribbentrop-Molotov este un act criminal din perspectiva Dreptului internațional deoarece a încălcat Tratatatele Internaționale (în primul rând Tratatul de la Versailles) rezultă că pactul criminal este nul (lovit de nulitate) și că cele trei teritorii trebuie să fie înapoiată României.

De fapt și de drept, prin Tratatul de pace încheiat în anul 1947, raptul teritorial din anul 1940 a fost incriminat ca fiind nul și ilegal.

¹³ Idem.

CUVINTE EXPRESIVE DESPRE EROII NEAMULUI ROMÂNESC ȘI DESPRE MONUMENTE ȘI ÎNSEMNE MEMORIALE DEDICATE LOR

„Monumentele și însemnele memoriale reprezintă istoria vie a neamului!”

Nicolae Iorga

„Popoarele se onorează pe ele însele când păstrează și înconjoară cu dragoste memoria marilor patrioți și eroi, în amintirea cărora au ridicat statui.”

Regele Carol I-ul

„Nu vărsați lacrimi pe mormintele eroilor, ci mai curând slăviți-i în cântece, ca faima numelor lor să rămână un ecou prin legenda veacurilor.”

Regina Maria

„Sângele eroilor căzuți în Marele Război să fie pentru tine, o, frumoasă Românie, sămânța de noi virtuți, în așa fel încât copiii tăi să fie mereu demni de părinții lor și gata să-ți apere pământul sacru, atât de des invadat, dar în cele din urmă întregit prin efortul ultimelor generații.”

Henri Mathias Berthelot-francezul care a grăbit Marea Unire

„Fiecare dintre noi are datoria să lase ceva în urma sa: un pom în grădină, o casă zidită prin trudă și sudoare, un moștenitor care să ne perpetueze numele, un loc de pământ pentru urmași, o sfântă troiță sau un monument înălțat la încrucișări de drumuri sau în țințirim.”

Constantin Brâncuși

„Marile nădejdi ale unui popor nu înfloresc decât în argila sfintelor morminte ale eroilor. Vai de popoarele care uită de ele.”

Mihail Kogălniceanu

„Să înălțăm troițe și altare,/ Deasupra glorioaselor morminte,/ Și-n rugăciunea noastră fiecare,/ În orice zi să ne aducem aminte.”

Mircea Dem Rădulescu

„Viteji ce-ați căzut pentru Țară,/ Ostași ai credinței, soldați,/ Vă fie țărâna ușoară,/ viteji ce-ați căzut pentru Țară,/ Sub vremea ce trece fugară,/ Oriunde-n morminte voi stați,/ Vă fie țărâna ușoară,/ Ostași ai credinței, soldați.”

Mircea Dem Rădulescu

„Căzuților în lupte, altare să-nălțăm,/ Și-acolo unde-n țărână,/ smeriți să-ngenunchem./ Văzduhul să îl umplem, cu smirnă și tămâie,/ Și-o cruce semn să aibă, drept testament rămâie.”

C. Mărculescu

„Eroii nu ne părăsesc nicicând,/ Li se aud profund prin secole pașii,/ Noi trecem toți, ei rămân vibrând,/ Mereu contemporani cu toți urmașii.”

Alexandru Andrițoiu

„Dormiți în pace, viteji nemuritori,/ Cu albe nourate cădelnițe de flori,/ Coboară primăvara purtând făclii de astre,/ Să binecuvânteze prinosul jertfei noastre.”

Adrian Păunescu

*„Vivere militare est”
(„A trăi înseamnă a lupta”)*

Seneca

„Nu-l uitați pe cel căzut în război,/ Strigați-l din când în când pe nume,/ Ca și când ar fi printre noi,/ Și-atunci el va surăde în lume.”

Nichita Stănescu

„Jertfiților în luptă, Altare să-nălțăm,/ Ca simbol al durerii,/ Și-n amintirea lor./ Ei sunt eroii noștri,/ Nu-i vom uita nicicând,/ Ei au căzut în lupte/ Pe-al Patriei pământ.”

General de brigadă dr. Florian Tucă

„Comoara cea mai de preț a neamului nostru este aceea a oaselor scumpe de argint ale eroilor noștri care strălucesc acum și pururea în lumina ochilor noștri, în sufletele și gândurile noastre. Pe sfintele oase ale eroilor neamului românesc se înalță azi mândră Grădina Maicii Domnului. Să înălțăm spre ceruri un imn mirabilis de slavă și mulțumire din adâncul inimilor noastre recunoscătoare pentru veșnica pomenire a eroilor noștri iubiți, a părinților, bunicilor și străbunilor noștri dragi”.

Colonel dr. Eugen SITEANU

„Monumente, monumente! Acesta este strigătul românului de mâine ... Să închinăm cruci, obeliscuri și arcuri de triumf ... în memoria eroilor noștri.”

George CĂLINESCU

*„Eroi, ce-al vostru sânge vi l-ați vărsat în lupte,
Al vostru nume astăzi e tot ce-avem mai sfânt,
Urmașii noștri mâine cucernici să asculte,
Cum au murit strămoșii, păstrând acest pământ ...”*

Radu COSTĂCHESCU

„Mii și mii de monumente de interes istoric, ce înnobilează astăzi pământul românesc, pot fi considerate «certificate» ale bărbăției, eroismului și spiritului de jertfă dovedite de oștile române ... Ele jalonează – ca un fel de borne – locuri intrate în istorie, câmpurile de luptă și de bătălii, amintind generațiilor prezente și viitoare despre fapte de vitejie și de eroism legendare.”

Profesor dr. Iosif Constantin DRĂGAN

„Dormiți în liniște și în pace, eroi ai neamului românesc din toate timpurile. Spiritul vostru de luptă și de jertfă nu va fi uitat niciodată. Să vă fie somnul lin. ...”

Academician Constantin C. GIURESCU

„Niciodată nu s-a arătat într-un mod mai evident energia poporului nostru ca în aceste zece zile de cumplit război, când armatele imperiului german se frâng de zidul de pe Siret. Mărășeștii strigă deci ca învățătură ... Zilele de glorie ale acestui sat din Moldova trebuie să fie zile de înaltă pedagogie națională care va îndruma viitorul.”

Octavian GOGA

**Cântecul eroic
„Treceți batalioane române Carpații”**

Versurile și muzica de autori necunoscuți

*„Un cântec istoric ne-aduce aminte
Că frații în veci vor fi frați
Un cântec de luptă bătrân ca Unirea
Voi compatrioți ascultați.*

*Cu toții eram regimente române
Moldova, Muntenia, Ardeal
Fireasca Unire cu patria mamă
Ne-a fost cel mai drept ideal.*

*Treceți batalioane române Carpații
La arme cu frunze și flori
V-așteaptă izbânda, v-așteaptă și frații
Cu inima la trecători.*

*Aceasta-i povestea Ardealului nostru
Și-a neamului nostru viteaz
Istoria-ntreagă cu lupte și jertfe
Trăiește-n Unirea de azi.*

*Ardealul, Ardealul, Ardealul ne cheamă
Nădejdea e numai la noi
Sărută-ți copile părinții și frații
Și-apoi să mergem la război.*

*Dreptatea și pacea veghează Carpații
Și țara e frunze și flori
A noastră izbânda, ai noștri sunt frații
Trăiască în veci trei culori.*

*Nainte, nainte spre Marea Unire
Hotarul nedrept să-l zdrobim
Să trecem Carpații, ne trebuie Ardealul
De-o fi să ne-ngropăm de vii.*

*Vrem liniște-n țară și pace în lume
Dar dacă-ar veni vreun blestem
Carpații și frații sări-vor ca unul
Urmând comandantul suprem.*

*Cu săbii făcură Unirea, ce inimi!
Spre Alba cu toții mergeam
Toți oamenii țării semnau întregirea
Voința întregului neam.*

*Treceți batalioane române Carpații
La arme cu frunze și flori
A noastră-i izbânda, ai noștri sunt frații
Trăiască în veci trei culori.”*

Cântecul „Imnul eroilor”

Versuri: Iuliu Roșca Dormidont

Muzica: Ionel C. Brătianu

*„Presărați pe-a lor morminte,
Ale laurilor foi,
Spre a fi mai dulce somnul,
Fericiților eroi.*

*Ridicați pe piramida,
Nemuririi faima lor,
Scriți în cărțile de aur,
Sufletul nemuritor.*

*Pe copii la sânul vostru,
Alinați-i cu acest cânt,
Povestindu-le cu fală,
Al eroilor avânt.*

*Dezveliți tot adevărul,
Și le spuneți tuturor,
Cum muriră frații noștri,
Pentru neam și țara lor.*

*Și pe sacrele morminte,
Puneți lacrimi și flori,
Spre a fi mai dulce somnul,
Miilor de luptători.*

*Ridicați pe piramide,
Nemuririi, faima lor,
Scriți în cărțile de aur,
Cântecul nemuritor.”*

CAMPANIILE ȘI BĂTĂLIILE DIN MARELE RĂZBOI DE REÎNTREGIRE NAȚIONALĂ (1916-1919) ÎN CARE EROII NOȘTRI S-AU ACOPERIT DE GLORIE

În acest capitol vom explica, cu argumente istorice, de ce este mai inadecvată formulată denumirea „Războiul de Întregire Națională din 1916-1919” față de cea de „Marele Război de Reîntregire Națională din 1916-1919”. În primul rând, pentru că respectiva campanie militară de anvergură nu a fost un război obișnuit, ci unul cu totul aparte. România a intrat în Primul Război Mondial în 1916, și s-a încheiat în noiembrie 1919, iar Armata Română, sub conducerea generalului Constantin Prezan, a fost obligată de agresiunea trupelor roșii maghiare conduse de Béla Kun, care invadaseră partea de vest a României, să treacă la contraofensivă până dincolo de Tisa. În al doilea rând, pentru că țara noastră a fost întregită în urma Marelui Război din 1916-1919 este normal să-i spunem că este de reîntregire.

Cum de a fost posibilă realizarea Marii Uniri a românilor de la 1 decembrie 1918? Pentru a răspunde la această întrebare este necesar să înțelegem etnogeneza poporului român și lupta eroică neconținută pentru libertate a străbunilor poporului român, geto-dacii, puterea și măreția Daciei străbune, precum și lupta continuă de-a lungul mileniilor a acestui popor minunat și neînfricat pentru înfăptuirea idealului său de aur – Unirea.

După nimicirea oastei ungare de către turci, în bătălia de la Mohacs, în anul 1526, statul unguresc dispare de pe harta Europei, iar românii din străvechea Dacie se ridică la luptă pentru a contracara marea amenințare (polono-habsburgico-otomană) și pentru unirea Moldovei, Transilvaniei și Țării Muntenesci care făceau parte din Dacia atestată de izvoare istorice încă din secolul al III-lea î.Hr., de pe vremea marelui rege Dromichaetes (Dromichete). Românii transilvăneni își manifestă dorința lor arzătoare de a se uni cu frații lor moldoveni și domnitorul Petru Rareș, fiul lui Ștefan cel Mare, intră în fruntea oștilor sale în Transilvania, în anul 1529, ca un demn „*restitutor Daciae*”.¹⁴ După moartea lui Petru Rareș, proiectul său de unire a celor trei Țări Române surori, pe cale parlamentară și vămă, a fost continuat de fiii săi Iliaș (1546-1551) și Ștefan (1551-1552) care au inițiat și condus răscoala antihabsburgică a românilor transilvăneni în 1552. Cumnatul lor, domnitorul Alexandru Lăpușneanu (1552-1561; 1564-1568) era considerat de contemporani ca un „*illustru principe al Moldovei și al Țării Românești*”¹⁵ (Muntenia – n.a.). Uzurpatorul acestuia, Ioan Despot, a ajuns Domnitor în 1561 promițând solemn „*reunificarea Daciei*”¹⁶. Acesta a fost contextul politico-militar al realizării marii uniri (prima mare unire) de către

¹⁴ Mircea Dogaru, *Singur împotriva Europei. Mihai Viteazul (1593-1601)*, PHOBOS, București, 2005, p. 40.

¹⁵ *Ibidem*, p. 41.

¹⁶ *Idem*.

Mihai Viteazul (1593-1601). Mihai, domnul Unirii, conduce Războiul Antiotoman (1594-1597) și contraofensiva împotriva lui Mehmed III, care solicită încheierea armistițiului în ianuarie 1597. În anul 1599 învinge la Șelimbăr oastea principelui Andrei Báthory fiind primit „*cu mare bucurie și mulțumire de către locuitori*”¹⁷ devenind astfel domnul Țării Ardealului. În luna mai 1600 Mihai declanșează ofensiva strategică și cucerește Moldova și Pocuția, astfel încât, în acel an fast, viteazul Domnitor a realizat unirea celor trei Țări Române (a se vedea harta „România în timpul lui Mihai Viteazul”). Prin campaniile și bătăliile sale victorioase de întregire națională, Principele Mihai a împlinit visul milenar al poporului român. După 318 ani, urmașii săi au realizat reîntregirea națională în Marele Război, printr-un eroism de masă, legendar, în care s-au jertfit sute de mii de eroi români. În celebrele bătălii de la Mărăști, Mărășești și Oituz (triumful de foc al Marelui Război), din iulie-septembrie 1917 și în cele anterioare sau care au urmat (ale căror schițe militare sunt consemnate în carte), au fost învinse armatele Puterilor Centrale prin eroismul comun româno-ruso-francez; contribuția generalului Berthelot și a Misiunii Militare Franceze la biruințele din acele bătălii se înscrie pe altarul înfrățirii dintre cele două națiuni surori, dintre armata română și cea franceză și dintre cele două state prietene: Franța și România.

După izbucnirea revoluției comuniste în Rusia, a urmat Războiul Civil între albi și roșii (bolșevici) s-a descompus, practic, armata rusă de pe frontul românesc, iar armata română a rămas fără aliatul rus, iar armata noastră a fost nevoită să se lupte singură împotriva armatelor Puterilor Centrale (armatelor germane, austro-ungare și bulgare). Înaintea declanșării ofensivei ruso-române (din luna iulie 1917), bolșevicii incitau soldații ruși la dezertare. Dar soldații, militarii români basarabeni nu au părăsit frontul și au luptat în continuare alături de frații lor români. În conjunctura creată, prin Declarația din iulie 1917, Comitetul Soldaților Basarabeni de pe Frontul Românesc cerea autonomia politică a Basarabiei și formarea Consiliului Suprem al Basarabiei al Sfatului Țării, precum și înființarea Partidului Socialist Revoluționar Moldovenesc din militarii basarabeni. Ca urmare, la Chișinău i-a ființat Comitetul Central Militar Moldovenesc care, la 21 octombrie 1917, proclamă autonomia Basarabiei și reorganizează Sfatul Țării. După atacarea Sfatului Țării de bandele sovietice bolșevice, la începutul lunii ianuarie 1918, căpitanul Vasile Țanțu, reușește să fugă la Iași și să ceară ajutorul Armatei Române comandate de generalul erou Prezan, care cu sprijinul generalului Șerbăceș, trimite imediat trupele române în Basarabia. Chișinăul este eliberat de Divizia 11 română pe data de 13 ianuarie 1918 astfel încât Sfatul Țării poate să voteze Unirea cu România la 27 martie 1918.

¹⁷ *Ibidem*, p. 95.

ROMÂNIA ÎN TIMPUL LUI MIHAI VITEAZUL (1593-1601)

În continuare, sunt prezentate planuri de campanie ale părților din anii 1916 și 1917, precum și scheme cu ofensiva trupelor române din 1916, operația pentru eliberarea Basarabiei de sub ocupația sovietică (1918), operațiile de la Mărăști, Mărășești și Oituz, ofensiva armatelor române pentru eliberarea completă a Transilvaniei în anul 1918 și contraofensiva pentru respingerea armatelor Ungariei dincolo de Tisa, prin fapte de vitejie săvârșite de zeci de mii de eroi, care au murit pe vechile teritorii ale Daciei, pentru ca toți să trăiască liberi într-o Românie Mare și Independentă.

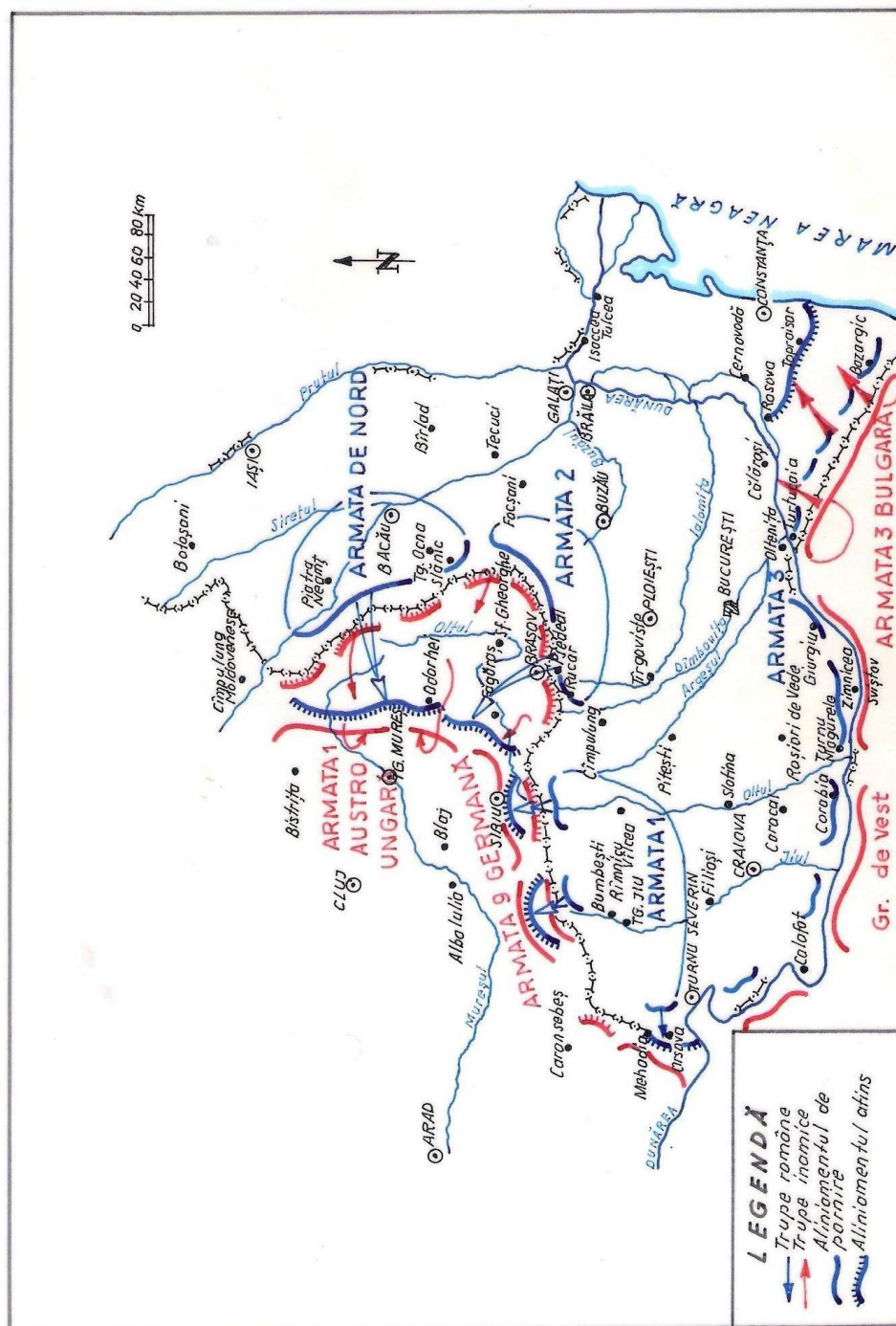
De asemenea, prezentăm și harta României Mari care a fost consfințită prin documentele Tratatelor de la Trianon și Paris, din 1920 (conform Tratatului de pace dintre Puterile Aliate și Asociate și Ungaria și Tratatului privitor la Unirea Basarabiei cu România).

La Centenarul Marii Uniri aducem astfel un omagiu eroilor noștri care s-au jertfit pentru ca noi, românii de astăzi să supraviețuim ca națiuni europene. Harta României Mari este pecetluită cu sângele eroilor noștri, moșilor și strămoșilor noștri, de-a lungul mileniilor, vărsat din belșug pe binecuvântatul pământ din Grădina Maicii Domnului.

PLANURILE DE CAMPANIE ALE PĂRȚILOR BELIGERANTE DIN ANUL 1916

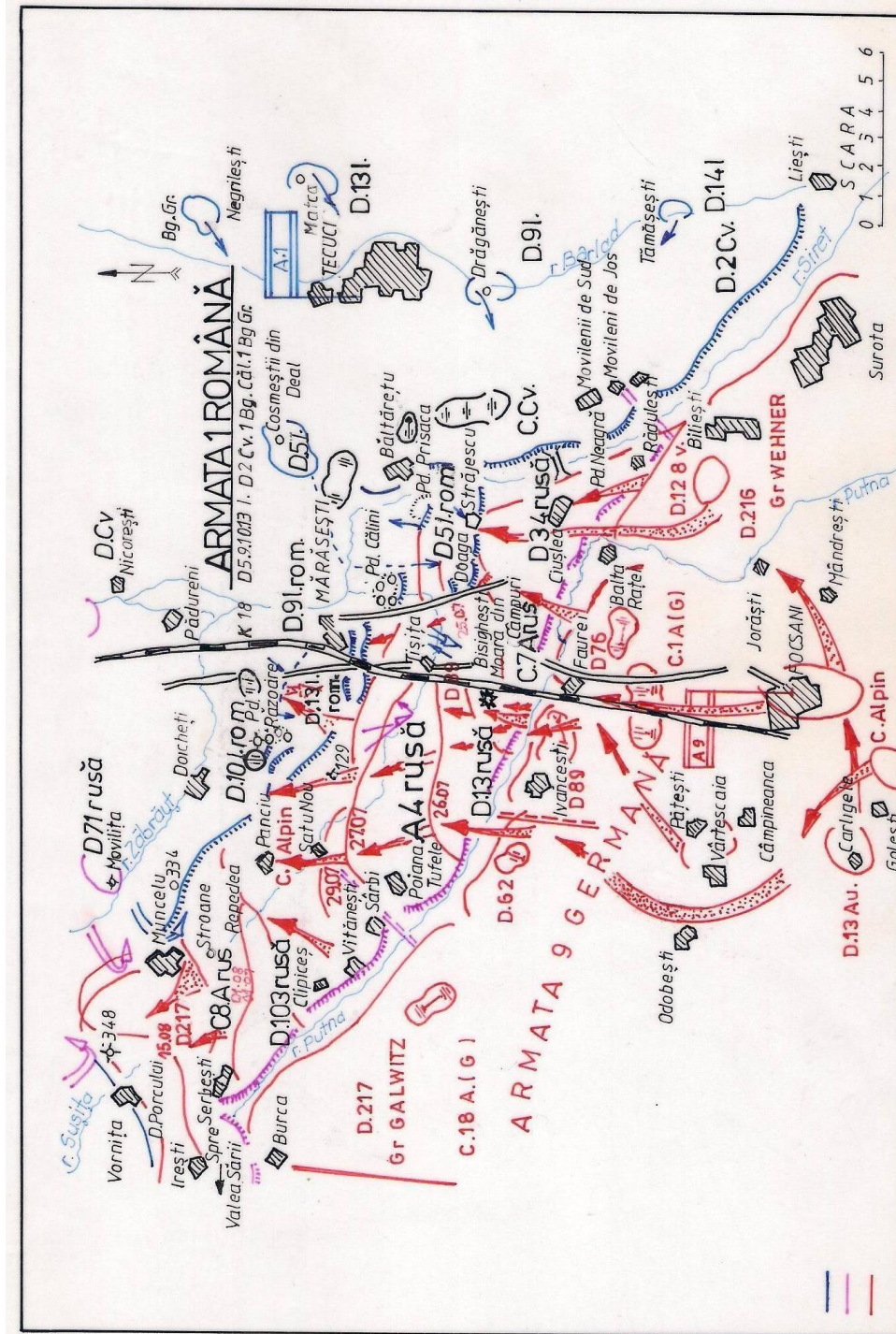
OFENSIVA ARMATELOR ROMÂNE ÎN TRANSILVANIA (15.08-13.09.1916)

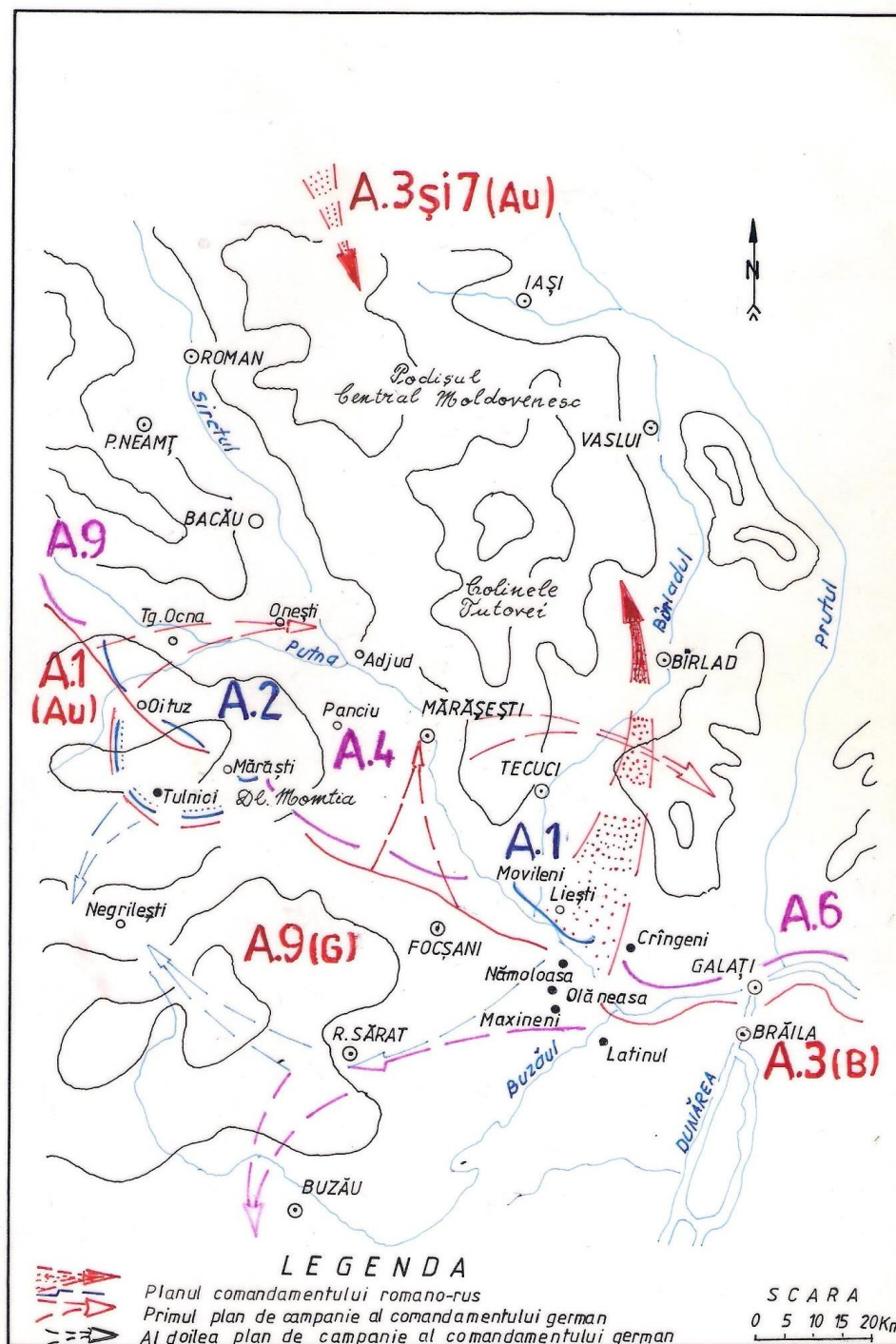
Operația Ofensivă de la Mărăști

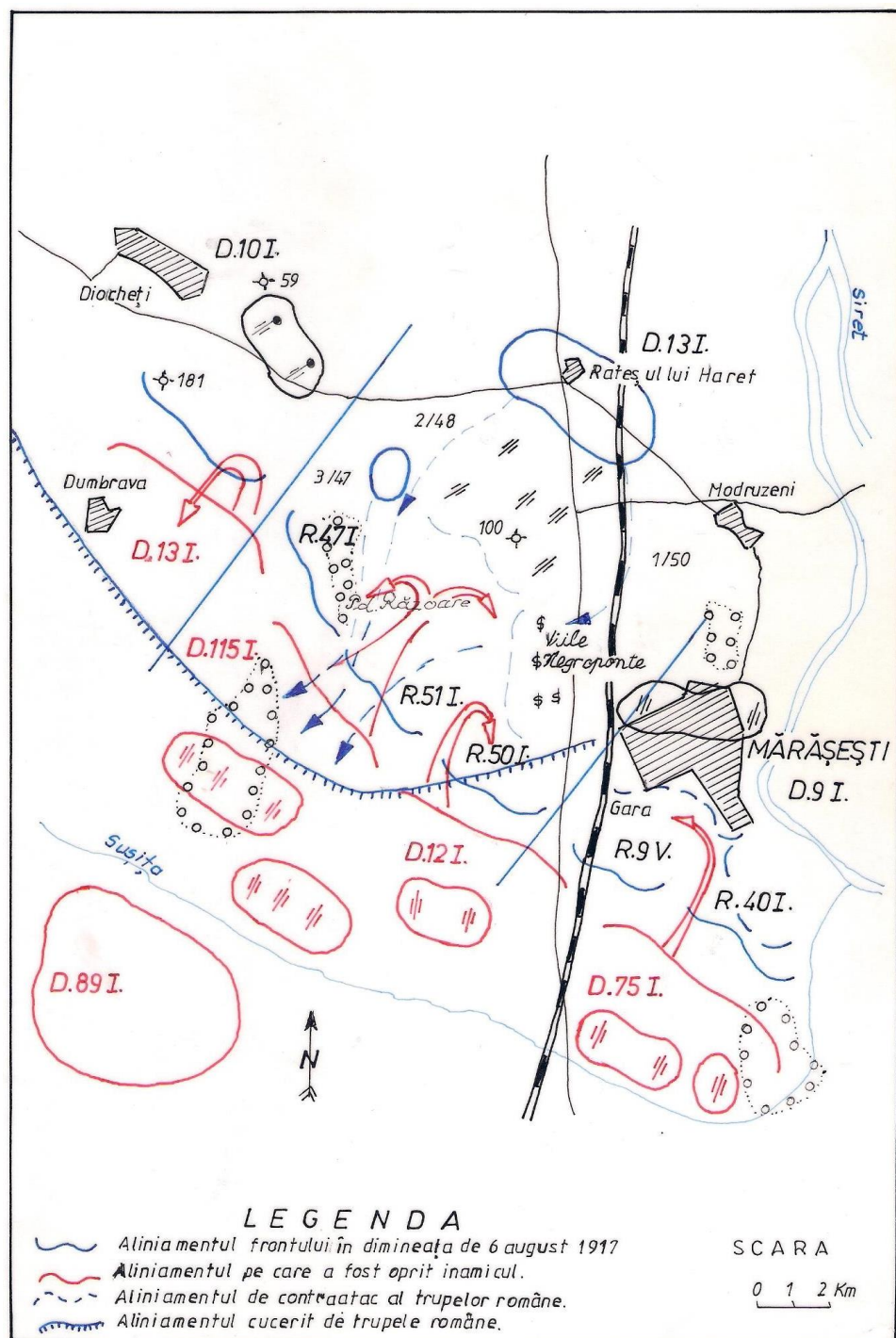
Operația de la Mărășești **(24 iulie – 21 august 1917)**

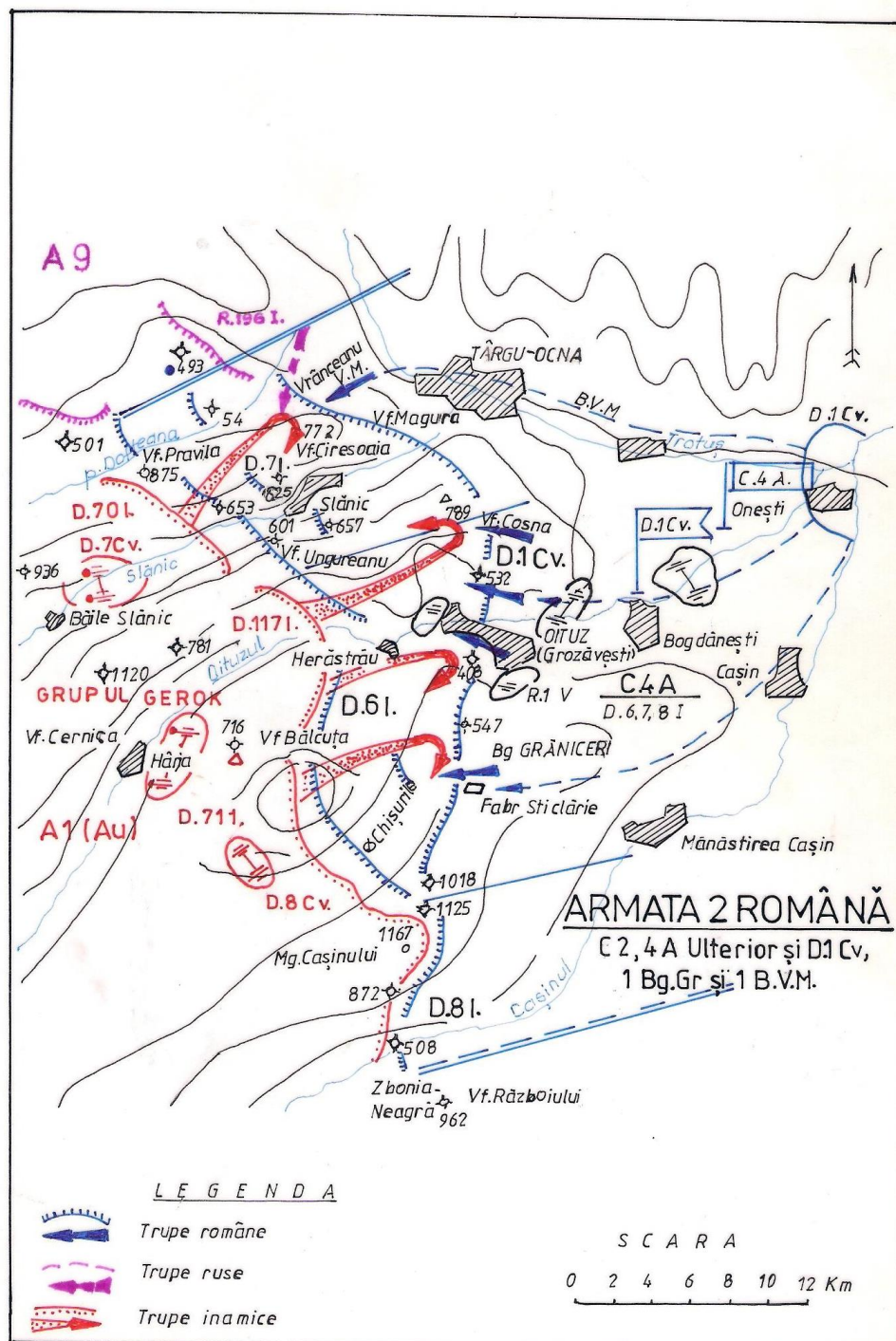
PLANURILE DE CAMPANIE ALE PĂRȚILOR PENTRU VARA ANULUI 1917

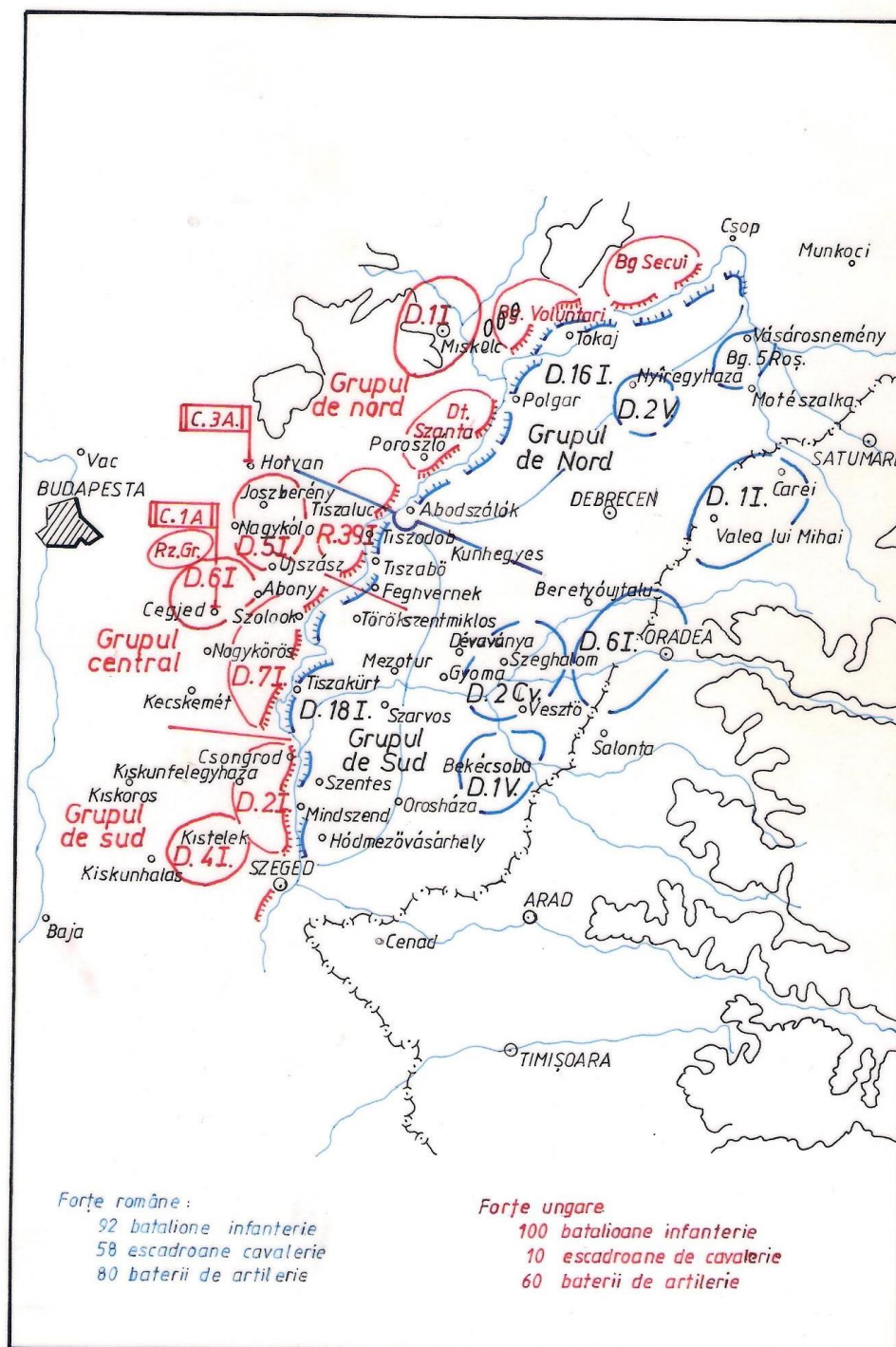
LUPTELE DIN ZIUA DE 6 AUGUST 1917 DIN RAIONUL MĂRĂȘEȘTI

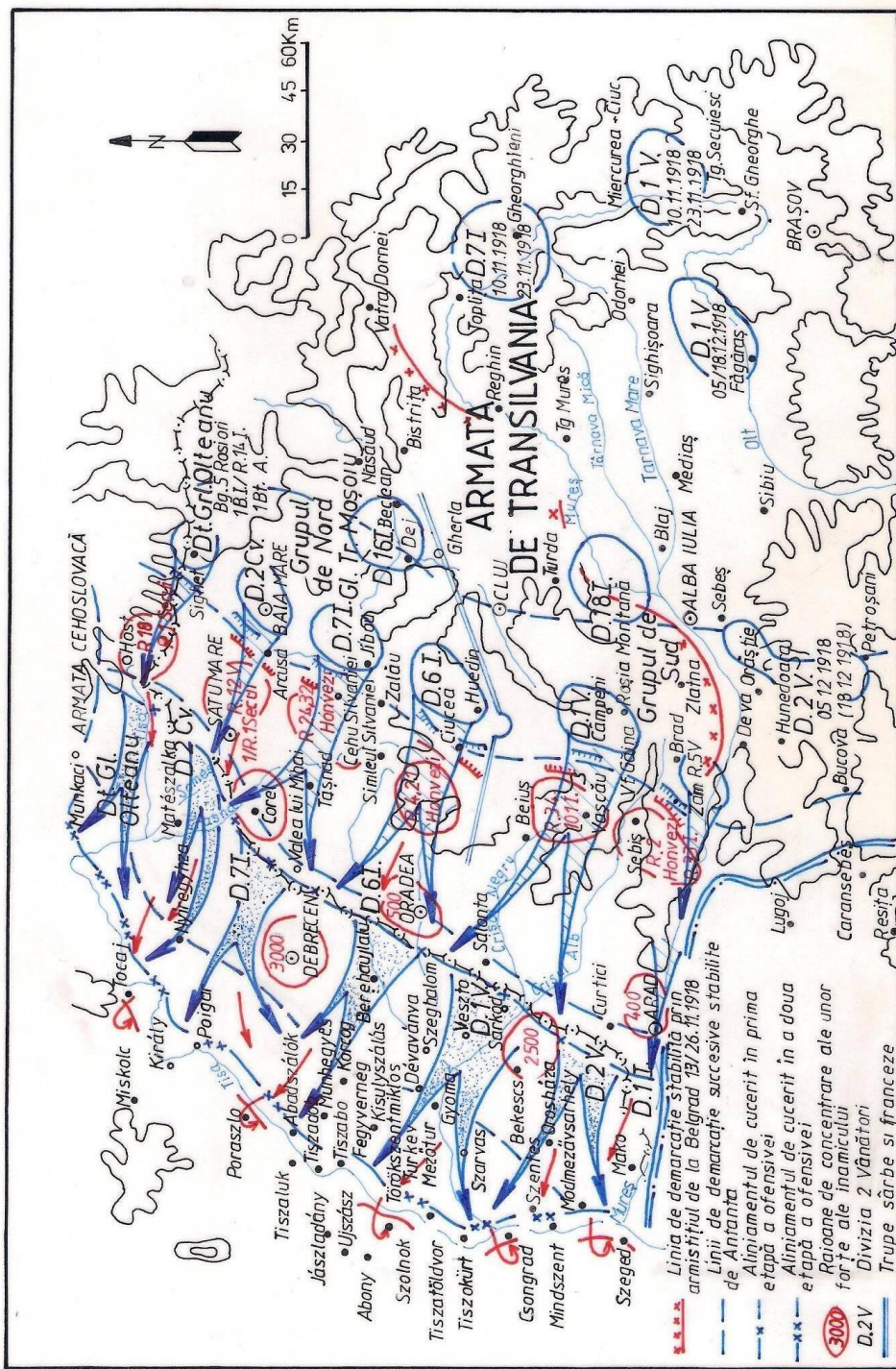
Operația de la Oituz (26.07 – 09.08.1917)

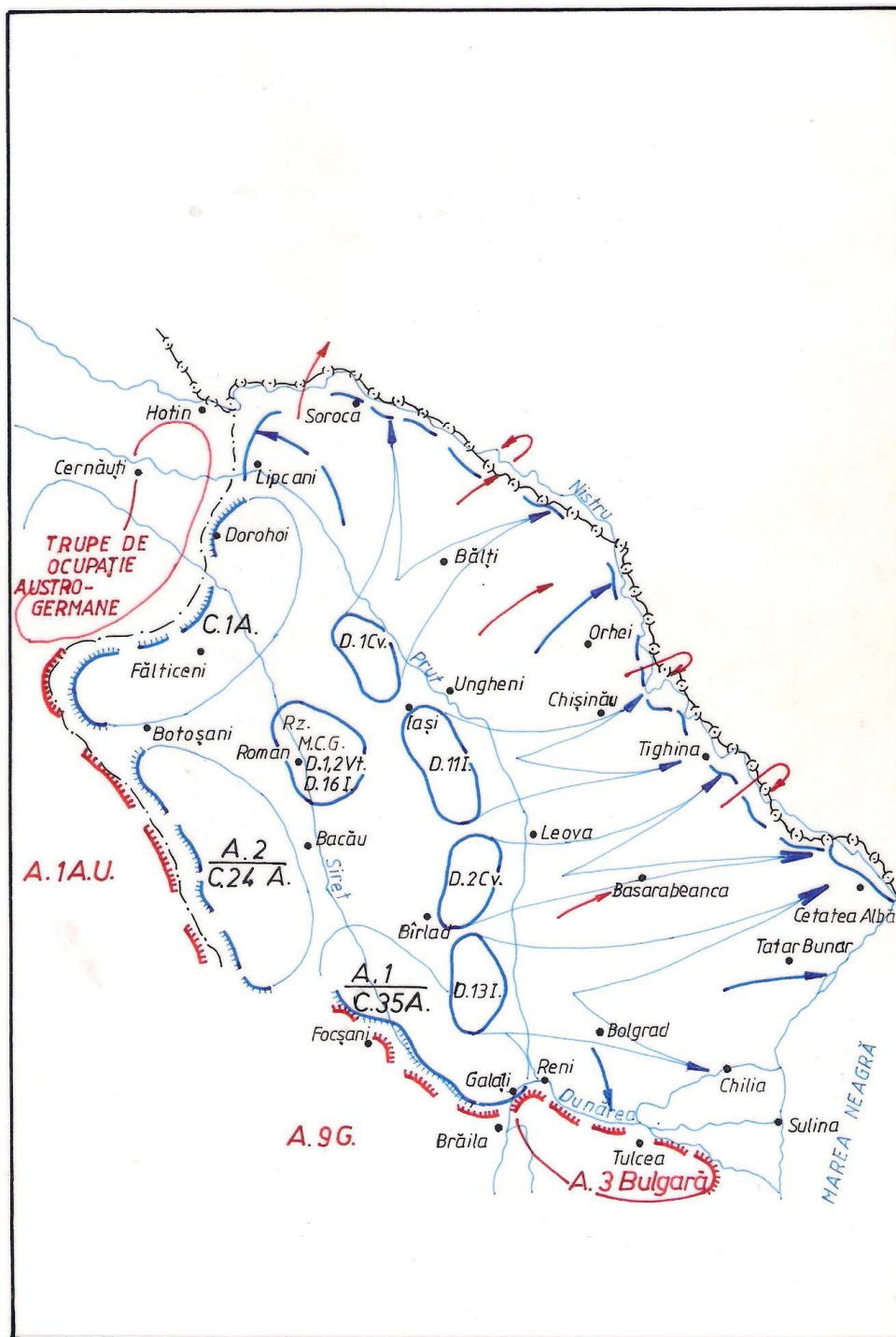
SITUAȚIA FORTELOR ROMÂNE ȘI UNGARE PE TISA LA 06/19.07.1919

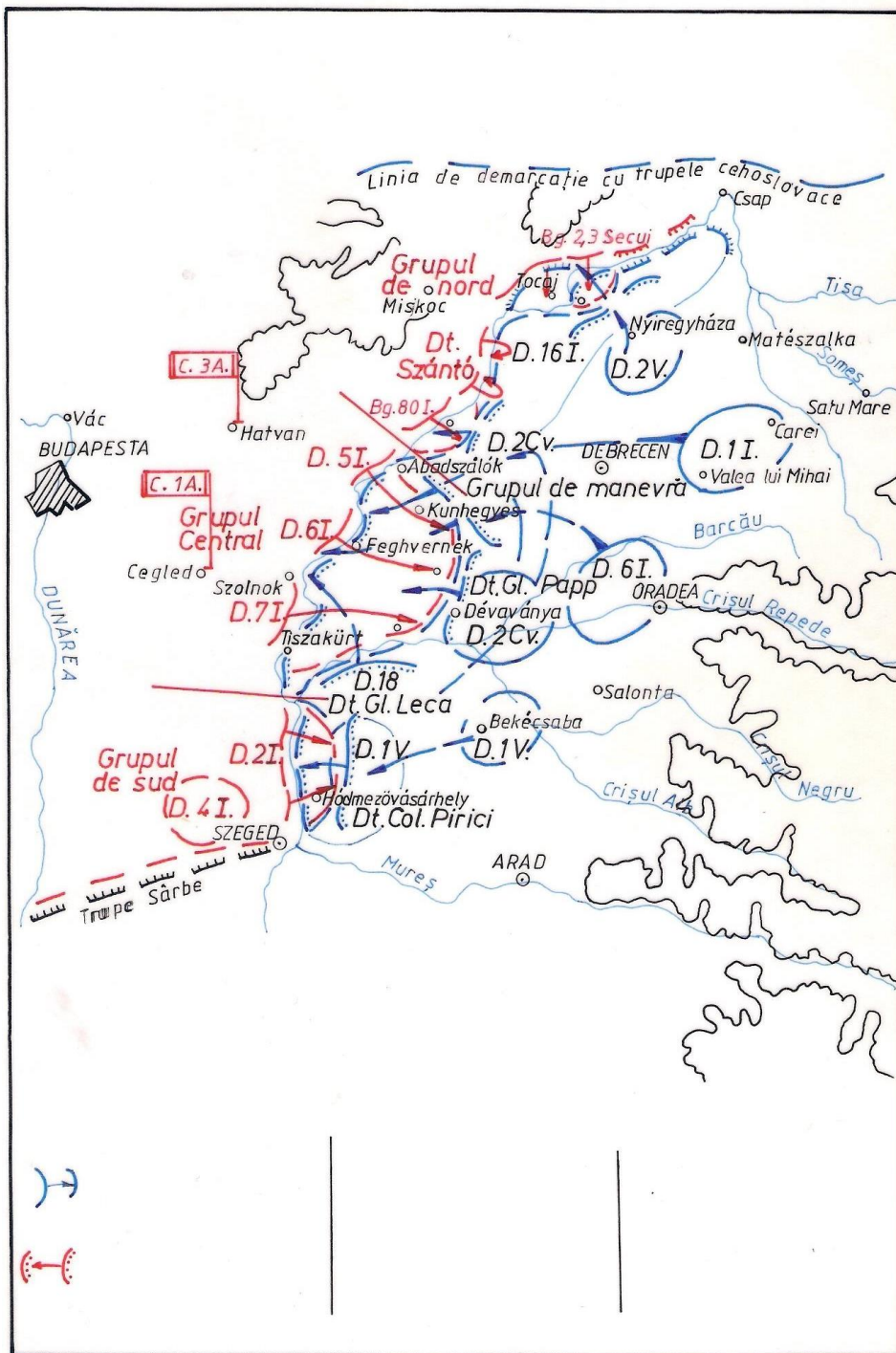
ACȚIUNILE ARMATEI ROMÂNE PENTRU ELIBERAREA PĂRȚII DE VEST A TRANSILVANIEI DE SUB OCUPAȚIA STRĂINĂ ȘI APĂRAREA MARII UNIRI DIN 1918

**ACȚIUNILE TRUPELOR ROMÂNE ÎN SPRIJINUL
REPUBLICII DEMOCRATICE MOLDOVENEȘTI
(7/20 ianuarie – 27 februarie / 12 martie 1918)**

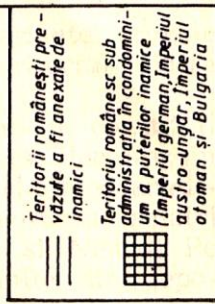

OFENSIVA TRUPELOR UNGARE PE TISA ȘI CONTRALOVITURA TRUPELOR ROMÂNE

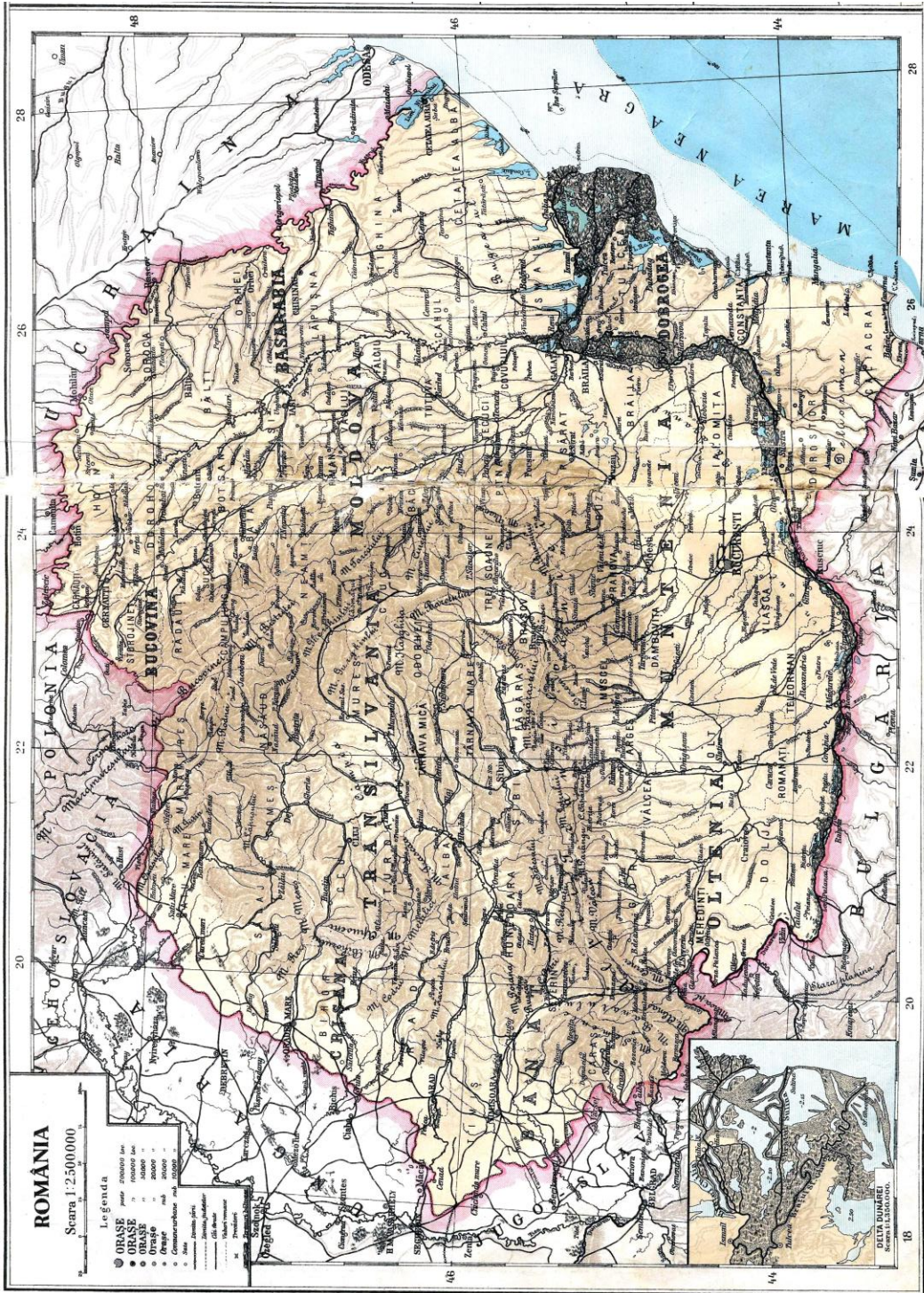

30.07 - 18.08.1919

HARTA ROMÂNIEI MARI

PARTEA A II-A

MONUMENTE
ȘI ÎNSEMNE MEMORIALE AFLATE
PE TERITORIUL ROMÂNIEI

MUNICIPIUL BUCUREȘTI, CAPITALA ROMÂNIEI

1. Arcul de Triumf

Se înalță maiestos pe șoseaua Kiseleff, una dintre arterele principale ale capitalei României. Este cel mai frumos, mai măreț și mai reprezentativ monument dedicat eroilor noștri din Primul Război Mondial și al făuririi Marii Uniri de la 1 decembrie 1918. A fost construit, într-o primă formă, în anul 1922 și refăcut integral în anii 1935-1936, după un proiect al arhitectului Petre Antonescu. Pe locul în care s-a înălțat se afla un modest Arc de Triumf, realizat în toamna anului 1878 în amintirea și întru gloria eroilor români participanți la Războiul de Independență din 1877-1878. Referindu-se la el, și în principal la înfățișarea sa, în ziarul „România Liberă” din 9 octombrie 1878 se consemna, printre altele:

„Acest monument va aminti țării și armatei gloria pentru care a fost ridicat. Arcul are o arcadă de trecere pe sub el pentru 12 (șiruri) de oameni. În mijlocul părții superioare are așezată o statuie a victoriei, înaltă de 4 metri. Pe ambele părți ale statuii sunt așezate diferite trofee, precum arme, zale, căști etc. În fruntea arcului, sub statuie, era inscripțiunea: «Apărătorilor independenței – orașul București», iar pe o parte și pe cealaltă, sub brâul format din fruntea Arcului, următoarele nume: Grivița, Opanez, Plevna, Rahova, Arcer Palanka, Lom Palanka, Smârdan, Vidin”.

În ziua de 8 octombrie 1877, pe sub Arcul de Triumf înălțat în memoria și întru slava eroilor români din Războiul de Independență au trecut victorioși, în pași de paradă „într-o atmosferă de cald entuziasm popular”, trupele române care s-au întors în țară încărcate de o glorie nepieritoare.

Noul sau actualul Arc de Triumf din București, a fost construit inițial din lemn (în anul 1922), fiind acoperit cu stucatură. Va fi apoi refăcut integral (în anii 1925-1936) din beton armat și placat cu granit de Deva fiind conceput după modele clasice ale unor astfel de monumente, adică cu o singură deschidere cu baza de 25 de metri și înălțimea de aproape 27 m. În legătură cu înălțarea Arcului de Triumf, socotim necesar să arătăm că pentru o bună parte din fondurile necesare construirii lui s-a apelat la strângerea de donații și de la populație. Între altele, s-au emis două medalii jeton, una în valoare de 10 și alta de 20 de lei, care erau „cumpărate” ca un fel de timbre poștale. Medaliile jeton erau, de fapt, un fel de timbre. Pe aversul lor se afla reprodușă macheta Viitorului Arc de Triumf și următoarele înscrisuri: „Contribuție pentru Arcul de Triumf”; „10” și, respectiv, „20 de lei”, adică costurile jetoanelor și inscripția evocativă „Glorie eroilor”.

Arcul de Triumf va fi frumos și ingenios împodobit cu lucrări plastice în care sunt prezentate fațadele și laturile noului Arc de Triumf cu chipuri de luptători din vremuri îndepărtate sau din epocă, cu medalioane și basoreliefuri lucrate artistic

de către renumiți sculptori români din epocă, între care s-au numărat Ion Jalea, Corneliu Medrea, Constantin Baraschi, Max Constantinescu, Frederic Stork și Oscar Spalthe. Printre operele de artă plastică cu care este decorat Arcul de Triumf se numără și cele în care sunt reprezentate: un arcaș din vremea lui Mircea cel Bătrân, un plăieș din timpul domniei lui Ștefan cel Mare, un luptător din oastea lui Mihai Viteazul, un pandur din vremea lui Tudor Vladimirescu, un militar din Războiul de Independență și un altul din Războiul de Reîntregire Națională.

Sub cornișa Arcului de Triumf, de jur împrejurul părților superioare, se află reprezentat un brâu cu frunze de laur prin care se exprimă vitejia românească legendară. Pe aceeași cornișă a Arcului de Triumf sau sub ea, sunt înscrise inscripții cu denumirile unor zone sau localități în care trupele române au desfășurat lupte grele în timpul Primului Război Mondial. Este vorba de următoarele repere: Cerna, Jiu, Olt, Dragoslovele, Neajlov, Mărăști, Mărășești, Răzoare, Vrancea, Muscelul și Coșna. În sfârșit, pe fațada Arcului de Triumf sau sub cornișa sa, sunt înscrise următoarele inscripții evocative și dedicate: *„După secole și suferințe creștinești îndurate și lupte grele pentru păstrarea ființei naționale, după apărarea plină de sacrificii a civilizației umane, se împlini dreptatea și pentru poporul român prin sabia regelui Ferdinand cu ajutorul întregii națiuni și gândul reginei Maria”*; *„Liberator de neam și întregitor de hotare, prin virtutea ostașilor săi, eroii creștinătății, Ferdinand I, domn și rege al românilor, și-a făcut intrarea, la 16 octombrie 1922, în cetatea de neam a Bucureștilor, după încoronarea de la Alba Iulia”*; *„Glorie celor ce prin lumina minții și puterea sufletului, au pregătit unitatea națională”*; *„Glorie celor care prin jertfa lor, au înfăptuit unitatea națională”*.

În vara anului 1945, după întoarcerea victorioasă de pe frontul de vest al trupelor române participante la cel de-Al Doilea Război Mondial, pe sub Arcul de Triumf au trecut, aureolate de o glorie nepieritoare, trupele române victorioase. După evenimentele istorice din decembrie 1989, defilarea trupelor române pe lângă sau pe sub Arcul de Triumf va deveni o tradiție laudabilă.

Imaginea plină de măreție a Arcului de Triumf din București va fi reprodusă, în decursul timpului, în lucrări de istorie și în manuale școlare, în cărți poștale ilustrate alb negru și color, pe timbre poștale și pe insigne. Din nefericire, în zilele noastre, astfel de reprezentări au dispărut aproape de tot. Și este mare păcat ziceam noi!

2. Mausoleul Eroilor

Se află în cimitirul militar Ghencea. Până în urmă cu câțiva ani, el era consemnat în lucrările de istorie sub denumirea de *„sanctuar al eroilor din Războiul de Reîntregire Națională”*. El este, de fapt, un autentic mausoleu. Pe ce considerente ne-am bazat noi atunci când l-am socotit, pentru prima oară în istorie, a fi mausoleu? În principal pe faptul că acolo, în cimitirul Militar Ghencea, sunt două construcții similare de mari dimensiuni (lungi de circa 50 de metri și înalte cam de 5-6 m, în interiorul cărora aveau să fie așezate în cripte comune, rămășițele pământești a câtorva sute de eroi cunoscuți și necunoscuți care căzuseră la datorie în timpul luptelor din anul 1916 de pe malurile râurilor Neajlov și Argeș, adică în

timpul bătăliei zise pentru București. Potrivit calculelor făcute de noi, numărul aproximativ al eroilor cunoscuți care și-au găsit locuri de odihnă veșnică în acele cripte ar fi de circa 2.200, iar al celor necunoscuți de peste 1.000. numărul și numele acelor eroi cunoscuți sunt consemnate pe plăcile memoriale fixate pe pereții exteriori ai celor două construcții. În ceea ce privește numărul eroilor necunoscuți, acesta rezultă din cifrele înscrise pe capacele din piatră ce acoperă criptele la care ne-am referit. Iată care sunt aceste înscrisuri: „*Aici odihnesc 676 ostași români*”, „*Aici odihnesc 333 ostași*”. Pe pereții din față ai celor două construcții sunt înscrise inscripții evocative dedicate eroilor cunoscuți și necunoscuți care își dorm somnul de veci în mausoleul de la cimitirul militar Ghencea. Sunt înscrisuri frumoase, pline de conținut și încărcate de un fierbinte mesaj național, patriotic, făcute în versuri formulate cu fior. Iată care sunt aceste înscrisuri: „*Viteji ce-ați întregit acest pământ,/ Purtând pe ai voștri dragi în inimi,/ Și în suflete pe Dumnezeu cel Sfânt,/ Odihna nu v-o tulburăm cu lacrimi,/ Ci înălțavom inimi și rugi fierbinți vom face Celui de Sus,/ De-a pururi vă odihnească în pace*” (înscrisul de pe fațada zidului clădirii din stânga); *Mărturisească pururi lăcașurile sfinte,/ Și-al crucilor șiraguri,/ Ce străjuiesc morminte,/ În care dorm vitejii,/ Ce plămădit-au glia,/ Cu a sângelui lor jertfă,/ Reîntregind moșia;/ C-acest pământ e al nostru,/ Și pentru veșnicie,/ Va sta de veghe neamul,/ Al nostru să rămâie.*” (înscris pe fațada clădirii din dreapta).

Referindu-ne tot la cele două clădiri care alcătuiesc mausoleul din cimitirul militar Ghencea, considerăm necesar și util să mai semnalăm și faptul că la limitele lor din stânga și din dreapta, au fost fixate lucrări plastice cu conținut simbolic, între acestea numărându-se și imaginile unor vulturi turnați în bronz, cu aripile întinse, care au menirea să semnifice curajul, cutezanța, eroismul, spiritul de jertfă și vitejia dovedită de către luptătorii români din Primul Război Mondial.

În sfârșit, un zid masiv, din piatră fasonată, înconjoară mausoleul sau opera comemorativă de război la care ne-am referit. Pe acel zid este fixată o placă de marmură, de mari dimensiuni (circa 2 metri înălțime), pe care se află înscrisă, cu litere de tipar, o inscripție menită, de fapt, să explice din inițiativa și prin contribuția cui s-a construit mausoleul. Iată conținutul acestei inscripții: „*Aici odihnesc ostașii români căzuți în războiul de întregire națională. Construit de Așezământul Național pentru Cultul Eroilor*”.

3. Mormântul „Ostașului Necunoscut”, denumit și Mormântul „Eroului Necunoscut”

Se află în Parcul Carol, pe o masivă ridicătură de teren. Până nu demult această operă comemorativă de război era denumită „Mormântul Eroului Necunoscut” sau „Mormântul Ostașului Necunoscut”.

Noi ne-am permis să-l denumim (pentru prima oară, nu un simplu mormânt, ci un autentic mausoleu, ținând seama de denumirea clasică a noțiunii de mausoleu. Potrivit acesteia, prin mausoleu se înțelege „o construcție funerară de dimensiuni mari, ridicată în memoria unei personalități, a unor eroi etc.”.

În ceea ce ne privește, studiind cu atenție înfățișarea și menirea mormântului Eroului necunoscut, noi am apreciat, și considerăm că nu am greșit, că acea operă funerară, întrunește toate condițiile de a fi considerată mausoleu: este o construcție

măreață și reprezentativă, care a fost realizată în scopul adăpostirii în ea a rămășițelor pământești ale unui erou al neamului din Primul Război Mondial, acel erou simbolizând, de fapt, întreaga generație a eroilor noștri din timpul Marelui Război de Reîntregire Națională.

Vom prezenta, pe scurt, în cele ce urmează, pentru informarea cititorilor, câteva informații privitoare la fostul „*Mormânt al Ostașului Necunoscut*”, pe care noi îl socotim a fi un autentic mausoleu.

În anul 1923, în semn de veșnică cinstire și pomenire a eroilor neamului din timpul Primului Război Mondial, conducerea guvernului României a adoptat o hotărâre în care se prevedea ca de ziua Eroilor din acel an, în București să se așeze un însemn memorial dedicat eroilor necunoscuți, care avea să fie denumit „Mormântul Ostașului sau al Eroului Necunoscut”. Pentru alegerea acelui erou, s-a decis de către cei în drept, ca acel erou necunoscut să fie stabilit pe baza unui ceremonial nemaiîntâlnit până atunci pe pământul românesc, și anume: să se așeze în sicrie anume construite, rămășițele pământești sau osemintele a zece eroi necunoscuți, adunate de pe fostele câmpuri de luptă de la Jiu, Olt și Neajlov, din Valea Prahovei, de la Mărăști, Mărășești și Oituz, din Basarabia, Dobrogea și Transilvania. Din acele sicrie, unul singur urma să fie adus în București. Cinstea și onoarea de a face acea alegere a eroului necunoscut a fost încredințată de către cei în drept, elevului de liceu militar Amilcar Săndulescu, în vârstă de 12 ani, fost orfan de război.

Au rămas nemuritoare și nepieritoare prin conținutul lor, cuvintele pe care el le-a rostit atunci când a ales sicriul ce urma să fie adus la București. Se spune că el va fi rostit atunci, cu lacrimi în ochi, aceste cuvinte: „*în acest sicriu este tatăl meu*”.

După alegerea sicriului dedicat eroului necunoscut, acesta va fi adus în capitală, în cadrul unui ceremonial fastuos cu toate onorurile militare. Faptul se petrecea în ziua de 15 mai 1923. Odată adus la București, timp de două zile, sicriul a fost depus la Biserica Mihai Vodă, unde reprezentanți ai familiei regale, ai guvernului, ai corpurilor legiuitoare, ai asociațiilor și societăților culturale și patriotice existente și, cu precădere, ai populației, au trecut prin fața sicriului și au adus un cald omagiu „*Eroului Necunoscut*”.

Două zile mai târziu, adică pe data de 17 mai, sicriul cu rămășițele pământești ale acestui erou a fost depus într-o criptă mare special construită, pe a cărei capac decorat ingenios cu sculpturi florale, s-a înscris una dintre cele mai clare, mai frumoase și mai reprezentative inscripții existente pe operele comemorative de război care s-au așezat pe pământul țării noastre în amintirea, în memoria și întru slava eroilor români din Primul Război Mondial. Iată care este acesta: „*Aici doarme fericit întru Domnul «Ostașul Necunoscut», săvârșit din viață în jertfa pentru unitatea neamului românesc. Pe oasele lui odihnește pământul României întregite 1916-1919*” (inscripția citată de noi a fost concepută de către istoricul Nicolae Iorga).

Din păcate, în anul 1959, sicriul cu osemintele Eroului Necunoscut sau Mausoleul acestuia, cum l-am socotit noi că este, va fi mutat din locul inițial și așezat la Mărășești, în incinta mausoleului de acolo, pentru ca în locul lui,

guvernării români din epocă să ridice așa-zisul mausoleu dedicat foștilor luptători socialiști și comuniști.

Acei guvernanți socoteau că existența în Parcul Carol a mormântului Eroului Necunoscut va pune în umbră sau va micșora viitoarea construcție monumentală. S-a construit, ca atare, noul Mausoleu, iar cel strămutat la Mărășești va rămâne acolo timp de aproape trei decenii pentru că în cele din urmă, după evenimentele din decembrie 1989, iar ca dată precisă din 26 octombrie 1991, opera comemorativă de război, printr-o hotărâre de guvern binevenită și salutară, va fi readusă la București și reasezată într-un alt loc în Parcul Carol. Ba, și mai mult, după alți câțiva ani, adică în 2006, ea avea să fie mutată în locul inițial și ulterior să devină mai arătoasă, mai impunătoare și chiar mai măreață pentru că, pe de o parte, la baza ei va fi așezată o flacăra veșnică, iar pe de altă parte ea va fi flancată de două tunuri grele și, în cele din urmă Mormântul sau Mausoleul Eroului Necunoscut, cum îl considerăm noi că este, a fost pus sub pază militară permanentă.

Pentru ca vizitatorii români și străini să cunoască, cât de cât, datele de referință cu privire la Mausoleul Eroului Necunoscut, în imediata apropiere a operei comemorative de război s-a fixat o placă, pe care s-au înscris aceste date:

„17 mai 1923 – inaugurat în Parcul Carol”;

„22-23 decembrie 1958 – mutat la mausoleul de la Mărășești”

„26 octombrie 1991 – readus în centrul Parcului Carol I”;

„25 noiembrie – strămutat pe locul original”

Din informațiile pe care le deținem în prezent, guvernării români din zilele noastre ar intenționa ca fostul mausoleu – zis al luptătorilor antifasciști și comuniști, să aibă o altă menire și să primească o altă denumire. Se preconizează, pe de altă parte, că în interiorul lui să fie așezat „Mausoleul Eroului Necunoscut”. Se urmărește, ca în incinta reprezentativei construcții monumentale să fie aduse și depuse în cripte special concepute alte rămășițe pământești de eroi din Primul Război Mondial aduse din diferite zone ale țării și chiar din alte foste câmpuri de luptă mai de demult pe unde au fost trimiși să acționeze românii în scopuri drepte și nobile, ca de pildă la Baia, Războieni, Călugăreni, Șelimbăr, Grivița, Plevna și Vidin (în 1877-1878), București, Sf. Gheorghe, Oarba de Mureș, Păuliș, Carei și Satu Mare (în 1944). Se spune chiar că acea impresionantă, fastuoasă și măreață operă comemorativă de război ar putea fi denumită fie „Mausoleul Eroilor din Războiul de Reîntregire Națională”, fie „Mausoleul eroilor români din toate timpurile”. În sfârșit, se mai spune că în interiorul noului mausoleu ar urma să se amenajeze un mic muzeu dedicat eroilor neamului românesc. În ceea ce ne privește, noi ne exprimăm speranța că toate cele spuse se vor realiza întocmai.

4. Monumentul Eroilor denumit „Leul”

Se află amplasat într-o piațetă de la intersecția Bulevardului Iuliu Maniu (fosta Armata Poporului), cu Bulevardul Geniului și Șoseaua Cotroceni, iar mai direct spus în fața Palatului Cotroceni. Este una dintre cele mai impunătoare, mai originale și mai reprezentative opere comemorative de război din București și din țară, fiind creația sculptorului Spiridon Georgescu. A fost construit în anii 1925-1926 ca un cald omagiu de prețuire și de recunoștință adus de populația

Bucureștiului, eroismului și jertfelor de sânge date de militarii români din arma geniului în timpul Primului Război Mondial (în unele lucrări în care este prezentat monumentul, el este chiar denumit „Monumentul geniului”).

Elementul dominant al acestei opere comemorative de război îl reprezintă chipul unui leu autentic, reprezentat pe monument la o mărime de câteva ori mai mare decât un leu real, care în viziunea artistului plastic simbolizează dârzenia, rezistența și vitejia de care au dat dovadă nu doar ostașii români din arma geniului, ci toți luptătorii români în campaniile din anii 1916-1919 și în special în timpul luptelor de la Mărăști, Mărășești și Oituz. Referindu-se, de fapt, la aceste lupte, într-un ordin de zi emis de către comandantul unei mari unități care a luptat pe frontul de la Mărășești, se va spune, printre altele, cu privire la vitejia cu care s-au bătut cu dușmanii ostașii români: „*S-au luptat ca niște lei, copiii Carpaților*”.

Leul ce este redat pe soclul monumentului este înfățișat cu labele din față pe un fragment din țeava unui tun, pe un drapel și pe o cască militară care au aparținut inamicului învins.

Pe cele patru colțuri ale soclului pe care se află amplasat Leul, sunt reprezentate statuile unor militari geniști în mărimi naturale, modelați în bronz. Este vorba de un pontonier, un transmisionist, un militar din trupele de căi ferate și un pionier militar.

În sfârșit, pe fațada imensului soclu pe care se află așezat monumentul Leul, este înscrisă una dintre cele mai calde, mai frumoase, mai reprezentative inscripții consemnate pe monumentele dedicate eroilor neamului românesc: „*Spuneți generațiilor viitoare că noi am făcut suprema jertfă pe câmpul de bătaie pentru întregirea neamului*”.

5. Monumentul Eroilor din Războiul de Reîntregire Națională

Se află dispus într-un loc special amenajat pe strada Silvestru, aflată cât de cât în centrul Capitalei. A fost construit în anul 1924, fiind creația plastică a sculptorului Vasile Ionescu-Varo.

Dominanta monumentului o reprezintă un grup statuar, realizat din bronz, compus din două persoane: pe de o parte, o femeie frumoasă îmbrăcată în costum național simbolizând Patria, care ține în mâna stângă un drapel național, iar pe de altă parte, un ostaș în ținută de luptă, care a fost rănit în timpul acțiunii la care a participat.

Postamentul pe care se află fixat grupul statuar este acoperit, aproape în întregime, adică și pe cele patru laturi ale sale, cu lucrări plastice în care sunt reprezentate scene de luptă, coroane și jerbe de flori, simboluri militare (puști și căști), brâuri cu motive decorative etc.

Pe o placă de marmură fixată pe fațada aceluiași soclu este înscrisă această inscripție: „*Monumentul Eroilor din 1916-1918, de V. Ionescu Varo*”.

6. Monumentul Infanteriei

Se înalță într-un scuar ce se află la piciorul pantei care urcă spre Palatul Cotroceni. A fost construit în anul 1930, fiind opera sculptorului Spiridon Georgescu. Este o lucrare plastică de mici dimensiuni, dar foarte frumoasă sub aspect artistic. Pe un postament de formă paralelipipedică, realizat din beton armat și acoperit cu plăci de piatră artificială, este fixată statuia, în mărime naturală, a unui infanterist român, motiv pentru care va primi numele generic de „*Statuia infanteristului*”.

Ostașul este înfățișat în poziție de atac, gata să lovească cu patul armei sale trupul unui inamic. Pe fațada piedestalului pe care se află fixată statuia infanteristului, este redat un vultur cu ciocul deschis și cu aripile larg întinse, reprezentând simbolic vorbind, atacul și vitejia ostășească. Pe aceeași fațadă a piedestalului, este montată o placă de marmură albă, cu următoarea inscripție dedicativă: „*Eroilor căzuți în luptele de la Mărășești. 1916-1918*”.

7. Monumentul Eroilor Aerului

Se află dispus într-un loc special amenajat situat pe Bulevardul Aviatorilor, la intersecția acestei căi de circulație cu străzile Ion Mincu și Căpitan Demetriade. Este o operă monumentală arătoasă, ingenios realizată, reprezentând în partea sa de vârf un Icar impunător, cu aripile larg deschise, fiind creația sculptoriței Iosif Fekete.

Monumentul a fost realizat în anii 1930-1935 și are înălțimea totală de circa 10 m. Conform informațiilor de care dispunem, Monumentul Eroilor Aerului este dedicat atât eroilor aviatori căzuți la datorie în Primul Război Mondial, cât și celorlalți zburători care și-au pierdut viața în acțiunile lor curajoase și temerare pentru afirmarea aviației române. Faptul rezultă cu deplină claritate din înscrisurile cu numele aviatorilor români căzuți la datorie în timpul războiului sau după aceea, nume ce se află înscrise pe un mare număr de plăci memoriale, de bronz, care sunt fixate pe soclul operei monumentale. Pe fațada principală a monumentului se află înscrisă, cu litere în relief, această scurtă inscripție dedicativă: „**Eroilor Aerului**”.

Imaginea monumentului a fost prezentată pe mai multe cărți poștale ilustrate, pe timbre și pe insigne.

8. Monumentul Eroilor Ceferiști

Se află dispus în parcul din fața Gării de Nord. A fost construit în anul 1930, din inițiativa cetățenească, prin grija celor ce se aflau la conducerea Căilor Ferate Române. Este creația colectivă a sculptorilor Ion Jalea și Corneliu Medrea.

Pe un piedestal de formă paralelipipedică, alcătuit din mai multe trepte, se înalță un grup sculptural turnat în bronz în care sunt redate mai multe personaje simbolice sau obișnuite, și anume: o femeie frumoasă și zâmbitoare, simbolizând Patria, care ține deasupra capului unui muncitor feroviar o cunună de lauri (simbol al victoriei); un soldat român, în ținută de campanie, ocrotind o mamă româncă ce ține în brațele sale ocrotitoare copilul ei; doi muncitori ceferiști înfățișați cu chipuri obosite, dar încă luminoase după eforturile lor de muncă.

Pe de o parte și de alta a monumentului, pe mici socluri din beton armat, sunt fixate două grupuri de câte doi muncitori ceferiști care și-au făcut datoria în chip exemplar față de Patrie, fie pe front, fie în munca lor obișnuită.

În sfârșit, pe fațada principală a pedestalului pe care se înalță grupul statuar la care ne-am referit, este înscrisă, în relief, această inscripție dedicativă **„Eroilor C.F.R. 1916-1918”**.

9. Monumentul „Ultimul Străjer al Capitalei”

Este dispus într-un spațiu verde, special amenajat în fața porții de intrare în aeroportul Băneasa.

Din informațiile pe care le deținem, s-a construit la doar câțiva ani de la încheierea Primului Război Mondial, din inițiativa conducerii Ministerului de Război și a Primăriei Capitalei, fiind creația arhitectului francez Ernest Doneaud, în scopul de a omagia și a evoca eforturile și rezistența trupelor române și a populației capitalei în perioada în care forțele inamice, copleșitoare din punct de vedere numeric, au ocupat orașul București, printre ultimii lui apărători numărându-se, în mod normal, fiii țării îmbrăcați în uniforme militare.

Monumentul intitulat deosebit de inspirat și de bine gândit de către cei în drept *„Ultimul străjer al Capitalei”*, este foarte frumos ca înfățișare și ca dimensiuni, el fiind realizat din beton armat și conceput foarte ingenios din punct de vedere artistic. Astfel, pe un postament bogat ornat cu sculpturi în piatră care reprezintă în mod expresiv scuturi, săbii încrucișate, căști militare, ghirlande și brâuri din frunze de laur și de flori, se înalță monumentul propriu-zis, alcătuit dintr-o coloană de forma unui obelisc. Pe fațada postamentului la care ne-am referit este montată o placă de metal, pe care se află înscris următorul text: **„Ultimul străjer al Capitalei. 1916”**.

10. Monumentul Eroilor Sanitari

Se află amplasat în Piața Operei sau în imediata apropiere a Bisericii „Sf. Elefterie”, într-un loc special amenajat.

A fost construit în anii 1931-1932, din inițiativa și prin grija unui comitet alcătuit din ilustre personalități civile și militare din București, fiind opera plastică a sculptorului italian Raffaello Romanelli.

Monumentul este măreț ca înfățișare și reprezintă o creație plastică originală, având înălțimea totală de circa 9 metri.

Elementul plin de originalitate îl reprezintă, în primul rând, o lucrarea sculpturală turnată în bronz, a cărei înălțime este de 2 metri, care reprezintă o femeie, ce semnifică *„Victoria”*. Personajul este înfățișat cu mâna dreaptă sprijinită de o spadă, iar în mâna stângă ținând o coroană din frunze de laur fixată pe corpul unui medic în uniformă militară.

Un alt element cu totul original al monumentului îl reprezintă un altorelief turnat tot în bronz, așezat pe partea superioară a soclului, în care se înfățișează imagini din activitatea de pe front ale medicilor militari și anume: brancardieri adunând răniții de prin locurile în care i-au atins plumbul sau schije; un grup de chirurghi militari operând în imediata apropiere a liniei întâia; o soră de caritate

pansând un rănit; un sanitar militar care îi dă unui soldat rănit să bea o gură de apă dintr-un bidon. Nici că se puteau oglindi mai interesant și mai ingenios, prin acel autorelief, scene semnificative din activitatea de pe front a personajului militar medical, activitate care este, de fapt, o activitate eroică!

Pe fațada principală a pedestalului ingeniosului monument este fixată o placă de travertin, pe care stă scrisă, cu litere în relief, această inscripție dedicativă: **„Eroilor sanitari. 1916-1920”**. Anii respectivi au darul să sublinieze, direct și expresiv, că medicii militari români au fost la datorie, nu doar în timpul războiului (1916-1919), ci și după aceea, până ce răniții de pe front au prins viață, s-au însănătoșit și și-au reluat treburile lor pașnice.

Dorim să mai consemnăm un fapt interesant cu privire la istoricul monumentului al eroilor sanitari despre care am vorbit și anume: în anul 1980, când în zona Operei române s-a construit tronsonul metroului, opera comemorativă de război a fost demontată cu mare grijă, fiind apoi refăcută pe același loc și în forma sa inițială.

11. Monumentul Artileriștilor

Este amplasat într-un spațiu verde ce se află în imediata apropiere a clădirii Academiei Militare (Universității Naționale de Apărare „Carol I”), în partea sa de jos, adică la intersecția Bulevardului Eroilor cu Bulevardul Eroilor Sanitari.

S-a construit în anul 1992-1993 din inițiativa cadrelor de conducere a comandamentului trupelor de artilerie, cu prilejul aniversării a 150 de ani de la înființarea artileriei române.

Deși în mai multe lucrări de istorie sau în ghiduri turistice el este denumit *„Monumentul artileriștilor României”*, lucrarea plastică poate fi considerată, fără teama de a greși cu ceva, și monument al eroilor artileriști din toate timpurile, implicit și al celor din Primul Război Mondial. Tocmai de aceea noi ne referim la el și în cartea de față.

Monumentul este creația sculptorului militar colonel Teodor Zamfirescu. Opera monumentală este nu doar originală, ci deosebit de frumoasă. Ea reprezintă un tun din bronz, puternic stilizat, cu țeava ridicată spre cer, piesa de artilerie având înălțimea de circa 10 m.

Lucrarea plastică se află fixată pe un soclu masiv, de formă circulară, din beton armat. În jurul tunului la care ne referim, sunt așezate patru bombe sferice, din piatră, menite să reprezinte bombele folosite în vechime de către tunarii români din vremurile de glorie ale unor iluștri domnitori români. Cu vădită intenție de a se face o legătură directă între artileriștii români din timpul Primului Război Mondial sau din vremurile noastre, cu cei din vremurile de demult, în fața monumentului, de o parte și de alta a sa, s-au amplasat ca elemente de atracție pentru privitori, două tunuri din timpul domniei lui Petru Cercel, domn al Țării Românești (1583-1585).

În sfârșit, pe fațada soclului pe care este așezată lucrarea plastică în formă de tun cu țeava spre cer, se află înscrisă această inscripție dedicativă: **„Artileriștilor României”**.

12. Monument dedicat eroilor din Regimentul 6 Infanterie „Mihai Viteazul”

Se află dispus în curtea unei clădiri de pe strada 13 Septembrie, unde s-a aflat în timpul Primului Război Mondial, dar și după aceea, cazarma unității la care ne referim.

S-a construit din inițiativa cadrelor de conducere din fostul Regiment 6 infanterie „Mihai Viteazul” cu sprijin material primit din partea conducerii departamentului militar al oștirii.

Este o operă comemorativă de război modestă ca mărime având o înfățișare asemănătoare cu cea a unui obelisc înalt de circa 3 metri. Elementul ei dominant îl reprezintă o coloană din piatră, pe fațada căreia este o inscripție caldă și reprezentativă dedicativă și numele a 17 eroi din unitatea respectivă, căzuți la datorie pe câmpurile de luptă. Inscripția este următoarea: **„1916-1918. Eroilor Regimentului 6 «Mihai Viteazul». Patria recunoscătoare”**.

13. Monumentul „Avântul Țării”

Se înalță într-un loc special amenajat în Piața Valter Măcăineanu, care se află în imediata apropiere a Grădinii Cișmigiu. S-a construit din inițiativa cetățenească, prin grija edililor Primăriei Bucureștiului.

Este opera arhitectului A. Culina și a sculptorului E.W. Becker. Monumentul are o înfățișare frumoasă și impresionantă.

Pe un postament masiv din beton înalt de peste 3 metri, de formă piramidală, se află așezat un grup statuar lucrat artistic, alcătuit din două personaje și anume: o femeie frumoasă, care ține în mâna sa dreaptă un drapel fluturând, simbolizând Patria; un militar român, cu arma în mâna dreaptă prezentat în poziție de atac, care simbolizează avântul și vitejia în luptă a ostașilor noștri în timpul Războiului de Reîntregire Națională, cu gândurile la înfăptuirea Marii Uniri și la viitorul Patriei.

La baza grupului statuar se află așezat un vultur din bronz, cu aripile larg întinse, simbol ferm al vitejiei românești.

Pe fațada soclului acestei minunate opere de artă plastică, într-un medalion plasat cu ingeniozitate în centrul pedestalului, se află înscrisă o inscripție alcătuită din doar două cuvinte, în cuprinsul căreia se evocă atât eroismul ostășesc din timpul războiului, dar și în mod vizionar, viitorul imediat și în perspectivă al țării. Inscripția este aceasta **„Avântul Țării”**.

14. Monument dedicat unor Eroii Bucureșteni

Se află dispus într-un loc special amenajat pe marginea șoselei București-Ploiești, lângă podul rutier de la Băneasa. S-a construit din inițiativa cetățenească, prin grija edililor Primăriei Capitalei.

Este o operă comemorativă de război modestă ca înfățișare, dar măreață prin menirea ei, care este aceea de a evoca, cinsti și slăvi pe eroii bucureșteni care și-au pierdut viața, cu precădere în luptele din vara anului 1917. Pe monument este înscrisă următoarea inscripție evocativă: **„Eroilor de la Mărășești, Mărăști și Oituz”**.

15. Statuile dedicate Regelui Ferdinand I

Este vorba de două statui dedicate regelui Ferdinand I, zis și „Întregitorul”; una care a fost, iar alta care va fi.

Cea care a fost era amplasată într-un rond de pe Șoseaua Kiseleff, în apropierea Bisericii Mavrogheni, și s-a construit acolo în anul 1937 din inițiativa celor ce se aflau la conducerea statului. Era vorba de o statuie în bronz, în care suveranul României se afla reprezentat, călare, fiind îmbrăcat în uniformă regală fastuoasă și purtând pe cap casca regală. Autorul operei sculpturale era strălucitul sculptor croat Ivan Meštrović. Ea se număra printre cele mai frumoase și mai reprezentative monumente nu doar din București, ci și din țară. Într-o însemnare jurnalistică din epocă, se spune că atunci când unii bucureșteni sau alți cetățeni din țară treceau prin fața statuii, în semn de admirație, de recunoștință și de respect față de fostul suveran al României, se opreau în fața ei, se descopereau și făceau semnul de plecăciune în semn de salut.

Dar, din păcate, statuia a avut o viață scurtă și tristă, pentru că, în anul 1948, din considerente demne de a fi condamnate de către toți românii de bine, ea a fost dărâmată cu sălbăcie din dispozițiile unor guvernanți comuniști din epocă. Dar, din fericire, pentru că „după furtună, vine și vreme bună sau senină”, după cum se spune într-un proverb românesc, în anul jubiliar 2018, Capitala României va fi înnobilită din nou cu o altă statuie dedicată regelui Ferdinand I Întregitorul. Conform unui proiect de statuie aprobat încă din anul 2010, de către Primăria Capitalei, noul monument va fi oarecum asemănător cu cel distrus, adică regele Ferdinand I va fi înfățișat tot călare, în uniforma regală și cu casca regală pe cap.

Elemente de evidentă noutate îl vor reprezenta, pe de o parte, înfățișarea calului, a personajului, regele purtând în mână sa dreaptă un buzduhan, iar, pe de altă parte, elementele decorative de pe soclul statuii sau în jurul ei. Între acestea se preconizează ca într-un larg semiciclu, să fie prezentată stema din timpul domniei lui Mihai Viteazul și, respectiv, prima stemă a României Mari.

Autorul noii statui este sculptorul Florin Codre, iar monumentul se preconizează să fie amplasat într-un loc special pregătit în Piața Victoriei. Nu știm, din păcate, ce inscripție va fi înscrisă pe el. Aveam să aflăm, în schimb, că respectivul monument de for public trebuie inaugurat în anul jubiliar 2018, în care se marca împlinirea a 100 de ani de la Marea Unire din decembrie 1918.

16. Monumentul închinat Generalului Ion Dragalina

Se află dispus în cimitirul Șerban Vodă, unde își doarme somnul de veci, de aproape 100 de ani, cel cinstit și elogiat prin acest monument.

Generalul erou Ion Dragalina a fost rănit mortal în ziua de 11 octombrie 1916, pe timpul luptelor din defileul Jiului. Inima sa de viteaz a încetat să-i mai bată după numai câteva zile, organizându-i-se funeralii naționale. Apoi, cei din conducerea armatei române au decis ca în amintirea, în memoria și întru slava sa, acolo, la locul său de veci, să i se ridice ca un fel de însemn la căpătâi fastuos și impunător, adică un autentic monument. Acesta este impunător ca dimensiuni (are înălțimea de peste 6 metri) și deosebit de valoros sub raportul realizării lui artistice.

Lucrarea monumentală este alcătuită din patru coloane din piatră, prevăzute cu o arcadă, care are fixată pe partea ei superioară o operă plastică în care sunt redată, printre altele, un drapel de luptă, arme de luptă (puști și săbii) și o cască ostășească. Sub acea arcadă, pe un fel de placă memorială, este fixat un medalion realizat din bronz, cu chipul generalului erou, figura sa fiind încadrată cu frunze de lauri și de stejar.

Pe fațada uneia dintre coloanele operei monumentale se află o inscripție cu totul deosebită, dar nu dedicativă sau evocativă, așa cum se obișnuiește să se înscrie pe monumentele dedicate eroilor neamului. Este vorba de un fragment reprodus din ordinul de zi pe care generalul Dragalina l-a dat, în onoranta sa calitate de comandant al Armatei 1-a române, înaintea angajării trupelor sale într-o crâncenă luptă. Iată care este acest fragment, care s-ar cuveni să fie reprodus, pentru conținutul său curat patriotic: *„Ostași ai Armatei 1-a, apărați cu viața voastră pământul sfânt al Patriei, precum și cinstea numelui de român. Victoria este a noastră. Dumnezeu, maiestatea sa Regele și Țara vor răsplăti pe eroi”*.

În zilele noastre, în semn de aleasă și înaltă cinstire a celui care va intra în istorie cu titlul onorant de *„Eroul de la Cerna și Jiu”*, o mare unitate a armatei noastre – Corpul 5 armată – a primit denumirea de *„General Ion Dragalina”*.

17. Monumentul dedicat Eroilor Companiei a II-a Sanitare

Se află în curtea Spitalului Militar Central din București. A fost construit în anul 1924, din inițiativa unor medici militari care lucrau în acel așezământ spitalicesc și care cunoșteau că în perioada Primului Război Mondial, în structura Spitalului lor se afla și o subunitate militară sanitară, intitulată *„Compania a II-a sanitară”*.

În anul în care țara a fost angajată în război, militarii sanitari și subunitatea respectivă a fost trimisă pe front, în frunte cu comandantul ei, unde ei aveau să-și îndeplinească îndatoririle în mod exemplar. Rezultă acest fapt și dintr-o cârtică publicată după război de către un istoric militar de profesie. Din cele relatate de autorul lucrării rezultă, printre altele, modul concret în care au acționat militarii din respectiva companie sanitară și anume: un ofițer medic scoate din trupul unui soldat chiar acolo, pe front, în linia întâia, o țandără de oțel; un soldat sanitar pansează, tot acolo în linia întâia, cu calm și mare pricepere, rana unui camarad de oaste; o echipă de brancardieri aleargă agitată, pe câmpul de luptă, să adune și să-i salveze de la moarte pe cei răniți de plumbi și de schije; o soră medicală (în companie se aflau și câteva femei), pansa cu grijă răniții, iar o alta, împărțea răniților, dar și celor teferi, ciocolățele, bomboane sau câte o gură de apă din bidoanele ce le aveau în ranițe. Din păcate, cu toate strădaniile noastre, n-am putut afla numele militarilor din respectiva companie sanitară. Am aflat, în schimb, ca un mare număr dintre oștenii ce alcătuiau compania a II-a sanitară au fost răniți ori și-au pierdut viața pe câmpurile de luptă. Se pare că numărul lor ar fi fost de câteva duzini. În amintirea, în memoria și întru slava lor, în curtea Spitalului Militar Central s-a ridicat la câțiva ani după înfăptuirea Marii Uniri monumentul la care ne referim. Acesta este o lucrare plastică originală, care are înfățișarea simbolică a unei cruci, fiind opera sculptorului Teodor Burcă.

În partea superioară a monumentului în formă de cruce, artistic stilizată, care este realizată în ciment, se află fixată sau montată vechea emblemă a medicilor, adică un șarpe încolăcit pe o bară, lucrare plastică care este turnată în bronz.

În partea inferioară a monumentului, adică la baza sa, se află fixată o altă lucrare plastică, în care sunt reprezentate o cască ostășească, o brancardă și o ramură cu frunze de laur.

În sfârșit, pe fațada monumentului, în centrul ei, este înscrisă, cu litere mari, această inscripție dedicativă: „**Eroilor din compania a II-a sanitară**”.

18. Placă Memorială

Se află în curtea Muzeului Militar Central, fiind fixată pe un mic soclu alcătuit din blocuri de piatră nefasonată. Ea este din marmură de culoare albă și are înfățișarea unei cărți deschise, care are dimensiunile de 1,50 x 0,75 metri.

Însemnul memorial s-a construit în anul 1932, din inițiativa unor cadre militare care lucrau în învățământul militar și s-a dezvelit într-un cadru festiv în ziua de 19 iunie a acelui an. El este dedicat foștilor ofițeri de infanterie „*din promoția 1916 A*”, căzuți la datorie sau rămași invalizi în luptele din anii Primului Război Mondial, promoție despre care se spune că ar fi urmat școala militară într-o clădire ce se afla în perimetrul actualului Muzeu Militar Central. Este vorba de un număr de 140 de foști ofițeri din promoția la care ne-am referit.

Pe placa memorială se află înscrisă o inscripție expresivă și ingenios formulată, alcătuită din două fraze. Iată care sunt acestea: „*Această carte a fost deschisă la 19 iunie 1932*”; „*Jertfit-a această promoție, pe altarul patriei, 140 camarazi, morți și invalizi*”.

Numele a peste 70 de ofițeri de infanterie din promoția „*1916 A*”, căzuți eroic la datorie în timpul Primului Război Mondial sunt înscrise, ca într-un catalog școlar, pe însemnul memorial la care ne-am referit.

JUDEȚUL ALBA

1. AIUD, municipiu. Monument.

Opera comemorativă de război se află în cimitirul ortodox al localității. A fost înălțată la câțiva ani de la înfăptuirea României Mari, din inițiativă locală. Pe fațada monumentului este înscris anul intrării României în Primul Război Mondial și o inscripție evocativă.

2. AIUD, satul Măgina, localitate componentă a municipiului. Monument.

Se află în centrul așezării. A fost înălțat din inițiativă locală. Inscripția de pe opera comemorativă de război este următoarea: „*Vouă (eroilor – n.n.) care n-ați mai venit acasă, vi s-a ridicat acest semn de veșnică recunoștință*”.

3. AIUD, satul Sâncrai, localitate componentă a municipiului. Monument.

Se află în centrul localității. A fost construit din inițiativă locală. Inscripția de pe opera comemorativă de război este aceasta: „*În amintirea eroilor*”.

4. ALBA IULIA, municipiu. Monument.

Opera comemorativă de război se află pe o colină din apropierea stației de cale ferată Alba Iulia. A fost construită de către „*Așezământul național pentru Cultul Eroilor*”, cu sprijinul material al oficialităților locale, al cetățenilor și al cadrelor militare din garnizoana Alba Iulia.

Monumentul, care are circa 4 metri înălțime, are în partea sa superioară un vultur din bronz cu aripile întinse și este decorată cu trei simboluri ale vitejiei ostășești și anume: o sabie, o cască și frunze de laur.

Pe laturile din dreapta și din stânga ale monumentului eroilor sunt fixate plăci de marmură cu inscripții care redau versurile din poeziile eroice semnate de George Coșbuc, Alexandru Andrițoiu și Mihail Săulescu. Vom cita, în continuare acele versuri: „*Dar nestrămutați strămoșii/ Tot cu arma-n mâini au stat:/ Au văzut și munți de oase,/ Și de sânge râuri roșii/ Dar din țara lor nu-i scoase/ Nici potop și nici furtună*” (George Coșbuc, versuri din poezia „*Graiul neamului*”); „*Eroii nu ne părăsesc niciodată,/ Li se aud prin secolii pașii/ Noi trecem toții, dar ei rămân vibrând/ Mereu, contemporani cu toți urmașii*” (Alexandru Andrițoiu, versuri din poezia „*Eroii*”); „*Istoria se scrie tăcut și fără știre/ Cu morții fără nume, cu căpitani lor/ În fiecare luptă e-un gând spre nemurire/ Și tot prezentul nostru durerea tuturor*” (Mihail Săulescu, Versuri din poezia „*Istoria*”).

5. ALBA IULIA, municipiu. Complexul de busturi dedicate unor fruntași ai luptei pentru înfăptuirea Marii Uniri de la 1 decembrie 1918 sau care și-au legat numele de primul Război Mondial

Busturile se află așezate în fața și în spatele clădirii în care s-a desfășurat Marea Unire.

Complexul de Busturi a fost înfăptuit în două etape: în prima s-au realizat un număr de 12 busturi, ele fiind dezvelite în anul 1993, cu prilejul aniversării a 75 de ani de la înfăptuirea Marii Uniri. În perioada următoare s-au efectuat alte 8 busturi.

Iată care sunt cele 20 de busturi, autorii lucrărilor plastice și înscrisurile de pe pedestalele pe care se află așezate:

Bustul lui Ioan Suciu. Este creația sculptorului Take Corneliu. Inscripția de pe soclu „*Ioan Suciu. 1862-1939*”.

Bustul lui Aurel Vlad. Este opera sculptorului Dumitru Pasima. Inscripția de pe soclu „*Aurel Vlad. 1873-1953*”.

Bustul lui Miron Cristea. Este creația sculptorului Adrian Popovici. Inscripția de pe soclu „*Miron Cristea. 1868-1939*”.

5.4. Bustul lui Alexandru Vaida Voievod. Este opera sculptorului Axente Grosu. Inscripția de pe soclu „*Alexandru Vaida Voievod. 1872-1950*”.

Bustul lui Iuliu Maniu. Este creația sculptorului Axente Grosu. Inscripția de pe soclu „*Iuliu Maniu. 1873-1953*”.

Bustul lui Gheorghe Pop de Băsești. Este creația sculptorului Mihai Istudor. Inscripția de pe soclu „*Gheorghe Pop de Băsești. 1835-1919*”.

Bustul lui Ștefan Cicio Pop. Este opera sculptorului Laurențiu Mihail. Inscripția de pe soclu „*Ștefan Cicio Pop. 1865-1934*”.

Bustul lui Vasile Goldiș. Este creația sculptorului Aurel Contrás. Inscripția de pe soclu „*Vasile Goldiș. 1862-1934*”.

Bustul lui Iosif Jumanca. Este opera sculptorului Ovidiu Simionescu. Inscripția de pe soclu „*Iosif Jumanca. 1893-1949*”.

Bustul lui Iuliu Hossu. Este creația sculptorului Simion Moldovan. Inscripția de pe soclu „*Iuliu Hossu. 1885-1970*”.

Bustul lui Theodor Mihali. Este opera sculptorului Maria Cocea. Inscripția de pe soclu „*Theodor Mihali. 1855-1934*”.

Bustul lui Aurel Lazăr. Este creația sculptorului Constantin Popovici. Inscripția de pe soclu „*Aurel Lazăr. 1872-1930*”.

Bustul lui Vasile Lucaciu. Inscripția de pe soclu „*Vasile Lucaciu. 1852-1922*”.

Bustul lui Ioan Nistor. Inscripția de pe soclu „*Ioan Nistor. 1876-1962*”.

Bustul lui Tache Ionescu. Inscripția de pe soclu „*Tache Ionescu. 1858-1922*”.

Bustul lui Ion I.C. Brătianu. Inscripția de pe soclu „*Ion I.C. Brătianu. 1864-1927*”.

Bustul lui Pantelimon Halippa. Inscripția de pe soclu „*Pantelimon Halippa. 1883-1979*”.

Bustul lui Ioan Rațiu. Inscripția de pe soclu „*Ioan Rațiu. 1828-1902*”.

Bustul mareșalului Alexandru Averescu. Inscripția de pe soclu „*G-ral Alexandru Averescu. 1859-1938*”.

Bustul mareșalului Constantin Prezan. Inscripția de pe soclu „*G-ral Constantin Prezan. 1861-1943*” (Nota bene: numele este înscris greșit: *Brezan.*).

Potrivit unor informații pe care le-am aflat în zilele noastre, se preconizează că în cadrul Complexului de busturi la care ne-am referit să mai fie așezate încă două busturi, ale unor personalități de excepție care și-au legat numele de Primul Război Mondial și de Marea Unire de la 1 decembrie 1918. Este vorba de Regele și mareșalul României, Ferdinand I și de soția acestuia, Regina Maria.

6. BERGHIN, comună. Monument.

Se află amplasat în cimitirul ortodox din localitate și a fost ridicat în cinstea eroilor români căzuți în Primul Război Mondial. Este realizat din beton, iar împrejmuirea este făcută cu un gard din sârmă împletită și stâlpi din beton. Monumentul a fost ridicat prin contribuția locuitorilor din Berghin. Inscripția de pe opera comemorativă de război: „*S-a ridicat acest monument în amintirea eroilor din această comună, căzuți în războiul mondial*”.

7. BERGHIN, comună, satul STRAJA. Monument dedicat eroilor din Primul și Al Doilea Război Mondial.

Se află în centrul localității și a fost realizat în memoria eroilor români căzuți în cele două Războaie Mondiale. Monumentul este format dintr-un postament din beton, deasupra căruia este așezată o coloană, în care este încrustată o cruce. În partea superioară este o acvilă, cu aripile deschise. A fost înălțat din inițiativă locală. Inscripția de pe monument: „*Ridicat în amintirea eroilor căzuți în cele două Războaie Mondiale*”.

8. BLANDIANA, comună. Monument comemorativ.

Este amplasat în centrul localității Blandiana, fiind construit din inițiativa Societății Cultul Eroilor și dezvelit în anul 1935. Opera comemorativă de război este în formă de cruce, este realizată din gresie cioplită și are înălțimea de 2 m. Ea este împrejmuită de un grilaj metalic. Inscripția de pe opera comemorativă de război: „*Ridicat în amintirea eroilor din comuna Blandiana, căzuți pe câmpul de luptă în Războiul Mondial*”.

9. BLAJ, oraș, satul MĂNĂRADE, localitate componentă a orașului. Monument.

Se află lângă o școală din localitate. A fost înălțat din inițiativă locală. Pe fațada operei comemorative de război este înscris anul în care România a intrat în Primul Război Mondial (1916) și o scurtă inscripție evocativă.

10. BUCIUM, comună, satul CERBU. Troiță.

Se află la intrarea în cimitirul satului. Însemnul memorial este cunoscut pe plan local sub denumirea de „*Troița de la Bucium-Cerbu*”. S-a înălțat la sfârșitul secolului trecut din inițiativă locală. Pe însemnul memorial sunt înscrise inscripții evocative în versuri dedicate eroilor locali și bunilor creștini. Iată conținutul lor: „*Însetat de libertate,/ Poporul român,/ De la Tine Doamne cere,/ Rugându-Te*

JUDEȚUL BRAȘOV

1. BOD, comună. Monument.

Se află dispus în centrul comunei. A fost construit din inițiativă locală, prin strădaniile oficialităților comunale și prin donațiile în bani făcute de către familiile unor eroi din cele două sate ale comunei (Bod și Colonia Bod). Pe opera comemorativă de război este înscrisă următoarea inscripție explicativă: „*Ridicat în cinstea eroilor ...*”.

2. BRAȘOV, municipiu. Mausoleu.

Se află dispus în cimitirul eroilor. În vara anului 1916, orașul de la poalele Tâmppei și împrejurimile sale au fost autentice câmpuri de luptă. În acele zile au căzut eroic la datorie sute de militari români din Muntenia, Moldova, Banat și Transilvania, între care și numeroși fii ai Brașovului sau ai județului. În amintirea, în memoria și întru slava lor, în orașul Brașov s-au construit, din inițiativă cetățenească, trei opere comemorative de război la care ne vom referi, dintre care una avea să fie mausoleu. Aceasta s-a realizat cu sprijinul moral și material al Societății „Cultul Eroilor”, sediul central și filiala locală. Este o lucrare monumentală nu prea arătoasă, asemănătoare unei clădiri de formă rotundă, dar încărcată de adânci semnificații. În partea superioară a mausoleului și anume pe acoperiș, se află așezată o lucrare plastică reprezentând un vultur cu aripile întinse, iar pe frontispiciul său este înscrisă această inscripție: „*Mausoleul eroilor din Primul Război Mondial căzuți pentru întregirea neamului și din cel de-Al Doilea Război Mondial pentru eliberarea Patriei*” (cea de-a doua parte a inscripției va fi gravată după încheierea celei de a doua conflagrații mondiale a secolului al XX-lea – n.n.). Vom relata, în continuare, un fapt cu totul excepțional în legătură cu mausoleul de la Brașov. Printre militarii români ce-și vor găsi acolo loc de odihnă veșnică s-au aflat și osemintele unui erou al cărui nume nu a putut fi aflat, dar care, cu siguranță, a avut gradul de plutonier-major, grad identificat doar după însemnele de pe epoleți. În buzunarul vestonului eroului s-a găsit un obiect al acestuia, adică o tabacheră. Pe acea tabacheră era gravată, fie cu mâna purtătorului ei, fie cu cea a unui camarad de oaste, următoarea inscripție plină de simboluri învățate cu siguranță cândva de fostul subofițer erou, următoarea inscripție: „*Călătorule, du-te și spune spartanilor că am murit aici, precum ordonase legile lor*”.

3. BRAȘOV, municipiu. Monument.

Se înalță maiestuos într-un spațiu verde, aflat lângă stația de cale ferată Bartolomeu. Zona și gara Bartolomeu au fost, în vara anului 1916, câmp de luptă. Pe acele locuri și-au pierdut viața zeci și zeci de eroi. În amintirea lor s-a construit, în anul 1920, din inițiativă cetățenească, acest reprezentativ monument. Pe un soclu masiv, înalt de circa 3 m, se află așezată o lucrare plastică ce reprezintă un vultur cu aripile întinse. Pentru a i se da operei comemorative de război o înfățișare mai

fastuoasă și mai măreață, în jurul ei se vor așeza, ulterior, opt obuze din piatră, legate între ele cu lanțuri de fier. Pe laturile soclului pe care s-a așezat lucrarea plastică, s-au înscris un număr de patru texte cu conținut explicativ și evocativ. Iată care sunt acestea: „*Patria recunoscătoare scumpilor săi fii*”; „*Aici odihnesc ofițerii și soldații eroi din regimentele infanterie 5, 15, 2, 10, 21, 24, 45, 35 și 36, căzuți pentru Patrie*”; „*Nu vărsați lacrimi pe mormintele eroilor, ci mai curând slăviți în cântece, așa că faima numelor lor să rămână un ecou prin legenda veacurilor*” (text conceput de Regina Maria – n.n.); „*Eroi au fost, eroi sunt încă,/ Și-or fi în neamul românesc,/ Căci rupți sunt ca din tare stâncă,/ Românii orișunde cresc*” (text din „*Imnul Eroilor*” – n.n.).

4. BRAȘOV, municipiu. Monument.

Se află dispus în piața din cartierul Scheii Brașovului. A fost construit în anul 1939, din inițiativa Societății „Reuniunii Femeilor Române”, secția locală, cu sprijinul material și financiar al primăriei. Pe fațada principală a pedestalului pe care se înalță lucrarea monumentală propriu-zisă, este înscrisă următoarea inscripție dedicativă și explicativă: „*Recunoștință eroilor dezrobitori de neam. Ridicat de reuniunea femeilor române din Brașov-Schei, cu sprijinul primăriei municipiului Brașov. 1939*”.

5. BUDILA, comună. Monument.

Se înalță în fața unei școli din centrul localității. A fost construit din inițiativă locală, cu eforturile materiale și financiare ale comunei și prin donațiile în bani făcute de către unele familii de eroi din localitate. Pe opera comemorativă de război se află înscrisă inscripția: „*În amintirea eroilor ...*”.

7. CAȚA, comună, satul DRĂUȘENI. Monument.

Se află dispus într-un spațiu verde din centrul satului. A fost construit din inițiativă locală, prin contribuțiile financiare ale comunei și ale unor familii de eroi locali. Pe monument se află înscrisă următoarea inscripție evocativă: „*Ridicat în memoria eroilor ...*”.

8. CAȚA, comună, satul IONEȘTI. Monument.

Se află în fața școlii din sat. A fost construit din inițiativă locală, prin fondurile dăruite de localnici și, în principal, de către familiile unor eroi din cele cinci sate ale comunei (Beia, Cața, Drăușeni, Ionești și Paloș). Pe monument este înscrisă această inscripție explicativă: „*Ridicat în cinstea eroilor ...*”.

9. CAȚA, comună, satul PALOȘ. Monument.

Se află în fața unei școli din satul reședință de comună (Cața). A fost construit din inițiativă locală, prin grija și cu eforturile financiare ale comunei și cu sume de bani oferite în mod benevol de către familiile unor eroi locali. Pe monument este înscrisă această inscripție evocativă: „*Cinste și recunoștință eroilor ...*”.

10. CAȚA, comună, satul PALOȘ. Monument.

Se înalță într-un loc viran din centrul satului. A fost construit din inițiativă locală, prin eforturile materiale și ale comunei și ale satului și prin donațiile modeste în bani făcute de către familiile unor eroi locali. Pe opera comemorativă de război se află înscrisă următoarea inscripție care este și simbolică și explicativă: „*Pro Patria. Ridicatu-s-a acest monument spre veșnică și senină aducere aminte despre eroii noștri căzuți pentru întregirea neamului în anii 1916-1918*”.

11. CINCU, comună. Obelisc.

Se află în cimitirul eroilor din localitate. A fost înălțat din inițiativă cetățenească, prin eforturile materiale și financiare ale comunei și prin donațiile în bani făcute de către unele familii de eroi locali. Lucrarea monumentală are înălțimea de circa 3 m și a fost construită în anul 1935 sub formă de obelisc. Pe fațada principală a obeliscului sunt înscrise versurile din prima strofă a poeziei „Imnul Eroilor”, al cărui autor este Iuliu Roșca Dormidont. Iată care sunt acestea: „*Presărați pe-a lor morminte/ Ale laurilor foi,/ Spre a fi mai dulce somnul/ Fericiților eroi.// Ridicați pe piramida/ Nemuririi faima lor,/ Scriți în cărțile de aur/ Cântecul nemuritor*”.

12. CODLEA, oraș. Monument.

Se află dispus într-un loc viran din centrul orașului. A fost înălțat din inițiativă locală, cu eforturile materiale și financiare ale orașului și ale unor familii de eroi locali. Este o lucrare monumentală arătoasă. Pe fațada sa se află înscrisă această inscripție: „*Codlea. Fiilor săi căzuți pentru Patrie*”.

13. COMĂNA, comună, satul COMĂNA DE JOS. Monument.

Se află dispus în centrul localității. A fost construit din inițiativă cetățenească, prin eforturile materiale și financiare ale comunei și satului și prin donații în bani făcute de unele familii de eroi locali. Pe monument este înscrisă această inscripție tradițională: „*În amintirea eroilor ...*”.

14. COMĂNA, comună, satul CRIHALMA. Monument.

Se înalță în centrul localității, în imediata apropiere a clădirii căminului cultural. Opera comemorativă de război s-a ridicat, se pare, din inițiativa conducerii unei unități militare care în vara anului 1916 a luptat în zona comunei și a satului, în amintirea militarilor acelei unități care au căzut în acele lupte. Este vorba de militarii unui regiment de argeșeni. Faptul se află consemnat, cu deplină claritate, pe inscripția înscrisă pe fațada monumentului. Iată care este aceasta: „*În amintirea eroilor din regimentul 22 Argeș căzuți în luptă ..., în frunte cu bravul colonel Băltăreșu, în 15 septembrie 1916*”.

15. FĂGĂRAȘ, municipiu. Monument.

Se înalță într-un loc viran de pe strada denumită Gheorghe Doja. A fost construit din inițiativa unor cetățeni din localitate, în cadrul cărora s-au aflat și câțiva participanți la campaniile glorioase din timpul Războiului de Reîntregire Națională.

S-a înălțat prin eforturile materiale și financiare ale orașului și ale unor familii de eroi locali. Ținând seama, pe de o parte, că în vara anului 1916, orașul Făgăraș a fost, la un moment dat, câmp de luptă, iar, pe de altă parte că numeroși făgărășeni au participat ca voluntari la război, unii dintre ei cu prețul sacrificiului suprem, monumentul ni se pare a fi destul de modest ca înfățișare, având doar o însemnătate emoțională, nu și o valoare artistică. Pe una dintre laturile sale se află înscrisă această inscripție dedicativă: „În amintirea eroilor căzuți pe câmpul de luptă în războiul mondial”.

16. FELDIOARA, comună. Monument.

Se află dispus în curtea principalei biserici din comună. A fost construit din inițiativă locală, prin eforturile materiale ale comunei și prin donațiile în bani făcute de familiile unor eroi și de buni creștini. Pe monument este înscrisă această inscripție evocativă: „În amintirea eroilor ...”.

17. FUNDATA, comună. Monument.

Se află în centrul localității și a fost înălțat pentru a omagia numele și faptele de vitejie ale primului ofițer al armatei române căzut la datorie chiar în prima zi a intrării României în războiul nostru drept și sfânt de reîntregire națională. Este vorba de locotenent-colonel Gheorghe Poenaru Bordea, fost locțiitor al comandantului Regimentului 30 Dorobanți. Unitatea sa făcea parte din „Grupul Bran”. Ofițerul și-a pierdut viața în noaptea de 14/15 august 1916, în timpul luptelor din zona Vămii Giuvala. Opera comemorativă de război la care ne referim s-a construit la scurt timp după încheierea războiului, din inițiativa unor ofițeri ai regimentului, cu fonduri donate de ei și cu sprijinul material al comunei. Pe monument se află înscrisă această inscripție explicativă, care reprezintă și un izvor istoric: „*Eroul colonel Gheorghe Poenaru Bordea, cel dintâi ofițer căzut vitejește pentru strămutarea acestui hotar. 14.08.1916*” (pe inscripție eroul este citat cu gradul de colonel pentru că, după război, a fost avansat post mortem, la acest grad – n.n.).

18. GHIMBAV, comună. Monument.

Se înalță în centrul satului reședință de comună (Ghimbav). A fost construit din inițiativă locală, cu eforturile comunei și prin donațiile în bani făcute de unele familii care și-au pierdut pe cei dragi pe câmpurile de bătălie. Pe monument este înscrisă o scurtă inscripție dedicativă și numele eroilor din localitate. Nu putem trece cu vederea peste faptul că în comuna Ghimbav se mai află alte două opere comemorative de război dedicate eroilor locali din Războiul de Reîntregire Națională. Una dintre acestea se înalță în cimitirul ortodox din localitate, iar cealaltă în cimitirul evanghelic.

19. HĂLCHIU, comună. Obelisc.

Se află dispus în centrul satului reședință de comună (Hălchiu). A fost construit din inițiativa unor familii care și-au pierdut pe cei dragi în timpul Războiului de Reîntregire Națională, cu eforturile financiare ale lor și ale comunei. Pe fațada operei comemorative de război se află înscrisă o inscripție pe care nu am mai întâlnit-

o pe alte monumente și însemne memoriale din Județul Brașov și din țară. Ea este următoarea: „*Pace*”.

20. HOMOROD, comună. Monument.

Se află în centrul satului reședință de comună (Homorod). A fost construit din inițiativă locală, prin eforturile materiale ale comunei și prin donațiile voluntare în bani ale unor familii de eroi locali. Pe monument este înscrisă această inscripție simbolică: „*Pentru Patrie*”.

21. HOMOROD, comună, satul MERCHEAȘA. Monument.

Se află într-un loc viran din centrul satului. A fost înălțat, în anul 1936, din inițiativă locală, prin eforturile materiale și financiare ale comunei și satului. Pe opera comemorativă de război este înscrisă următoarea inscripție: „*Pietate și recunoștință eroilor căzuți în războiul mondial de întregire. 1916-1918*”.

22. JIBERT, comună. Placă comemorativă.

Se află dispusă pe un mic postament din centrul satului reședință de comună (Jibert). A fost așezată acolo din inițiativă cetățenească, prin grija oficialităților comunei. Pe însemnul memorial sunt înscrise numele a peste 25 de eroi din cele cinci sate ale comunei care și-au pierdut viața pe diferite fronturi în timpul Războiului de Reîntregire Națională (Jibert, Dacia, Grânari, Lovnic și Văleni).

23. JIBERT, comună, satul LOVNIC. Monument.

Este dispus într-un loc viran din centrul satului. A fost construit din inițiativa familiilor unor eroi locali. Pe fațada operei comemorative de război este înscrisă această inscripție evocativă: „*Acest monument a fost înălțat în amintirea eroilor ...*”.

24. LISA, comună. Monument.

Se află în fața clădirii primăriei. A fost înălțat din inițiativă cetățenească, prin eforturile financiare ale comunei și ale unor familii de eroi locali. Pe monument este înscrisă o inscripție evocativă destul de des întâlnită pe alte opere comemorative de război din județ și din țară. Iată care este aceasta: „*În amintirea eroilor ...*”.

25. ORMENIȘ, comună. Monument.

Se află dispus în centrul satului reședință de comună (Ormeniș). A fost construit din inițiativă locală, prin eforturile materiale și financiare ale comunei și prin donațiile în bani făcute de către familiile unor eroi locali. Pe monument este înscrisă o scurtă inscripție evocativă și numele a 66 de fii ai celor două sate ale comunei care și-au pierdut viața în timpul Războiului de Reîntregire Națională (Ormeniș și Augustin).

26. PĂRĂU, comună, satul GRID. Obelisc.

Se află în vatra satului, pe locul denumit de populația locală „*locul eroilor*”. A fost construit din inițiativă cetățenească, prin eforturile materiale și financiare ale comunei și satului și prin donațiile benevole în bani făcute de către familiile unor eroi

locali. Pe însemnul memorial este înscrisă această inscripție explicativă „*Aici zac osemintele a 27 de eroi români ...*”.

27. POIANA MĂRULUI, comună. Monument.

Se află dispus în centrul satului reședință de comună (Poiana Mărului). A fost construit din inițiativa membrilor societății patriotice ardelen „Astra”, în anul 1935. Pe o placă de marmură fixată pe latura din față a monumentului este înscrisă o inscripție care prin conținutul său reprezintă un autentic izvor istoric. Iată care este aceasta: „*În amintirea a 100 de eroi căzuți în Primul Război Mondial, 1916-1918, dintre care cu grad de sublocotenent Ovidiu Vodă, căzut la Jiu, iar sublocotenentul Teodor, din Buzău, a fost împușcat de nemți pe teritoriul comunei*” (la ocupația ei de către trupele române – n.n.).

28. PREDEAL, oraș. Mausoleu.

Se află pe marginea drumului care duce de la Predeal spre Râșnov, la poalele unui piept de munte. În unele ghiduri turistice, opera comemorativă de război este localizată „la intrarea pe Valea Râșnoavei”. Monumentul este, de fapt, un mausoleu și a fost construit din inițiativă locală, cu sprijinul moral și material al Societăților „Cultul Eroilor” din București și a filialei sale din Predeal. Privit ceva mai de departe, pare a fi o cetate de refugiu. Este realizată din blocuri de piatră de munte frumos fasonată, având înălțimea de circa 4 m. Pe acoperișul construcției se află fixată o lucrare plastică în formă de cruce, iar pe fațadă o altă lucrare plastică în care este înfățișată o cască ostășească. La baza mausoleului, într-o nișă, este înscrisă următoarea inscripție explicativă: „*Aici se odihnesc osemintele ostașilor căzuți în luptele din jurul Predealului în 1916*”. Lucrarea monumentală a fost inaugurată în anul 1931. În decursul timpului, ea a suferit unele deteriorări, în principal din cauza intemperiilor specifice zonei. Dar prin grija și strădaniile oficialităților orășenești, ea va fi reparată în mai multe rânduri. Cu prilejul efectuării ultimelor sale reparații, care au avut loc în anul 2010, pe fațada mausoleului s-a fixat o nouă placă memorială, din marmură neagră, cu următoarea inscripție evocativă: „*Glorie celor ce au atins piscurile eroismului, câzând cu onoare întru apărarea genei Patriei, bravilor ostași ai armatei române*”. Cu ocazia efectuării reparațiilor la care ne-am referit, de o parte și de alta a operei comemorative de război s-au așezat câte o troiță din lemn. Pe una dintre aceste însemne memoriale se află înscris acest text explicativ și evocativ: „*Aici odihnesc, în pace, viteji ai armatei române care au căzut pentru dezrobirea și întregirea neamului. Dumnezeu să-i odihnească în pace*”.

29. PREDEAL, oraș. Monument.

Se află în parcul din centrul orașului. A fost construit în anii 1931-1932, din inițiativa și prin fondurile reprezentanților a trei instituții din Predeal și anume: armată, școală și ceferiști, fiind creația renumitului sculptor Constantin Baraschi. Este o operă monumentală și frumoasă și originală. Pe un pedestal masiv, din beton, înalt de aproape 2 m, este așezat un grup statuar din bronz, cu înălțimea de 2,50 m, care reprezintă trei personaje participante care, prin eforturile lor, au sprijinit sau au participat la Primul Război Mondial. Este vorba de un soldat aflat în poziție de

tragere cu o mitralieră și de doi muncitori înfățișați în efortul muncii. Pe fațada principală a pedestalului care susține grupul statuar, este fixat un meplat din metal, în care este înfățișată o scenă de luptă inspirată din realitate și anume din timpul luptelor pentru apărarea Gării Predeal. Tot pe acel pedestal, la baza sa, se află fixată o placă de marmură albă pe care este înscrisă următoarea inscripție explicativă: „*Monumentul eroilor din gara Predeal, căzuți pentru întregirea neamului, ridicat de ceferiști, școli și armată*”.

30. PREDEAL, oraș. Obelisc.

Este dispus într-un loc viran aflat pe marginea drumului care duce de la Predeal la Brașov, aproape de ieșirea din localitate. Este dedicat eroilor necunoscuți care și-au pierdut viața în timpul luptelor din toamna anului 1916, în zona Predeal. A fost construit din inițiativă cetățenească, prin eforturile materiale și financiare ale orașului și ale unor familii de eroi locali. Lucrarea monumentală are înfățișarea unui obelisc clasic. Pe fațada sa este înscrisă această inscripție evocativă și explicativă: „*Pro Patria. Aici odihnesc ostașii necunoscuți căzuți pe aceste locuri în Războiul din 1916-1918*”.

31. PREDEAL, oraș. Monument.

Se înalță pe o ridicătură de teren de la marginea orașului, pe drumul care duce de la Predeal la Brașov, având ca fundal un pâlc de brazi. Monumentul este dedicat soldatului și poetului erou Mihail Săulescu, care la începutul Războiului de Reîntregire Națională s-a încadrat ca voluntar în Regimentul 24 infanterie, unitate ce va lupta, cu o viteză exemplară, în zona Predeal. Militarul și poetul a căzut eroic la datorie. Elogiindu-i curajul de a se înrola ca voluntar în armată, pe de o parte, și vitejia de care a dat dovadă, pe timpul înclășărilor și evocându-i memoria, scriitorul Liviu Rebreanu avea să spună, printre altele, despre confratele său mult mai tânăr: „*Moartea lui Mihai Săulescu a fost glorioasă, fiindcă el și-a jertfit viața pe altarul Patriei cu o generozitate benevolă*”. Monumentul închinat soldatului erou Săulescu s-a construit în anul 1930, din inițiativa „Societății Scriitorilor Români” și cu eforturile financiare ale acesteia. El este creația sculptorului Oscar Han. Pe un pedestal masiv, cu înălțimea de circa 3 m, se află fixată o lucrare plastică, din bronz, reprezentând „*Victoria înaripată*”. Pe fațada aceluiași pedestal, în partea sa de sus, este fixat un medalion din bronz cu chipul eroului, sub care stă înscrisă inscripția „*Poetul erou Mihail Săulescu. Societatea Scriitorilor Români*”. Tot pe pedestal, pe una din laturile sale, se află înscrisă această inscripție dedicativă, care reprezintă un autentic izvor istoric: „*Mihail Săulescu, soldat voluntar, căzut în luptele de la Predeal. 1916*”.

32. RACOȘ, comună, satul MATEIAȘ. Monument.

Se află într-un loc viran din centrul satului. A fost construit din inițiativă cetățenească, prin eforturile materiale ale comunei și ale unor familii de eroi locali. Pe monument se află înscrisă această inscripție: „*În amintirea eroilor din Mateiaș...*”.

33. RĂȘNOV, oraș. Troiță.

Se află așezată într-un loc viran din partea de sud-est a orașului. A fost înălțat în anul 1936, din inițiativa unor familii de eroi, în amintirea și întru slava celor dragi ai lor care și-au pierdut viața în Războiul de Reîntregire Națională. Pe fațada însemnului memorial este redată o cască ostășească, peste care se suprapun o sabie și o pușcă. Tot pe latura din față a troiței este înscrisă următoarea inscripție: „*Întru proslăvirea și amintirea celor morți cu glorie pentru neam. Comuna Râșnov, mai 1936*”.

34. SĂCELE, oraș. Monument.

Se află într-un loc viran din Piața Republicii. A fost construit din inițiativa unor familii de eroi locali, prin eforturile materiale și financiare ale orașului și prin donațiile benevole în bani făcute de către acele familii. Este o operă comemorativă de război arătoasă, pe fațada și pe laturile căreia se află înscrise cinci inscripții, dintre care una este în versuri, fapt mai rar întâlnit pe alte monumente din țară. Iată care sunt acestea: „*În memoria eroilor români săceleni*”; „*Fericit acel popor care are mulți eroi*”; „*Cele mai scumpe amintiri sunt acelea de care e legată suferința noastră biruitoare*”; „*Nu vărsați lacrimi pe mormintele eroilor, ci mai curând slăviți-i în cântece, așa ca faimă numelui lor să rămână un ecou prin legenda veacurilor*”; „*Și brazii și stejarii,/ Din codrii cei bătrâni,/ jelesc pe militarii,/ Căzuți cu arma-n mâini*”.

35. SĂCELE, oraș. Troiță.

Se află în cimitirul ortodox din cartierul Satulung. A fost înălțat din inițiativa locală în memoria unor eroi locali și a doi eroi români din Bucovina care erau înrolați în armata austro-ungară și care au fost uciși mișelește de către cotropitorii germani pentru faptul că erau români și refuzaseră să lupte împotriva fraților lor din armata română. Troița este realizată din lemn, având înălțimea de aproape 4 m. Pe însemnul memorial se află săpat un text ceva mai lung, care prin conținutul său reprezintă și un izvor istoric. Iată care este acest text: „*În amintirea vitejilor noștri căzuți pe acele locuri pentru întregirea neamului românesc și pentru preamărirea jertfei eroilor martiri bucovineni, Dumitru și Ion, foști în armata austro-ungară, executați în octombrie 1916 și aruncați în groapa săpată de ei, neprimind să lupte împotriva fraților români*”.

36. ȘERCAIA, comună. Monument.

Se află amplasat într-un loc viran din centrul comunei, care în ultima decadă a lunii august 1916 a devenit un autentic câmp de luptă. Opera comemorativă de război a fost construită în anul 1936, din inițiativa cetățenească și prin eforturile materiale și financiare ale orașului. Ea este creația sculptorului Trofin Moldovan. Pe un soclu paralelipipedic, din beton, este așezată o coloană lucrată artistic, din piatră de Perșani, care are înălțimea de aproape 3 m. Pe cele patru laturi ale coloanei sunt înscrise un număr de cinci inscripții dedicative, evocative și explicative, cu un conținut plin de semnificații, fapt nemaîntâlnit pe alte monumente din țară dedicate eroilor noștri din Primul Război Mondial. Unele dintre aceste inscripții par a fi reproduse dintr-un

jurnal de operații și reprezintă în zilele noastre autentice izvoare istorice: Vom reproduce, în extenso toate aceste inscripții: „Întru amintirea eroilor români din Șercaia, morți în războiul din 1914-1919”; „Următorii soldați români care au format prima patrulă românească intrată în comuna noastră în ziua de 21.VIII.1916, din Regimentul 2 vânători: Gheorghe Bunea, Ioan Dianu, Anghel Dumitra, Marin Dușu, Ion Moise, Gheorghe Albu; Regimentul 6 vânători: Ioan Glista”; „Lângă acest monument își dorm somnul de veci: caporal Avram Constantin și soldat Marin Militaru, ambii din Batalionul 2 pionieri români, morți în Șercaia în 9 IX 1916 de pe urma rănilor primite ...”; „Fericit acel ce calcă tirania sub picioare,/ Care crede-n a lui țară, libertatea reînviind./ Fericit măreț acela, care sub un falnic soare,/ Pentru România moare,/ Nemurire moștenind”; „Eroi au fost, eroi sânt încă,/ Și-or fi în neamul românesc,/ Căci ruși sânt ca din tare stâncă,/ Românii orișunde cresc”; „Nu vărsați lacrimi pe mormintele eroilor,/ Ci mai curând slăviți-i în cântece,/ Așa ca faima numelui lor,/ Să rămână un ecou prin legenda veacurilor”.

Considerăm necesar să mai semnalăm și faptul că pe laturile monumentului eroilor din comuna Șercaia sunt înscrise și numele a peste 20 de eroi din cele trei sate ale comunei care au căzut la datorie în anii Războiului de Reîntregire Națională (Șercaia, Hălmeag și Vad).

37. TĂRLUNGENI, comună. Monument.

Se află așezat în satul reședință de comună (Tărlungeni), într-un spațiu verde denumit de localnici parc. A fost construit din inițiativa unor familii de eroi din comună, cu eforturile materiale ale comunei și prin donații în bani făcute de acele familii sau de către alți localnici. Pe opera comemorativă de război este înscrisă această inscripție dedicativă: „În amintirea eroilor români din Tărlungeni ...”.

38. TĂRLUNGENI, comună, satul PURCĂRENI. Monument.

Se află așezat într-un loc viran din centrul localității. A fost înălțat din inițiativa unor familii care și-au pierdut pe cei dragi ai lor în timpul Războiului de Reîntregire Națională. Este un monument modest ca înfățișare. Pe fațada sa este înscrisă o inscripție des folosită pe multe alte opere comemorative de război din județ și din țară și anume: „În amintirea eroilor...”.

39. TĂRLUNGENI, comună, satul ZIZIN. Monument.

Se află dispus la intrarea în parcul satului. A fost construit din inițiativă locală, prin eforturile materiale și financiare ale comunei și prin donațiile făcute de unii oameni care lucrau la îmbutelierea apei minerale de la izvoarele din Zizin. Inscripția de pe monument este asemănătoare cu cea înscrisă pe opera comemorativă de război din celălalt sat al comunei și anume: „În amintirea eroilor...”.

40. UNGRA, oraș, satul DĂIȘOARA. Monument.

Se înalță într-un loc viran din centrul localității. A fost construit din inițiativă cetățenească și prin contribuții în bani făcute de către comună și de către familiile unor eroi locali. Este o operă comemorativă de război arătoasă, fiind realizată de către un specialist în arta monumentală de for public și anume de Francisc Herzinn. Pe un

postament din beton, de plan pătrat, se înalță o coloană lucrată artistic, înaltă de aproape 2 m, ea având fixat în partea sa superioară un vultur din bronz cu aripile întinse. Pe fațada principală a monumentului și pe părțile lui laterale sunt întinse două inscripții dedicative și evocative și numele a circa 40 de eroi locali. Iată care sunt acele inscripții: „*Eroii căzuți în Războiul de Întregire a Neamului ... În veci pomenirea lor*”; „*Copii! Pentru lege, neam și țară,/ Gata fiți a vă jertfi ...*”.

41. VIȘTEA, oraș. Monument.

Se înalță într-un loc viran de la marginea de vest a comunei. A fost construit din inițiativă cetățenească, prin eforturile materiale și financiare ale comunei și prin donațiile benevole făcute de către familiile unor eroi din cele șase sate componente ale comunei. Este o lucrare monumentală arătoasă. Elementul care-i dă acesteia o valoare sentimentală deosebită, îl reprezintă inscripția cu totul originală înscrisă pe fațada operei comemorative de război. Iată care este aceasta: „*Să ne plecăm genunchii pentru recunoștință și să-ți crească române simțul iubirii de Patrie până la jertfa de tine însuți ...*”.

42. ZĂRNEȘTI, oraș. Monument.

Se află dispus în cartierul denumit „Tohanu”, într-un loc viran de la intersecția străzilor Zărnești și Poiana Mărului. A fost construit din inițiativă cetățenească, prin grija și eforturile orașului și prin donațiile în bani făcute de către familiile unor eroi locali. Conform inscripției de pe monument, opera comemorativă de război este dedicată „*celor 25 de eroi necunoscuți căzuți pe Dealul Muscelului*”. (În toamna anului 1916, în oraș și în special în zona denumită „Dealul Muscelului”, s-au desfășurat lupte aprige, căzând eroic, la datorie, un mare număr de militari, dintre care mulți dintre ei nici n-au mai putut fi identificați după numele pe care l-au avut).

JUDEȚUL GALAȚI

1. BĂLĂȘEȘTI, comună. Monument.

Se află dispus în fața unei școli din satul reședință de comună (Bălășești). A fost construit din inițiativa familiilor unor eroi din cele patru sate ale comunei, prin fondurile comunei și prin donațiile benevole în bani făcute de către cetățenii acelor sate. Pe monument este înscrisă o inscripție care avea să fie consemnată pe numeroase alte opere comemorative de război din județ și din țară. Ea este următoarea: „În amintirea eroilor”.

2. BĂLĂȘEȘTI, comună, satul CIUREȘTI. Monument.

Se află în apropierea clădirii unei școli din centrul satului. A fost construit din dorința unor familii de eroi din localitate de a avea lângă casele lor un însemn memorial dedicat eroilor lor și unde să aprindă o lumânare, să așeze o floare sau să verse o lacrimă în amintirea și în memoria lor. Pe monument sunt înscrise, ca într-un catalog școlar, numele eroilor locali.

3. BĂLENI, comună. Monument.

Se înalță într-un loc special amenajat din centrul comunei. A fost construit din inițiativă cetățenească, prin grija comunei și cu eforturile ei materiale și financiare. Pe monument se află înscrisă această inscripție: „În amintirea eroilor din comuna Băleni”.

4. BARCEA, comună. Monument.

Se află dispus într-un loc special amenajat din satul reședință de comună (Barcea). A fost înălțat din inițiativa familiilor din cele două sate ale comunei, în amintirea, în memoria și întru slava celor apropiați și dragi ai lor care au căzut eroic la datorie în anii Războiului de Reîntregire Națională. Fondurile necesare construcției monumentului au fost asigurate de către comună sau din donațiile în bani făcute în mod benevol de către numeroși cetățeni locali. Pe opera comemorativă de război sunt înscrise numele eroilor din comună.

5. BEREȘTI, oraș. Monument.

Se află dispus într-un loc anume amenajat din centrul orașului. A fost construit din inițiativă cetățenească, prin grija și cu eforturile locale. Este un monument frumos și atrăgător privitorilor. Pe laturile lui sunt înscrise numele eroilor locali căzuți la datorie pe câmpurile de onoare.

6. BRĂHĂȘEȘTI, comună. Monument.

Se află dispus în centrul satului reședință de comună (Brăhășești). A fost construit din inițiativa familiilor de eroi din cele patru sate ale comunei, cu eforturi materiale și financiare locale. Pe monument este înscrisă această inscripție evocativă: „*Glorie și onoare eroilor*”.

7. BRANIȘTEA, comună. Monument.

Se înalță într-un loc special amenajat din centrul satului reședință de comună (Braniștea). A fost construit din inițiativa familiilor de eroi din cele patru sate ale comunei (Braniștea, Lozova, Traian și Vasile Alecsandri), prin grija comunei și cu eforturile ei materiale și financiare. Pe opera comemorativă de război sunt înscrise numele a circa 80 de fii din satele comunei care și-au pierdut viața în anii Primului Război Mondial și această inscripție dedicativă: „*Eroilor căzuți pe câmpul de onoare*”.

8. CERȚEȘTI, comună, satul CÂRLOMĂNEȘTI. Monument.

Se află dispus în curtea unei școli din sat. A fost construit din inițiativă locală, prin eforturile materiale ale locuitorilor din cele trei sate ale comunei (Cerțești, Cârломănești și Cotoroia). Pe opera comemorativă de război sunt înscrise numele eroilor căzuți pe câmpul de onoare.

9. COROD, comună. Monument.

Se înalță pe o ridicătură de teren aflată în partea de sud-est a comunei. Este dedicat eroilor locali din Războiul de Independență și de Reîntregire Națională, fiind creația sculptorului Franceschini. A fost construit în anul 1921, din inițiativa familiilor de eroi din cele patru sate ale comunei, prin subscripție publică. Faptul este astfel consemnat pe inscripția de pe monument: „*Ridicatu-s-a prin subscripție publică locală acest monument, spre veșnica amintire și recunoștință celor ce s-au sacrificat pentru apărarea și întregirea neamului românesc*”. Pe opera comemorativă de război sunt consemnate și numele unui mare număr de eroi din cele patru sate ale comunei (Corod, Blânzi, Brătulești și Cărăpcești). Astfel sub inscripția „*Morți pentru patrie. 1877-1878*”, sunt înscrise numerele a 12 eroi locali, iar sub inscripția „*1916-1918*”, sunt consemnate 151 de nume de eroi.

10. COSMEȘTI, comună. Monument.

Se află dispus într-un loc special amenajat din centrul satului reședință de comună (Cosmești). A fost construit din inițiativă cetățenească, prin grija și cu eforturile materiale și financiare ale comunei și prin donații în bani făcute în mod voluntar, în principal, de către cetățenii din fostul sat Cosmeștii din Deal. Este un monument frumos, în fața căruia se opresc pentru a-l admira locuitorii de toate vârstele din comună, cu precădere bătrânii și elevii. Pe monument se află înscrisă o inscripție dedicată în mod direct eroilor din fostul sat Cosmeștii din Deal, care a fost în trecut reședință de comună. Iată care este această inscripție: „*În amintirea ostașilor din Cosmeștii din Deal, morți pentru Patrie*”.

11. CUDALBI, comună. Monument.

Se află dispus într-un loc special amenajat în care s-a aflat, după cel de-Al Doilea Război Mondial, sediul Cooperativei agricole de producție. Este o lucrare monumentală arătoasă, pe care se află înscrisă această inscripție dedicativă: „*În memoria eroilor din comuna Cudalbi*”.

12. DRĂGĂNEȘTI, comună. Monument.

Se află în curtea primăriei. A fost înălțat din inițiativa familiilor de eroi din cele două sate ale comunei (Drăgănești și Malu Alb), prin grija comunei, prin contribuțiile materiale și financiare ale acestora și cu donațiile benevole în bani făcute de către unii localnici. Pe monument este înscrisă această inscripție: „*În amintirea eroilor din comuna Drăgănești*”.

13. DRĂGUȘENI, comună, satul ADAM. Monument.

A fost construit din inițiativa unor familii de eroi din sat de a avea cât mai aproape de casele și de inimile lor un însemn memorial în fața căruia să se oprească, să aprindă o lumânare, să așeze o floare sau să verse o lacrimă în amintirea și întru slava alor lor care și-au jertfit viața în anii Războiului de Reîntregire Națională. Pe monument sunt înscrise numele tuturor eroilor din localitate care au căzut la datorie în anii cruntului război.

14. FUNDENI, comună. Monument.

Se află în fața unei școli din satul reședință de comună (Fundeni). A fost construit din inițiativa familiilor care și-au pierdut pe cei dragi ai lor (bunici, părinți și copii) în timpul războiului din anii 1916-1919. Opera comemorativă de război s-a înălțat prin grija și cu eforturile materiale și financiare ale comunei. Pe ea s-a înscris această inscripție: „*Slavă eroilor ce s-au jertfit pentru Patrie*”.

15. FUNDENI, comună, satul HANU CONACHI. Monument.

A fost construit din inițiativa familiilor de eroi într-un loc anume amenajat, ce se află în fața Gării C.F.R., Hanu Conachi. S-a înălțat prin contribuțiile materiale și financiare ale acelor familii și ale comunei. Pe monument este înscrisă următoarea inscripție: „*În memoria eroilor căzuți în luptă*”.

16. GALAȚI, municipiu. Monument.

Se află dispus în cimitirul „Eternitatea”. Este o operă comemorativă de război impozantă ca mărime și ingenios lucrată sub raport arhitectural. A fost construit la numai câțiva ani de la terminarea războiului, din inițiativa oficialităților orașenești, cu fondurile străvechiului oraș de pe malurile Dunării și cu donații în bani făcute benevol de către cetățeni și de către marinarii civili și militari din localitate. Pe monument s-au înscris două inscripții ingenios concepute, prin ele exprimându-se, pe de o parte, un cald elogiu eroilor locali din timpul Primului Război Mondial, iar pe de altă parte, să consemneze anii și principalele zone de lupte în care acei eroi și-au jertfit viața în numele apărării Țării și al realizării unității național-statale. Iată care sunt acele inscripții: „*Nu vărsați lacrimi pe mormintele eroilor, ci mai curând slăviți-*

i în cântece, așa cum faima numelor lor să rămână un ecou prin legenda veacurilor ... De-a lungul veacurilor, un neam întreg vă va binecuvânta și vă va slăvi” (textul aparține Reginei Maria a României – n.n.); Pe o inscripție specială se află înscrise zonele și localitățile în care au luptat și s-au jertfit și fiii municipiului Galați și anume: „*Dobrogea-1916, Jiu-1916, Oituz-1916, București-1916, Cerna-1916, Carpați-1916, Ardeal-1916, Târgu Ocna-1917, Mărăști-1917, Mărășești-1917*”.

17. GALAȚI municipiu. Monument.

Se află dispus într-un loc anume amenajat pe marginea unei străzi care duce, din centrul orașului, la stația de cale ferată. A fost construit din inițiativa unor familii de eroi din acea zonă a orașului, cu eforturile materiale și financiare ale marelui oraș. Într-un izvor din epocă se subliniază, printre altele, faptul că monumentul respectiv „s-a înălțat în acea zonă și pe acea arteră de circulație care duce la gara C.F.R., pentru a putea fi văzut și admirat de către toți călătorii care se duc sau vin de la gară, pentru a putea fi văzut și elogiut și a aduce apoi imnuri de slavă tuturor eroilor, orașului de pe malul Dunării, care și-au jertfit viața pentru gloria Țării și Reîntregirea Neamului Românesc”. Pe acea operă comemorativă de război se află înscrisă o scurtă inscripție dedicată eroilor gălățeni din Primul Război Mondial.

18. GHIDIGENI, comună. Monument.

Se află dispus în curtea bisericii din satul reședință de comună (Ghidigeni). A fost construit din inițiativa unor familii de eroi din cele opt sate ale comunei, cu fondurile materiale și financiare ale comunei și prin donații în bani făcute benevol de către cetățenii din acele localități. Este o operă comemorativă de război arătoasă, având consemnate pe ea înscrisuri nu doar frumos formulate, ci cu totul originale. Iată care sunt acestea: „*Cea mai mare glorie, e a muri pentru Patrie*”; „*Vitejilor, fiți mândri de jertfa voastră!*”; „*Vitejia din timpul marilor voievozi Ștefan (cel Mare – n.n.) și Mihai (Viteazul – n.n.), s-a arătat și la Mărăști, Mărășești și Oituz*”. Fie lăudați, zicem noi, cei care au conceput aceste inscripții!

19. GOHOR, comună. Monument.

Se află dispus într-un loc anume amenajat în incinta satului reședință de comună (Gohor). A fost construit din inițiativa familiilor de eroi din cele cinci sate ale comunei, care și-au pierdut pe cei dragi ai lor în anii Primului Război Mondial. S-a înălțat prin grija comunei, cu fondurile acesteia și cu donațiile benevole în bani făcute de către numeroși cetățeni locali. Pe monument sunt înscrise două dintre principalele zone de luptă în care și-au jertfit viața și numeroși fii ai comunei Gohor și anume: „*Mărăști și Oituz*”.

20. INDEPENDENȚA, comună. Monument.

Se află în curtea clădirii fostului cămin cultural din localitate. A fost construit din inițiativa familiilor unor eroi locali, prin grija comunei și cu o parte din fonduri dăruite în mod voluntar de către cetățeni. Pe monument se află înscrisă această inscripție evocativă: „*Glorie eroilor Patriei*”.

21. IVEȘTI, comună. Monument.

Se află în cimitirul din comună. A fost construit din inițiativa familiilor de eroi din cele două sate ale comunei (Îvești și Bucești), cu fondurile materiale și financiare ale comunei și prin mici donații în bani făcute de către acele familii de eroi. Pe opera comemorativă de război, care are o înfățișare modestă, sunt înscrise numele fiilor din cele două sate ale comunei care și-au pierdut viața în anii Războiului de Reîntregire Națională.

22. JORĂȘTI, comună. Monument.

Se înalță într-un loc special amenajat din fața clădirii căminului cultural. A fost construit din inițiativa familiilor de eroi din cele trei sate ale comunei (Jorăști, Lunca și Zărnești), prin eforturi materiale și financiare locale și prin mici sume de bani dăruite benevol de către unii cetățeni. Pe monument se află înscrisă o scurtă inscripție rar întâlnită pe alte însemne memoriale din județ și din țară. Iată care este aceasta: „*Memorie vitejilor eroi morți și pierduți în război ...*”.

23. MUNTENI, comună. Monument.

Se află în centrul satului reședință de comună (Munteni). A fost construit din inițiativa unor familii din cele șase sate ale comunei, prin eforturile lor financiare și ale comunei. Este o operă comemorativă de război arătoasă. Pe ea se află înscrise trei inscripții dedicative și evocative, concepute judicios și cu inspirație. Iată care sunt acestea: „*În amintirea vitejilor morți pentru Țară. Patria recunoscătoare*”; „*Nu ne uitați pe cei ce au lăsat pacea și liniștea pe ogoarele noastre*”; „*Mărăști, Mărășești, Oituz, Carpați*”.

24. NĂMOLOASA, comună. Monument.

Se află dispus într-un loc special amenajat în imediata apropiere a localului primăriei. A fost construit din inițiativă cetățenească, prin grija comunei și cu eforturile materiale și financiare ale acesteia și prin donațiile în bani făcute benevol de către familiile de eroi din cele trei sate ale comunei (Nămoloasa, Crângeni și Nămoaloasa-Sat). Pe monument sunt înscrise numele a 24 de eroi din comună și următoarea inscripție: „*Eroii comunei Nămoaloasa morți în război*”.

25. OANCEA, comună. Monument.

Se află dispus într-un loc anume amenajat pe marginea șoselei care duce de la Oancea la Galați. A fost construit din inițiativa familiilor de eroi din cele două sate ale comunei (Oancea și Slobozia Oancea), cu eforturile lor financiare și ale comunei. Pe monument este înscrisă această inscripție dedicativă: „*În cinstea ostașilor căzuți în luptă*”.

26. POIANA, comună. Monument.

Se află dispus într-un loc anume amenajat în centrul satului. A fost construit din dorința familiilor unor eroi din sat de a avea cât mai aproape de casele și de inimile lor un însemn memorial dedicat alor lor care și-au jertfit viața în anii Războiului de Reîntregire Națională. Conform informațiilor de care dispunem, un

mare număr de cetățeni din cele 12 sate ale comunei au donat în mod benevol anumite sume de bani pentru înălțarea monumentului. Pe opera comemorativă de război sunt înscrise numerele a circa 50 de fii din localitate căzuți la datorie pe câmpul de luptă.

27. PRIPONEȘTI, comună. Monument.

Se înalță într-un loc anume amenajat din centrul satului reședință de comună (Priponești). A fost construit din inițiativa familiilor de eroi din cele cinci sate ale comunei, prin donațiile lor benevole în bani și prin grija comunei. Pe monument se poate citi următoarea scurtă inscripție dedicativă: „*Vouă, eroilor*”.

28. SMULȚI, comună. Monument.

Se află în curtea primăriei. A fost construit din inițiativa familiilor de eroi din comună, prin fondurile comunei și prin donații în bani făcute în mod benevol de către familiile de eroi din localitate sau de către alți cetățeni. Pe fațada operei comemorative de război sunt înscrși anii în care numeroși fii ai localității s-au jertfit pentru gloria Țării și pentru făurirea României Mari, adică „*1916-1918*”.

29. TÂRGU BUJOR, oraș. Monument.

Se află dispus într-un loc special amenajat în fața stației de cale ferată. A fost construit în anii 1921-1922, din inițiativa și prin grija unui comitet local, în cadrul căruia se află și câțiva foști luptători din Primul Război Mondial. Este o operă comemorativă de război frumoasă și impresionantă ca înălțime, având circa 10 m. A fost realizată din blocuri de piatră cioplită, având fixate pe fațada și pe celelalte laturi, mai multe plăci de marmură albă și de bronz, pe care sunt înscrise două inscripții și numele a circa 150 de fii ai localității, care își jertfiseră viața în anii războiului cel mare. Între aceste nume se află și cel al generalului Eremia Grigorescu, eroul de la Mărășești și Oituz, care se născuse în 1863, în Târgu Bujor. Iată care sunt inscripțiile de pe monument: „*Pentru veșnică amintire eroilor din comuna Târgu Bujor, căzuți pentru Patrie în Războiul Întregirii Neamului, 1916-1918*”; „*Ridicată în 1921-1922, ca semn de preamărire a jertfelor lor, din partea celor recunoscători*”.

30. TÂRGU BUJOR, oraș. Bust dedicat generalului Eremia Grigorescu.

Se află dispus în parcul din centrul localității. A fost construit din inițiativă cetățenească, în semn de aleasă cinste a fiului său, care în timpul Primului Război Mondial a fost nu doar un militar activ, ci un comandant de excepție al armatei române. De numele lui se leagă, printre altele, glorioasele izbânzi repurtate de către oștirea noastră în timpul bătăliilor de la Oituz și Mărășești. Pentru modul exemplar în care a conceput și a condus acele bătălii, încheiate cu victorii epocale, generalul Grigorescu va fi decorat, în anul 1918, cu cea mai înaltă distincție de război ce se acordă militarilor pentru faptele lor de vitejie. Este vorba de ordinul „Mihai Viteazul”. Revenim la însemnul memorial ce s-a ridicat în localitatea natală, acesta s-a construit destul de târziu, zicem noi, adică în anul 1977, la împlinirea unui secol de la consfințirea, pe câmpul de bătălie, independenței de stat depline a României. El este măreț ca înfățișare și valoros din punct de vedere artistic. Pe un pedestal masiv, din

beton, care are înălțimea de aproape 2 metri, se află montat bustul generalului erou. Lucrarea plastică are înălțimea de peste un metru. Pe frontispiciul pedestalului este înscris, cu litere mari, numele generalului erou Eremia Grigorescu.

31. TECUCI, municipiu. Monument.

Se află dispus într-un loc special amenajat în imediata apropiere a stației C.F.R. Tecuci-Sud. A fost construit în anul 1926, prin grija unui comitet local de inițiativă, în memoria eroilor ceferiști locali din județ și din țară, cu fonduri dăruite de numeroși ceferiști locali, de familiile unor eroi și de către alți cetățeni. Opera comemorativă de război este nu doar arătoasă, ci impozantă, ea având înălțimea de aproape opt metri. Pe un postament masiv, înalt de 2,40 m, se află fixată o statuie, sculptată în marmură albă, reprezentând un personaj feminin care ține într-o mână o cunună de lauri, simbolizând „Victoria”. Pe un mic pedestal alăturat se află montată o lucrare plastică sculptată în piatră, reprezentând emblema Căilor Ferate Române. Pe monument, spre baza sa, este înscrisă următoarea inscripție: „*Ceferiștilor căzuți pentru Patrie. 1916-1918*”. În sfârșit, pe soclul operei comemorative de război sunt înscrise numele a circa 50 de foști ceferiști din județ și din țară care au căzut eroic la datorie în timpul Primului Război Mondial.

32. TECUCI, municipiu. Obelisc.

Se află în Cimitirul Eroilor. A fost construit din inițiativă cetățenească, prin grija edililor orașului, cu fonduri locale și cu bani dăruți în mod voluntar de către familiile de eroi locali și de către alți cetățeni. Este o operă comemorativă de război arătoasă, realizată din beton. Pe fațada principală a obeliscului se află înscris următorul text evocativ și explicativ: „*Închinare ostașilor căzuți în Războiul de Reîntregire a Neamului. Aici odihnesc 972 ostași români căzuți în războiul 1916-1919*”.

33. ȚEPU, comună. Monument.

Se află amplasat într-un loc special amenajat în fața localului primăriei. A fost construit din inițiativa familiilor de eroi din cele două sate ale comunei (Țepu și Țepu de Sus), prin eforturile materiale și financiare ale comunei și prin modeste sume de bani dăruite benevol de către familiile locale. Pe opera comemorativă de război s-a înscris această inscripție: „*În amintirea eroilor din comuna Țepu căzuți în războiul din 1916-1918*”.

34. VALEA MĂRULUI, comună. Monument.

Se află în centrul satului reședință de comună (Valea Mărului). A fost construit din inițiativa familiilor din cele două sate ale comunei (Valea Mărului și Mândrești), prin eforturile materiale și financiare ale comunei și prin donațiile benevole în bani făcute de către numeroși cetățeni locali. Pe opera comemorativă de război se află înscris următorul text: „*Acest monument e făcut în amintirea eroilor ostași căzuți pe câmpul de luptă*”.

35. VÂNĂTORI, comuna. Monument.

Se înalță într-un loc special amenajat din satul reședință de comună (Vânători). A fost construit din inițiativa familiilor din cele trei sate ale comunei (Vânători, Costi și Odaia Manolachi), cu eforturile materiale și financiare ale comunei și cu sume de bani donate benevol de către cetățeni. Pe monument sunt înscrise numele a 35 de fii ai comunei care și-au pierdut viața în luptele din Războiul de Reîntregire Națională și această scurtă inscripție: „*Morți pentru Patrie*”.

36. VÂRLEZI, comună. Monument.

Se află dispus în centrul satului reședință de comună (Vârlezi). A fost construit din inițiativă locală, prin grija comunei și prin eforturi materiale și financiare ale acestuia. Pe opera comemorativă de război se află înscris următorul text: „*Acest monument s-a ridicat în memoria eroilor din comuna Vârlezi ... Patria recunoscătoare*”.

37. VÂRLEZI, comună, satul CRĂIEȘTI. Monument.

Se află într-un loc special amenajat în centrul localității. A fost construit din dorințele familiilor de eroi din sat de a avea cât mai aproape de casele și inimile lor un însemn memorial dedicat bunicilor, părinților sau copiilor lor care își jertfiseră viața pe câmpurile de luptă. Pe opera comemorativă de război s-a înscris o inscripție evocativă deosebit de frumoasă și încărcată de un cald mesaj patriotic, care este concepută în versuri. Iată care este aceasta: „*Nu-i nimic mai scump azi,/ Pe lumea pământescă,/ (Decât un nume de erou,/ Și-o moarte vitejească*”.

JUDEȚUL GIURGIU

1. ADUNAȚII-COPĂCENI, comună. Monument.

Se află dispus într-un loc special amenajat din centrul satului reședință de comună (Adunații Copăcenii). A fost construit din inițiativa unor cetățeni din cele patru sate ale comunei, cu fonduri locale și cu donații în bani făcute benevol de către familiile celor care și-au pierdut pe cei dragi ai lor în anii Războiului de Reîntregire Națională. Pe opera comemorativă este înscrisă următoarea inscripție dedicativă: „*În cinstea eroilor căzuți în Primul Război Mondial*”.

2 ADUNAȚII-COPĂCENI, comună. Monument.

Se află, ca și monumentul la care ne-am referit mai sus, tot în satul reședință de comună, dar în apropierea clădirii unei școli. A fost înălțat din inițiativa unor familii de eroi din sat, cu contribuțiile materiale și financiare ale comunei și ale acelei familii. Pe opera comemorativă de război se află înscris un text oarecum asemănător cu cel de pe monumentul din centrul satului Adunații-Copăcenii.

3. BOLINTIN-DEAL, comună. Monument.

Se află dispus într-un loc anume amenajat din centrul satului reședință de comună (Bolintin Deal). A fost construit din dorința și din inițiativa familiilor de eroi din cele două sate ale comunei, prin grija oficialităților locale. Pe monument se află înscrisă o scurtă inscripție și numele a 117 fii ai comunei care au căzut la datorie în anii Primului Război Mondial.

4. BOLINTIN-DEAL, comună, satul MIHAI VODĂ. Monument.

Se află dispus în centrul localității. A fost construit din dorințele familiilor de cetățeni din sat de a avea cât mai aproape de casele și de inimile lor un însemn memorial dedicat celor care și-au pierdut viața pe câmpurile de luptă. Pe opera comemorativă de război sunt înscrise numele a peste 80 de eroi locali căzuți la datorie pe câmpurile de onoare ale Primului Război Mondial.

5. BOLINTIN-VALE, oraș. Monument.

Se află într-un loc special amenajat din centrul orașului. A fost construit din dorințele unor familii de eroi din cele trei sate care aparțin orașului (Grivina, Malul Sport și Suseni) de a avea lângă casele și inimile lor un monument dedicat celor căzuți pe câmpurile de luptă, în care, așa cum se consemnează într-un ziar din epocă, „să se poată reculege, închina și a vărsa lacrimile lor și a așeza flori”. Opera comemorativă de război a fost construită prin grija oficialităților locale, în principal cu donații materiale și fonduri dăruite în mod benevol de către cetățeni. Pe ea se află înscrisă această inscripție dedicativă: „*Ostașilor căzuți pe câmpul de luptă*”.

6. BOLINTIN-VALE, oraș, satul CRIVINA. Monument.

Se află într-un loc special amenajat de la marginea satului Crivina care aparține orașului. A fost construit din inițiativă locală, cu fondurile fostei comune Bolintin-Vale și prin donațiile benevole în bani oferite de către familiile de eroi din sat și din acea comună. Este o operă comemorativă de război impozantă, oferind un punct de atracție nu doar pentru localnici, ci și pentru cei care drumețesc prin actualul oraș. Pe monument sunt înscrise trei inscripții explicative și evocative, fapt mai rar întâlnit pe alte însemne memoriale din județ, dintre care una dintre inscripție este reprodușă după o poezie cu tematică eroică. Iată care sunt aceste înscrisuri: „*Ridicat în amintirea eroilor, 40 soldați români ale căror nume au rămas recunoscute, morți pentru Patrie...*”; „*Trecătorule, oprește-te puțin și varsă o lacrimă peste acest mormânt*” (peste acest monument – n.n.); „*Așa ne-a lăsat strămoșii,/ Să ne apărăm moșia,/ Să strigăm în clipa morții,/ Trăiască România!*”

7. BUCȘANI, comună. Obelisc.

Se află dispus într-un loc special amenajat în centrul comunei. După cum se consemnează pe fațada operei comemorative de război, ea „*S-a ridicat din munca și dragostea locuitorilor din Bucșani de Sus și de Jos*” (localități componente ale comunei – n.n.). Monumentul este impresionant ca mărime și are înfățișarea clasică a unui obelisc. Pe un soclu în mai multe trepte, se înalță o coloană de formă pătrată, care are în terminație un vultur imens, din bronz, cu aripile întinse pentru zbor. Fațada și laturile obeliscului sunt prevăzute cu mai multe inscripții dedicatorie și explicative, precum este și cea citată mai sus, dar și următoarele: „*Fiți vrednici dragi urmași, de moștenirea scump plătită ce v-o lăsam*”; „*Jiu, Olt, Turtucaia, Prunaru, Prund, Bălăria, Dragoslave, Predeal, Dobrogea, Ardeal, Mărăști, Mărășești, Oituz, Târgu Ocna, Tisa, Căineni, Nămolosa, Budapesta*” (locuri sau zone în care au luptat și s-au jertfit și fiii comunei Bucșani – n.n.); „*1916-1918*”. Pentru că unii eroi din comuna Bucșani au murit în timpul luptelor desfășurate de ei în anul 1919 pe malurile Tisei și în Budapesta, înseamnă că pe monument în loc de inscripția „1916-1918” ar fi trebuit ca inscripția prin care se marchează anii 1916-1918, să fie următoarea: „1916-1919”. Numele celor mai mulți dintre eroii comunei la care ne referim sunt consemnate pe două din laturile coloanei obeliscoidale. Pe monument se află înscrisă o inscripție pe care n-am mai întâlnit-o înscrisă pe alte opere comemorative de război din țară. Este vorba de următoarele state care au participat și ele, în mod efectiv, la Primul Război Mondial; pe care le cităm și noi aici în ordinea în care sunt înscrise pe monument: „*Serbia*”, „*Japonia*”, „*India*”, „*America*”, „*Algeria*” și „*Australia*”.

8. BULBUCATA, comună. Monument.

Se află dispus într-un loc anume amenajat din centrul satului reședință de comună (Bulbucata). A fost înălțat în anii 1922-1923, din inițiativa și prin contribuțiile materiale și financiare ale cetățenilor din cele patru sate ale comunei. Opera comemorativă de război este arătoasă și are înălțimea de aproape 3 metri. Are înfățișarea de obelisc clasic. Pe fațada sa principală se află înscrisă următoarea

inscripție: „*Eroii morți în războiul 1916-1918*”, iar pe laturile monumentului sunt consemnate numele a circa 90 de eroi locali.

9. CĂLUGĂRENI, comună, satul UZUNU. Monument.

Comuna care are această denumire a intrat în istorie, în principal, pentru că în vatra ei s-a desfășurat marea bătălie din 13 august 1595 între oastea română condusă de Mihai Viteazul și armata turcească aflată sub comanda lui Sinan Pașa, bătălie câștigată de români. Puțini cetățeni din țara noastră știu că după mai bine de 320 de ani, comuna istorică a fost din nou câmp de bătălie. De data aceasta, în zonă s-au înfruntat luptătorii români cu forțe germane și bulgare în așa-zisa bătălie de pe „Neajlov și Argeș”, dar în ultimă instanță victoria nu a fost a noastră. Zeci și zeci de militari români și-au pierdut viața în timpul desfășurării acelor încleștări, între aceștia numărându-se și numeroși fii ai satului Uzun. După război, în amintirea și întru slava acelor eroi, în localitate, în fața unei școli, din inițiativă locală, s-a înălțat un monument. Pe el sunt înscrise numele fiilor satului căzuți la datorie pe câmpurile de luptă.

10. COMANA, comună. Mausoleu.

Se află dispus în curtea Mănăstirii Comana, lăcaș de cult care are o vechime de peste patru veacuri. Opera comemorativă de război s-a construit în anii 1926-1932, din inițiativa și la recomandarea istoricului Nicolae Iorga, care aflase că în interiorul comunei, într-un loc special, s-ar afla rămășițele pământești ale unor eroi care își pierduseră viața în luptele din zonă, în toamna anului 1916. Istoricul român recomandase celor în drept ca acele rămășițe pământești să fie depuse într-un autentic mausoleu. Considerând binevenită acea recomandare, ideea a fost imediat acceptată, pe de o parte, de către oficialitățile comunale, iar pe de altă parte de către societatea „Cultul Eroilor”, care-și avea sediul central în București. Ca urmare, s-a instituit un concurs de întocmire a unui proiect a viitorului mausoleu, care va fi câștigat de către un specialist italian în construcția de monumente istorice, care purta numele de Rigitto. O contribuție materială marcantă în ridicarea operei comemorative de război a avut-o societatea „Cultul Eroilor”. Printre altele, în atelierul ei s-au executat unele coloane și arcade din metal, ale mausoleului, iar prin grija societății s-au efectuat unele medalioane și picturi interioare în interiorul operei monumentale. Ca înfățișare, viitorul mausoleu seamănă cu un lăcaș de cult. El este prevăzut cu un acoperiș în două ape și are înălțimea de peste 4 m. Pe fațada mausoleului, deasupra ușilor de la intrare, este așezată o lucrare plastică în formă de cruce, iar pe laturile acelor uși sunt fixate două plăci de marmură albă, pe care sunt înscrise două inscripții, dintre care una este în versuri. Iată care sunt acestea: „*Aici odihnesc ostașii căzuți pe aceste locuri în războiul din 1916-1918*”; „*Cei ce căzut-au pentru Țară,/ Pe lanurile câmpului bogat,/ Jertfind o întreagă primăvară,/ Nu au murit, ci au înviat*”. În decursul anilor, mausoleul eroilor din Comana a fost restaurat în trei rânduri în anii 1940-1941. După terminarea celui de-Al Doilea Război Mondial, în interiorul mausoleului vor fi depuse și unele rămășițe pământești ale unor eroi căzuți la datorie în anii desfășurării acestui război. Ultima restaurare a mausoleului s-a efectuat în anul 2015, prin grija demnă de toată lauda a starețului mănăstirii Comana, preotul și istoricul Mihail Moscaru.

11. COMANA, comună. Troiță.

Se înalță într-un loc special amenajat în apropierea Mănăstirii Comana. S-a înălțat în anul 2016, din inițiativă locală, în principal prin grija starețului Mănăstirii Comana, arhimandritul și istoricul Mihail Muscariu și a unui general aviator în rezervă, Radu Teodoru. Este o lucrare plastică deosebit de frumoasă, realizată într-un tradițional stil românesc. A fost construit din lemn, având înfățișarea unui portal care au în terminație o cruce. Partea de sus a portalului (înalt de circa 5 m și lat de peste 2 m) și laturile sale sunt decorate cu sculpturi ingenios concepute, între acestea numărându-se: o cască ostășească așezată pe două puști; decorații de război și frunze de stejar și de laur. Pe cei doi stâlpi marginali ai troiței sunt înscrise diviziile din rândul cărora au făcut parte eroii cinstiți prin însemnul memorial. Este vorba de un număr de 10 mari unități de infanterie și de cavalerie.

12. COMANA, comună, satul GRĂDIȘTEA. Monument.

Se află într-un loc anume amenajat din centrul satului. A fost construit din dorința unor familii de eroi din localitate de a avea cât mai aproape de casele și de ogrăzile lor un însemn memorial dedicat alor lor care-și pierduseră viața pe câmpurile de luptă ale Primului Război Mondial. Pe monument s-au înscris numele acelor eroi locali căzuți la datorie în anii marelui război.

13. COMANA, comună, satul VLAD ȚEPEȘ. Monument.

Se află dispus în centrul localității. A fost construit din inițiativa familiilor de eroi din sat, cu eforturile materiale ale comunei și prin donațiile benevole în bani ale acelor familii sau ale altor cetățeni locali. Pe monument sunt înscrise numele tuturor eroilor locali din Primul Război Mondial.

14. CREVEDIA MARE, comună. Monument.

Se află dispus într-un loc special amenajat din centrul satului reședință de comună (Crevedia Mare). A fost înălțat din inițiativă locală, prin eforturile materiale și financiare ale comunei și prin sumele de bani dăruite benevol de către familiile de eroi și de alți cetățenii din cele șase sate ale comunei. Pe opera comemorativă de război este înscrisă una dintre cele mai des întâlnite inscripții aflate pe monumentele dedicate eroilor noștri din Războiul de Reîntregire Națională. Aceasta este următoarea „*În cinstea eroilor*”.

15. FLOREȘTI-STOENEȘTI, comună. Monument.

Se află dispus în centrul satului reședință de comună (Stoenești). A fost înălțat din inițiativă locală, prin eforturile materiale și financiare ale comunei și prin donațiile în bani făcute benevol de către numeroase familii din cele trei sate ale comunei care și-au pierdut pe cei dragi, pe front, în anii Războiului de Reîntregire Națională. Pe monument sunt înscrise anii în care numeroși fii ai comunei au căzut eroic la datorie, și anume: „1916-1918”.

16. FRĂTEȘTI, comună. Monument.

Se află dispus într-un loc anume amenajat în imediata apropiere a localului primăriei. A fost construit din inițiativă cetățenească, prin eforturile materiale și financiare ale comunei și prin donațiile în bani făcute de către familiile dintre cele trei sate ale comunei (Frătești, Cetatea și Remuș) care și-au pierdut pe cei dragi ai lor în anii Primul Război Mondial. Pe monument este înscrisă această inscripție dedicativă: „*Eroilor morți în război*”.

17. FRĂTEȘTI, comună, satul REMUȘ. Monument.

Se află dispus în apropierea unei școli. A fost ridicat din inițiativă locală, prin eforturile materiale ale comunei. Pe monument se află înscrisă această inscripție dedicativă: „*Eroilor morți în război*”.

18. GĂISENI, comună, satul CĂSCIOARELE. Monument.

Se află dispus într-un loc special amenajat din centrul satului. A fost înălțat din inițiativă locală, prin eforturile materiale și financiare ale comunei și prin donațiile benevole în bani făcute de către familiile unor eroi din sat și de către alți cetățeni. Pe opera comemorativă de război se află înscrisă o inscripție ingenios concepută, din care rezultă, pe de o parte, zonele de luptă în care au luptat și s-au jertfit eroii satului Căscioarele, iar pe de altă parte, numărul acelor eroi. Iată care sunt aceste inscripții: „*Călătorule, spune urmașilor noștri că noi, 75 de voinici, am murit pe câmpul de luptă*”; „*Mărăști, Mărășești, Oituz*”.

19. GĂUJANI, comună, satul CETĂȚUIA. Monument.

A fost construit din dorințele unor familii de eroi din sat de a avea cât mai aproape de casele și de inimile lor un însemn memorial dedicat celor dragi ai lor care s-au jertfit pe câmpurile de luptă în anii războiului. În vederea înălțării monumentului, acele familii au donat, benevol, mici sume de bani. Pe opera comemorativă de război se află înscrisă această inscripție dedicativă: „*Eroilor morți în război*”.

20. GHIMPAȚI, comună, satul NAIPU. Monument.

Se află dispus în curtea unei școli din localitate. A fost construit din inițiativă cetățenească, prin grija comunei, care în perioada în care s-a înălțat monumentul, satul Naipu avea rang de comună. Pe opera comemorativă de război se află înscrisă următoarea inscripție: „*Eroilor comunei Naipu*”.

21. GHIMPAȚI, comună, satul VALEA PLOPILOR. Monument.

Se înalță pe o mică ridicătură de teren de la marginea localității, aflată pe marginea șoselei București-Alexandria. A fost construit din inițiativa comandanților unor regimente de infanterie, de artilerie și de vânători de munte ale căror efective au luptat în toamna anului 1916 în zona Ghimpați. Un mare număr de militari din acele unități au căzut eroic la datorie fie în acele locuri, fie în alte zone de înclăștări. Monumentul deși are o înfățișare modestă, este măreț prin semnificația și menirea sa. Cei care s-au îngrijit de înălțarea lui au găsit de cuviință să scrie pe el o inscripție care reprezintă și un autentic izvor istoric. Iată care este aceasta: „*Aici odihnesc 1751*

ostași români necunoscuți din regimentele 3, 8, 9, 19, 23, 35, 39, 40, 46, 51, 52, 61, 63, 66, 88, 89 infanterie, 9 vânători, 3, 7, 10, 15, 19, 20 artilerie”. Un fapt care se cuvine a fi semnalat în legătură cu monumentul eroilor din satul Valea Plopilor este acela că numeroși cetățeni care drumețesc cu autoturismele pe șoseaua București-Alexandria, când văd acea operă comemorativă de război coboară din mașini, urcă cu pași domoli la monument, citesc înscrisul de pe însemnul memorial, păstrează acolo un moment de reculegere, iar dacă acest fapt se petrece primăvara și vara, rup de pe colină o floare și o așează cu pioșenie la baza monumentul.

22. GIURGIU, municipiu. Mausoleu.

Este dispus în curtea bisericii cu hramul „Înălțarea Domnului”, lăcaș de cult care se află în centrul localității. Așa cum se consemnează pe o placă indicatoare aflată în imediata apropiere a operei comemorative de război, mausoleul „s-a construit în anii 1926-1937”, iar inițiatorii ridicării lui au fost membri din conducerea filialei județene a societății „Cultul Eroilor”. Lucrarea monumentală s-a realizat după un plan întocmit de către arhitectul State Baldoșin și sub conducerea acestuia, cu fonduri adunate, în principal, din donațiile benevole făcute de către populație. Faptul avea să fie consemnat și în „Actul de fundație al mausoleului”, care reprezintă un autentic document istoric și în care se spune, printre altele: *„În anul 1926 după Hristos, luna august, ziua 15 ..., a început ridicarea acestui mausoleu, clădit după chibzuială maestrului arhitect State Baldoșin. Urmând pilda strămoșilor din cartea de vitejie a trecutului, s-a ridicat acest lăcaș în cetatea voievodului Mircea Basarab (Mircea cel Bătrân – n.n.), pe aceste locuri sfințite și de sângele vitejilor oșteni ai marelui Mihai Viteazul și ai tuturor vitejilor care au primit moartea și s-au încununat cu cununa vitejiei și a dreptății în marele Război de Întregire a Neamului ... Zidindu-se și împodobindu-se acest sfânt lăcaș (mausoleu – n.n.) pentru odihna veșnică a celor care cu propriul sânge au sfințit hotarul României Mari și întru pomenirea celor mai buni copii ai neamului, din jertfa cărora a venit sfânta unire a tuturor românilor care în veci va fi cheazășia frumosului viitor al României”*. Mausoleul are aspectul unei biserici cu două turlle. El a fost conceput pe două niveluri. Primul este un demisol, în cadrul căruia au fost depuse, în mai multe etape, rămășițele pământești ale eroilor căzuți la datorie, în principal, în luptele din toamna anului 1916 în zonele de pe malurile râurilor Neajlov și Argeș în timpul bătăliei zisă a „Bucureștiului”. Cel de-al doilea nivel al mausoleului are înfățișarea unui interior de biserică. Pe pereții săi se află picturi scene de luptă, iar în interior, ca într-un muzeu, sunt prezentate obiecte cu putere de simbol, ca, de pildă, hărți militare, decorațiuni sau obiecte care au aparținut foștilor luptători, imagini cu foști luptători etc. La intrarea în locul în care se află opera comemorativă de război se află un portal de mari dimensiuni, pe frontispiciul căruia este înscrisă această inscripție: *„Mausoleul Eroilor”*.

23. GIURGIU, municipiu. Statuia Libertății.

Se înalță la o bifurcație de drumuri la intrarea în municipiu dinspre București. A fost construit din inițiativa oficialităților locale, în scopul de a evoca, printr-o operă de artă clasică, triumful luptelor desfășurate de-a lungul secolelor de atâtea și atâtea generații de români, implicit a celor din timpul Războiului de Reîntregire Națională, pentru independența, libertatea și unitatea națională statală. Opera de artă reprezintă o femeie impozantă, cu chip solar, care ține într-o mână „Cununa Victoriei”, iar în cealaltă „Flacăra veșnică”. Statuia este opera sculptorului Oscar Han și are înălțimea de circa 8 m. Ea a fost dezvelită, cu fastul cuvenit, în anul 1975.

24. HOTARELE, comună. Monument.

Se află dispus într-un loc special amenajat din satul reședință de comună (Hotarele). A fost ridicat din inițiativa familiilor de eroi din sat, prin eforturile materiale și financiare ale comunei. Pe opera comemorativă de război este înscrisă această inscripție: „*Recunoștință eroilor comunei Hotarele*”.

25. IEPUREȘTI, comună. Monument.

Se află în imediata apropiere a localului primăriei. A fost construit din inițiativa unor familii de eroi din cele șase sate ale comunei (Iepurești, Bănești, Chirculești, Gorneni, Stâlpu și Valter Mărăcineanu), cu eforturile comunei și prin donații în bani făcute de acele familii. Pe monument sunt înscrise anii în care numeroși fii ai comunei au căzut eroic la datorie și anume: „1916-1918”.

26. IZVOARELE, comună, satul DIMITRIE CANTEMIR. Monument.

Se află într-un loc special amenajat în centrul satului. A fost construit din inițiativă locală, prin grija și cu sprijinul material și financiar al comunei și prin donațiile în bani făcute benevol de către unele familii de eroi și de alți cetățeni. Pe monument citim această inscripție dedicativă: „*Eroilor. 1916-1918*”.

27. IZVOARELE, comună, satul PETRU RAREȘ. Monument.

Se înalță în centrul satului. A fost construit din dorința unor familii de eroi din sat de a avea cât mai aproape de casele și de sufletele lor un însemn memorial dedicat alor lor, care și-au jertfit viața în anii Războiului de Reîntregire Națională. Opera comemorativă de război este modestă ca înfățișare, dar pentru localnici, așa cum ne-au mărturisit unul dintre ei atunci când ne-am documentat, pe teren, în fața monumentului, „*el este nu doar măreț, ci încărcat de adânci semnificații. De ziua eroilor, sau cu alte prilejuri, noi, cei de azi, așezăm la baza monumentului florile recunoștinței noastre*”. Pe opera comemorativă de război se află înscrise anii în care și-au jertfit viața numeroși fii ai satului, denumit Petru Rareș, adică „1916-1918”.

28. JOIȚA, comună, satul BÂCU. Monument.

Se află dispus în centrul satului. A fost construit din inițiativa familiilor de eroi din localitate, cu eforturile lor materiale și financiare și ale comunei. Pe opera comemorativă de război este înscris acest text: „*Eroilor noștri căzuți pentru Patrie*”.

29. MIHĂEȘTI, oraș. Monument.

Se află într-un loc special amenajat din centrul orașului, care în perioada înălțării monumentului avea rang de comună. A fost construit din inițiativă cetățenească. Pe opera comemorativă de război sunt înscrise aceste două inscripții: „*Recunoștință*” și „*În memoria eroilor*”.

30. OINACU, comună. Monument.

Se află dispus într-un loc special amenajat din apropierea unei biserici din centrul comunei. A fost construit din inițiativa unor familii de eroi din cele trei sate ale comunei (Oinacu, Braniștea și Comasca), prin fondurile locale și prin anumite sume de bani oferite în mod benevol de către acele familii și de alți cetățeni. Pe monument se află înscrisi anii în care fiii comunei și-au pierdut viața pe frontul Primului Război Mondial.

31. PRUNDU, comună, satul PUI. Monument.

Se află așezat într-un loc special amenajat în centrul satului. A fost construit din inițiativă cetățenească, prin grija comunei, cu fondurile acesteia și cu sume modeste de bani oferite benevol de către familiile eroilor din sat sau de către alți cetățeni. Pe monument sunt înscrise numele fiilor din localitate care au căzut la datorie în anii Primului Război Mondial.

32. PUTINEIU, comună. Monument.

Se înalță în centrul localității. A fost construit din inițiativă cetățenească, în principal, cu fondurile dăruite benevol de către familiile de eroi din cele trei sate ale comunei (Putineiu, Hodivoaia și Vieru). Pe opera comemorativă de război s-a înscris o inscripție oarecum originală dedicată eroilor locali. Iată care este aceasta: „*Pentru amintirea tuturor eroilor (locali – n.n.) căzuți pe câmpul de luptă vitejească*”.

33. RĂSUCENI, comună. Monument.

Se află dispus în curtea primăriei. A fost construit din inițiativa familiilor de eroi din cele patru sate ale comunei (Carapancea, Cucuruzu, Răsuceni și Satu Nou), cu eforturile financiare ale acestor familii și ale comunei. Pe monument se află înscrisă această scurtă inscripție des întâlnită și pe alte opere comemorative de război din județ: „*În cinstea eroilor*”.

34. RĂSUCENI, comună, satul CUCURUZU. Monument.

Se află așezat în imediata apropiere a școlii din centrul localității. A fost construit din inițiativa unor familii din sat, care doreau să aibă cât mai aproape de casele și de inimile lor un însemn memorial dedicat alor lor căzuți la datorie în anii Războiului de Reîntregire Națională. Pe monument s-a înscris această inscripție dedicativă: „*În cinstea eroilor căzuți în război ...*”

35. ROATA DE JOS, comună. Monument.

Se află dispus în curtea primăriei. A fost construit din inițiativa familiilor de eroi din cele patru sate ale comunei (Roata de Jos, Roata Mică, Cartojani și Sabina), prin eforturile materiale și financiare ale comunei și prin donații în bani făcute voluntar de către acele familii sau de către alți cetățeni. Pe monument s-au înscris o deviză eroică născută în toamna anului 1916, în luptele de la Oituz și principalele zone de luptă în care s-au jertfit eroii comunei. Iată care sunt aceste inscripții: „*Pe aici nu se trece!*”; „*Mărăști, Mărășești, Oituz, Dragoslavele*”.

36. SCHITU, comună. Monument.

Se înalță într-un loc special amenajat din imediata apropiere a localului primăriei. A fost construit din inițiativă locală, prin grija comunei, cu eforturile ei materiale și financiare. Pe monument se află înscrisă următoarea inscripție dedicată eroilor locali din Războiul de Reîntregire Națională: „*Vouă eroilor ...*”.

37. SCHITU, comună, satul CĂMINEASCA. Monument.

Se află dispus în centrul satului. A fost construit din inițiativa familiilor unor eroi locali din sat, prin grija comunei și prin donațiile în bani oferite benevol de către unii cetățeni locali. Pe opera comemorativă de război s-au înscris anii în care au căzut în lupte și și numeroși fii ai satului Cămineasca și anume: „*1916-1918*”.

38. SCHITU, comună, satul VLAȘIN. Monument.

Se înalță într-un loc anume amenajat din centrul satului. A fost construit din dorințele unor familii de eroi din sat de a avea cât mai aproape de casele lor un însemn memorial prin care să fie cinstiți și elogiați cei dragi ai lor căzuți la datorie pe câmpul de onoare. Opera comemorativă de război s-a înălțat prin fondurile comunei și prin donațiile în bani făcute în mod benevol de către cetățenii din localitate. Pe ea s-a înscris următoarea inscripție dedicativă: „*Vouă, eroilor ...*”.

39. SINGURENI, comună. Monument.

Se înalță într-un loc anume amenajat din centrul comunei. A fost construit din inițiativa unor familii de eroi din cele trei sate ale comunei (Singureni, Crânguri și Stejaru), prin eforturile materiale și financiare ale comunei și prin donațiile benevole în bani făcute de către cetățeni. Pe monument se află înscrisă o inscripție dedicată eroilor locali deosebit de frumoasă, formată în versuri. Iată care sunt acestea: „*Eroilor din Singureni*”; „*Urmașilor noștri Singureni,/ Lăsăm vouă moștenire,/ Straja hotarelor românești,/ Și-a Patriei iubire*”.

40. SLOBOZIA, comună. Monument.

Se află într-un loc viran din centrul comunei. A fost construit din inițiativă locală, prin eforturile comunei și prin donații în bani făcute de către familiile eroilor din comună și de către alți cetățeni. Pe monument s-a înscris această inscripție: „*Cinste și recunoștință eroilor noștri*”.

41. STĂNEȘTI, comună, satul BĂLAN. Monument.

Se află dispus în centrul satului. A fost construit din inițiativa familiilor de eroi din sat, cu sprijinul lor material și financiar și al comunei. Pe monument s-a înscris această inscripție evocativă: „*Morți pentru neamul românesc*”.

42. STOENEȘTI, comună. Monument.

Se află dispus într-un loc anume amenajat din centrul comunei. A fost construit din inițiativa familiilor de eroi din cele trei sate ale comunei (Stoenești, Ianculești și Mirău), cu fonduri locale și cu donații în bani făcute benevol de către numeroși cetățeni. Pe opera comemorativă de război se află înscrisă următoarea inscripție: „*În amintirea eroilor*”.

43. ULMI, comună, satul TRESTIENI. Monument.

Se află în cimitirul satului. A fost construit din inițiativă locală, în principal cu eforturile financiare ale cetățenilor din cele opt sate ale comunei. Pe monument s-a înscris o inscripție ce poate fi citită pe multe alte opere comemorative de război din județ. Iată care este ea: „*În amintirea eroilor*”.

44. VĂRĂȘTI, comună. Monument.

Se află într-un loc special amenajat din centrul satului reședință de comună (Vărăști). A fost construit din inițiativa familiilor de eroi din localitate, prin eforturile materiale și financiare ale comunei și prin donațiile benevole în bani făcute de către unii cetățeni din cele două sate ale comunei (Dobreni și Vărăști). Pe monument este înscrisă tradiționala inscripție: „*În amintirea eroilor*”.

45. VÂNĂTORII MICI, comună, satul VÂNĂTORII MARI. Monument.

Se află dispus lângă o școală din localitate. A fost construit din inițiativă cetățenească, prin grija comunei, prin eforturile materiale și financiare ale comunei și prin donații în bani făcute benevol de către cetățenii din cele opt sate ale comunei. Pe opera comemorativă de război este înscrisă această inscripție dedicativă: „*Eroilor căzuți în campania din 1916-1918*”.

46. VEDEA, comună. Monument.

Se înalță lângă o școală din comună. A fost construit din inițiativa familiilor de eroi din cele două sate ale comunei (Vedea și Malu), prin donațiile în bani făcute de către acele familii și prin efortul material și financiar al comunei. Pe opera comemorativă de război sunt înscrise două inscripții și numele a circa 100 de eroi din comună. Inscripțiile sunt următoarele: „*Cinste și recunoștință eroilor noștri*”; „*Mărăști, Mărășești, Oituz, Carpați, Dobrogea*”.

JUDEȚUL VASLUI

1. ALBEȘTI, comună, satul CORNI-ALBEȘTI. Monument.

Se află dispus în curtea școlii din sat. A fost construit din inițiativa familiilor de eroi locali, prin grija comunei și, în principal, cu sume de bani oferite în mod benevol de către acele familii și de către alți cetățeni din satele vecine (Albești, Crasna și Gura Albiței). Este o operă comemorativă de război arătoasă, pe ea fiind înscrise, în principal, numele fiilor localității căzuți la datorie pe câmpurile de luptă ale Primului Război Mondial.

2. BANCA, comună, satul SÂRBI. Monument.

Se înalță în centrul satului în imediata apropiere a unei școli. A fost construit din inițiativa unor familii de eroi din cele 12 sate actuale ale comunei, între acestea numărându-se și cele astfel denumite: Banca, Gara Banca, Miclești, Mitoc, Strâmtura-Mitoc, Sălcioara. Opera comemorativă de război este cam micuță, dar frumoasă ca înfățișare. Pe ea s-a înscris această inscripție expresivă: *„În amintirea eroilor morți pentru Patria noastră”*.

3. BÂRLAD, municipiu. Statuie dedicată caporalului erou Constantin Mușat.

Opera comemorativă de război se află așezată într-un loc special amenajat în centrul orașului. Deși eroul elogiât prin această statuie se născuse pe alte plaiuri ale țării, nu în județul Vaslui (într-o localitate din actualul județ Giurgiu – n.n.), el avea să fie elogiât prin monumente în mai multe localități ale țării, fiind considerat, pe bună dreptate, pentru faptele sale de arme cu totul excepționale erou al neamului românesc, căzut la datorie în vara anului 1917, în bătălia de la Oituz. Statuia la care ne referim este și impunătoare, reprezentând și o autentică operă de artă plastică. A fost realizată de către renumitul sculptor Constantin Dimitriu-Bârlad, fiind dezvelită la împlinirea a 10 ani de la moartea eroică a caporalului Constantin Mușat. Denumită pe plan local „Ultima grenadă a caporalului Mușat”, statuia realizată din bronz și având o înălțime de aproape 2 m, îl reprezintă pe erou într-o ipostază devenită legendară și anume aruncând spre un grup de dușmani, cu mâna care-i mai rămăsese teafără, o grenadă ce era gata să explodeze chiar în mâna sa. Pe pedestalul pe care se află fixată statuia este înscris un text emoționant prin conținutul său, care conține numele caporalului erou, anii de trecere prin viață și un text explicativ și evocativ care pare a fi reprodus dintr-un jurnal de front. Iată care este acesta: *„Caporalul Constantin Mușat, 1890-1917. Căzut la datorie, apărând cu prețul vieții sale pământul scump al patriei, în ziua de 14 august 1917, pe frontul de pe Valea Oituzului. Prin răpăitul asurzitor al armelor, se auzea mereu, ca o îmbărbătare, glasul caporalului grenadier Mușat: „Grenade băieți, dați grenade”*.

4. BÂRLAD, municipiu. Monument.

Cea de a doua operă comemorativă de război din municipiu se înalță în cimitirul „Eternitatea”. A fost construit din inițiativă cetățenească, prin eforturi morale, materiale și financiare, o parte din sumele de bani necesare fiind donate benevol de către familiile de eroi și de către alți cetățeni din oraș. Pe monument se află înscrisă emoționanta inscripție dedicativă și numele a 12 fii ai localității căzuți la datorie pe câmpurile de bătlie. Inscripția este următoarea: „*Vitejilor apărători, morți pentru Patrie*”.

5. BUNEȘTI-AVEREȘTI, comună, satul AVEREȘTI. Monument.

Se află într-un loc special amenajat în centrul satului reședință de comună, în imediata apropiere a sediului primăriei. A fost construit din inițiativa unor familii de eroi din cele șapte sate ale comunei (Averești, Armășeni, Bunești, Plopi, Podu Oprii, Roșiori și Tăbălăiești), prin grija comunei și cu eforturile bănești dăruite benevol de către localnici. Pe opera comemorativă de război se află înscrisă această inscripție încărcată de simboluri naționale: „*Pro Patria*”.

6. CREȚEȘTI, comună. Monument.

Se află dispus în curtea unei școli din centrul satului reședință de comună. A fost construit din inițiativa unor familii de eroi din cele patru sate ale comunei (Crețești, Budești, Crețeștii de Sus și Satu Nou), în principal, prin donații în bani făcute benevole de către cetățenii din cele două sate frățesti Crețești și Crețeștii de Sus. Este o operă comemorativă de război oarecum modestă, pe ea sunt înscrise numele eroilor din comună căzuți la datorie pe diferite fronturi în luptele din anii 1916-1918.

7. DELENI, comună. Monument.

Se înalță în centrul comunei într-un loc special amenajat în imediata apropiere a clădirii căminului cultural. A fost construit în anul 1939, din inițiativă locală, prin grija unui grup de cetățeni care activau în cadrul căminului cultural din fostul sat Delenii de Sus. Fondurile pentru realizarea monumentului au fost asigurate, în principal, prin donațiile benevole în bani făcute de către familiile de eroi din cele cinci sate de atunci ale comunei (Deleni, Delenii de Sus, Bulboaca, Moreni și Zizinca). Opera comemorativă de război este și măreață și arătoasă, având înălțimea de peste 6 m. Ea are înfățișarea unui obelisc obișnuit, prevăzut în partea sa de sus cu o lucrare plastică, prin care se reprezintă un vultur din bronz cu aripile întinse și care poartă în cioc o ramură de măslin. Elementele care asigură monumentului o frumusețe aparte este reprezentat, pe de o parte, de acel vultur, iar pe de altă parte, de alte câteva lucrări plastice dăltuite în relief pe fațada sau pe laturile sale. Este vorba de o cască ostășească, de o sabie și de o ramură din frunze de măslin. Pe fațada operei comemorative este înscrisă această inscripție dedicativă și explicativă: „*Cinste și veșnică pomenire eroilor morți pentru Patrie. 1916-1918*” și „*Ridicat de Căminul Cultural Delenii de Sus, județul Vaslui - mai 1939*”.

8. DRÂNCENI, comună, satul GHERMĂNEȘTI. Monument.

Se află dispus într-un loc special amenajat în centru satului reședință de comună (Ghermănești). A fost construit din inițiativa familiilor de eroi din cele șase sate ale comunei (Albița, Băile Drânceni, Drânceni, Ghermănești, Râsești și Șopârleni), în principal, prin eforturile materiale și financiare ale cetățenilor locali. Pe opera comemorativă de război este înscrisă această caldă inscripție dedicată eroilor din comună: „*Recunoștință vouă ... Prin jertfa voastră, ați devenit nemuritori*”.

9. EPURENI, comună. Monument.

Se află dispus într-un loc special amenajat în centrul satului reședință de comună. A fost construit din inițiativa unor familii de eroi din cele patru sate ale comunei (Bârlăiești, Bursuci, Epureni și Horga), prin grija celor ce se aflau la conducerea comunei și cu donații în bani făcute benevol de către cetățeni. Pe monument este înscrisă o foarte inspirată inscripție dedicată eroilor locali. Iată conținutul ei: „*În amintirea celor căzuți sub steag ...*”.

10. FĂLCIU, comună. Monument.

A fost înălțat în centrul satului reședință de comună, din inițiativa unor familii de eroi din cele șase sate ale comunei (Fălciu, Bogdănești, Bozia, Copăceana, Odaia Bogdana și Rânzești), în principal, pe cheltuielile acelor familii. Este o operă comemorativă de război frumoasă. Pe ea se află înscrise numele a circa 120 de fii ai comunei căzuți la datorie pe câmpurile de luptă din anii 1916-1918 și această inscripție: „*Patria recunoscătoare*”.

11. GÂRCENI, comună. Monument.

Se află dispus în centrul comunei, în imediata apropiere a clădirii primăriei. A fost construit din inițiativă cetățenească, prin grija celor ce se aflau la conducerea comunei și, în principal, prin donații în bani făcute benevol de către familiile de eroi din cele șase sate ale comunei (Dumbrăveni, Gârceni, Racova, Racovița, Slobozia și Trohan). Pe monument sunt înscrise numele tuturor eroilor din comună care și-au pierdut viața în anii Primului Război Mondial.

12. GRIVIȚA, comună. Monument.

Se află așezat în curtea bisericii din centrul satului. A fost înălțat din inițiativa unor familii de eroi din cele trei sate ale comunei (Grivița, Odaia Bursucani, și Trestiana), în principal, prin grija și cu eforturile celor ce slujeau sfântul lăcaș de cult. Opera comemorativă de război este realizată sub forma unui obelisc. Pe ea se află înscrisă această inscripție: „*În amintirea eroilor din comuna Grivița*”.

13. HOCENI, comună. Monument.

Se află dispus în centrul satului reședință de comună (Hoceni). A fost construit din inițiativă cetățenească, prin grija comunei și, în principal, cu eforturile financiare ale familiilor din cele șapte sate ale comunei (Barboși, Deleni, Hoceni, Oțeleni, Reditu, Șișcani și Tomșa). Este un monument modest ca dimensiune și frumos ca înfățișare. Pe el se află înscrisă această scurtă inscripție explicativă: „*Ridicat în amintirea eroilor*”.

14. HUȘI, municipiu. Monument.

Se află într-un loc special amenajat, în centrul municipiului, în cartierul denumit pe plan local „Croni”, în imediata apropiere a unei școli. A fost construit din inițiativă cetățenească, prin eforturi materiale și financiare locale. Este o operă comemorativă de război și măreață și frumoasă. Pe fațada ei și pe laturile sale se află înscrisă o scurtă inscripție evocativă și numele a circa 90 de eroi locali căzuți la datorie în anii Războiului de Reîntregire Națională. Textul inscripției este acesta: „*Glorie eternă eroilor*”.

15. HUȘI, municipiu. Monument.

Este o operă comemorativă de război aproape la fel de impozantă și de frumoasă ca și cea din cartierul „Croni”, dar parcă ceva mai mică decât aceea. A fost construit din inițiativa unor familii de eroi locali, prin grija celor ce se aflau la conducerea orașului. Monumentul a fost înălțat în parcul central al localității. Pe el se află înscrisă această expresivă inscripție: „*Închinare eroilor noștri*”.

16. IVĂNEȘTI, comună, satul COȘEȘTI. Monument.

Se află dispus în centrul satului Coșești, care în perioada înălțării operei comemorative de război avea rang de comună. Monumentul a fost înălțat din inițiativa unor familii de eroi din fosta comună, prin eforturi materiale și financiare locale și, în principal, al celor din satele Coșești, Ivănești, Fundătura Mare și Fundătura Mică, Ursoaia și Valea Oanei. Pe monument este înscrisă următoarea inscripție dedicativă: „*Eroilor comunei Cosești căzuți în luptă*”.

17. MURGENI, oraș, satul CÂRJA. Monument.

Se află dispus într-un loc special amenajat în centrul satului, în imediata apropiere a unei școli. A fost construit din inițiativă locală prin grija comunei și cu eforturile materiale și financiare ale numeroșilor cetățeni din cele șapte sate, din trecut sau din zilele noastre, ale comunei și anume: Cârja, Floreni (denumit în trecut 23 august – n.n.), Lățești, Murgeni, Raiu (denumit în trecut Vădeni – n.n.), Sărățeni și Schineni. Cum, potrivit statisticilor locale, cei mai mulți fii ai comunei au căzut eroic la datorie în timpul desfășurărilor bătăliei de la Mărășești, din anul 1917, cei ce s-au ocupat de construirea operei comemorative de război au stabilit ca pe ea să se înscrie o inscripție prin care să se exprime această realitate. Ca atare, textul acelei inscripții este următorul: „*Glorie eroilor căzuți la Mărășești*”.

18. NEGREȘTI, oraș. Monument.

Se află într-un loc special amenajat în centrul orașului, în imediata apropiere a Casei de Cultură. A fost construit din inițiativă cetățenească, prin grija unui comitet local din care au făcut parte mai mulți cetățeni din orașul propriu-zis, cât și din unele sate ce aparțineau orașului, între acestea aflându-se și: Căzănești, Glodeni și Poiana. Este o operă comemorativă de război oarecum obișnuită, realizată de către meșteri locali. Pentru că cel mai mare număr de eroi ai orașului care sunt cinstiți și omagiați prin acest monument luptaseră și își pierduseră viața în cadrul marii unități la care ne-am referit, cei care s-au ocupat de construcția operei comemorative au decis ca pe ea

să fie înscrisă o inscripție dedicată nu doar aceluia, ci a tuturor eroilor marii unități. În consecință, pe ea s-a consemnat acest scurt text: „*Eroilor diviziei a X-a*”.

19. OȘEȘTI, comună. Monument.

A fost înălțat în cimitirul localității. A fost construit din inițiativa unor familii de eroi din cele patru sate ale comunei (Buda, Oșești, Pădureni și Vâlcele), în principal, pe cheltuielile lor făcute benevol. Este un monument oarecum obișnuit și atrăgător prin înfățișarea sa. Pe el s-au înscris o inscripție dedicată eroilor locali și numele a 24 de fii ai comunei căzuți la datorie pe diferite fronturi în anii Primului Război Mondial. Inscripția este următoarea: „*În amintirea Eroilor căzuți pentru Patrie*”.

20. PERIENI, comună. Monument.

Se află în centrul satului reședință de comună (Perieni). A fost construit din inițiativa familiilor de eroi din comună, în principal, prin fondurile în bani dăruite de ele și de către alți cetățeni locali. Pe opera comemorativă de război s-a înscris această emoționantă inscripție nemaiîntâlnită pe alte monumente din județ: „*Celor ce au jertfit totul*”.

21. POCHIDIA, comună. Monument.

Se înalță într-un loc viran din centrul satului, în imediata apropiere a clădirii căminului cultural. A fost construit din inițiativa familiilor de eroi locali, prin grija comunei și cu sume de bani dăruite benevol de către acele familii și de către alți cetățeni din cele zece sate ale comunei și, în special, din satele Tutova, Bădeana, Cioroiu, Crivești, Satu Nou și Vizurenii. Pe opera comemorativă de război sunt înscrise aproape toate numele de eroi locali căzuți la datorie în anii Războiului de Reîntregire Națională.

22. STĂNILEȘTI, comună. Monument.

Se înalță în centrul satului cu rezonanțe istorice, în care în anul 1711 s-au desfășurat luptele dintre trupele româno-ruse conduse de către domnitorul Dimitrie Cantemir și forțele turcești, încheiate cu o victorie remarcabilă de către cei din gruparea condusă de către domnitorul Moldovei. Monumentul la care ne referim a fost construit din inițiativă locală, prin grija comunei, fiind dedicat exclusiv eroilor din Primul Război Mondial. Pe el este înscrisă această inscripție: „*Omagiu eroilor noștri*”.

23. TANACU, comună. Monument dedicat eroilor locali din Războiul de Independență și din cele două războaie mondiale.

Este cea mai nouă operă comemorativă de război din județ dedicată eroilor neamului. Se află situat în curtea unui lăcaș de cult din comună. A fost construit în primăvara anului 2012, din inițiativa unui comitet local, prin grija comunei și, în principal, prin sume de bani oferite de către familiile de eroi și de cetățeni din satele comunei și de către un sponsor cu suflet mare (senatorul Nicolae Moga). Monumentul este și măreț și frumos. El are înfățișare de obelisc, în partea sa de vârf fiind fixată o cruce din metal lucrată artistic. În partea de jos a operei comemorative de război,

adică la baza sa, este fixată o placă de marmură albă de mari dimensiuni, pe care se află înscrise numele a circa 30 de eroi locali și această expresivă inscripție explicativă și evocativă: „*Monument închinat eroilor comunei Tanacu, care și-au vărsat sângele pentru independența, libertatea și neatârănarea neamului în războaiele de la 1877, 1916-1918 și 1940-1945*”. Numele eroilor locali înscrisi pe monument sunt înscrise pe plăci de marmură fixate fie pe fațada operei comemorative de război, fie pe celelalte laturi ale sale, iar acele nume se află consemnate pe cele trei campanii la care ne-am referit, sub genericul „*Slavă Eroilor*”.

24. TUTOVA, comună, satul CRIVEȘTI. Monument.

Se află dispus în centrul satului, în imediata apropiere a clădirii căminului cultural. A fost construit din inițiativa familiilor de eroi locali, prin grija comunei și, în principal, prin eforturile materiale și financiare ale acelor familii și ale altor cetățeni din localitate sau din celelalte nouă sate care compun comuna. Pe monument sunt înscrise numele fiilor satului căzuți eroic la datorie pe diferite fronturi în timpul Primului Război Mondial.

25. VASLUI, municipiu. Complex monumental dedicat eroilor din Războiul pentru Independență și din cel de Reîntregire Națională.

Se numără printre cele mai reprezentative și mai mărețe opere comemorative de război din județ. Pe plan județean și local și în unele ghiduri turistice este denumit în patru feluri și anume: „*Mausoleul lui Peneș Curcanu*”; „*Templu al gloriei naționale*”; „*Complex monumental*”; „*Operă comemorativă de război*”. Complex monumental, așa cum l-am denumit noi în acest articol, se află dispus în parcul din oraș, care poartă numele de „Copou”, ca și parcul din orașul Iași. Opera comemorativă de război a fost construită în anul 1934, din inițiativă cetățenească, în special, cu sprijinul moral, material și financiar al „societății culturale”, filiala județeană și al unor familii de eroi locali. Ea este opera a doi binecunoscuți specialiști de origine italiană în artă monumentală de for public și anume: Victor Rigutto și Luise Severino. După cum am consemnat ceva mai înainte, opera monumentală este și măreață și reprezentativă. Pe un soclu masiv de formă paralelipipedică realizată în mai multe trepte, se află fixată o coloană din piatră, înaltă de peste 5 m, prevăzută în partea sa de vârf cu o lucrare plastică din bronz, cu motive geometrice și florare, care fiind privită mai de departe dă impresia a reprezenta o flacără veșnică. Pe frontispiciul coloanei monumentale, pe soclul său și pe alte câteva plăci de marmură din jurul monumentului sunt înscrise mai multe inscripții dedicate și evocative. Le vom cita pe toate atât pentru felul ingenios în care ele au fost concepute, cât și pentru înalta lor semnificație: „*În amintirea ostașilor căzuți de-a lungul veacurilor pentru întregirea neamului*”; „*Cinste eroilor căzuți pentru țară*”; „*În fața acestui templu al gloriei naționale, descoperiți-vă și plecați-vă frunțile*”. Pe una dintre plăcile de marmură ale complexului monumental de la Vaslui se află înscrise și legendarele versuri scrise de către poetul Vasile Alecsandri, în poezia intitulată Peneș Curcanul. Iată care sunt acestea: „*Plecat-am nouă din Vaslui,/ Și cu sergentul, zece,/ Și nu-i era, zău, nimănui/ În piept inima rece. .../ Iar de-om muri, cu toți ce-o fi?/ Ne-om odihni-n morminte,/ Dar țara noastră dragă o știi,/ C-am mers tot înainte; „Căci pentru brazda de pământ,/ Părinți și oseminte,/ Și dincolo chiar de morminte,/ Vom fi trecut înainte*”.

26. VASLUI, municipiu. Monument dedicat eroilor vasluieni din Primul Război Mondial.

Cel de-al doilea monument la care ne referim se află dispus într-un mic spațiu verde din aria localității. El este dedicat în mod exclusiv eroilor locali din Primul Război Mondial. Din păcate, locul în care se află este cam izolat. A fost construit din inițiativa unor familii de eroi, în principal, pe cheltuielile lor, fiind creația sculptorului Ion Cuza, despre care, cu toate strădaniile noastre, n-am aflat dacă autorul respectivei opere comemorative de război va fi făcut parte din neamul lui Cuza Vodă. Am aflat, în schimb, dintr-o publicație a vremii, că respectiva creație monumentală este reprezentativă și a fost dezvelită, cu fastul cuvenit, în anul 1934, printre participanții la acea festivitate numărându-se nu doar oficialități locale din istoricul oraș, ci și un numeros public, între care s-au găsit și câțiva oameni care purtau legendarul nume de Cuza.

27. VINDEREI, comună, satul DOCANI. Monument.

Se află dispus într-un loc anume rezervat din apropierea cimitirului comunal. A fost construit din inițiativa familiilor de eroi din sat, prin grija comunei și cu fondurile dăruite benevol de către acele familii sau de către cele ale altor cetățeni. Într-o știre de presă, apărută într-un ziar județean, am aflat că acea operă comemorativă de război a fost construit din dorința unor localnici ca atunci când se vor duce la cimitir pentru a-i pomeni și a-i proslăvi acolo pe cei dispăruți, să aibă și acolo o operă comemorativă prin care să fie pomeniți și eroii din Primul Război Mondial. Pe acea operă comemorativă de război aveau să fie înscrise numele a 23 de fii ai satului care și-au pierdut viața în timpul luptelor din anii 1916-1918, dar și această inscripție concepută din suflet și exprimată în cuvinte populare: „*Sătenii din Docani, recunoscători eroilor*”.

28. VUTCANI, comună. Monument.

Se află dispus într-un loc special amenajat din centrul satului reședință de comună, aflat în imediata apropiere a clădirii unei școli. A fost construit din inițiativa unui comitet local din care făceau parte, printre alții, cei din conducerea comunei, câte un reprezentant ai unor familii de eroi din cele trei sate ale comunei (Mălăiești, Poșta Elan și Vutcani) și un fost luptător local din Primul Război Mondial. Cei din comitet s-au străduit să construiască o operă comemorativă de război oarecum impozantă pe care avea să fie înscrisă această inscripție dedicativă, explicativă și evocativă: „*Înălțatu-s-a acest monument în amintirea nemuritorilor eroi căzuți pentru Patrie. Recunoștință veșnică din partea locuitorilor comunei Vutcani*”.

JUDEȚUL ARAD

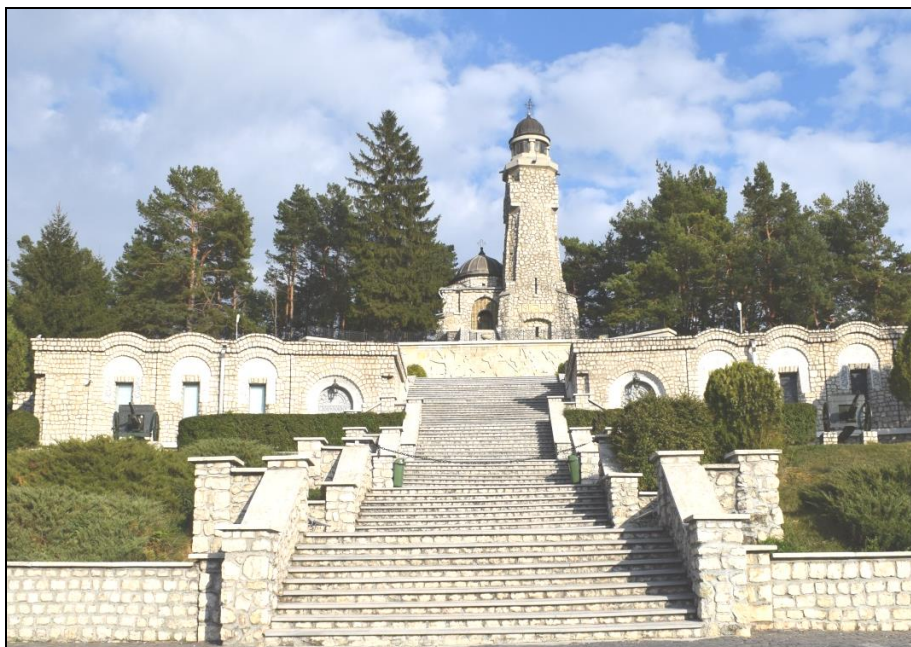

Monumentul eroilor din Aradul Nou

Monumentul eroilor din comuna Șeitin

JUDEȚUL ARGEȘ

Mausoleul Eroilor aflat în comuna Valea Mare-Pravăț

**Monument în Pitești,
în cinstea eroilor din Primul Război Mondial 1916-1918**

JUDEȚUL BACĂU

Mausoleul Eroilor din orașul Târgu Ocna

Monumentul eroilor "Regina Maria" din Onești

JUDEȚUL BRAȘOV

Obeliscul eroilor aflat în orașul Predeal

**Grupul Statuar Apărătorii Predealului
închinat eroilor căzuți în Primul Război Mondial**

JUDEȚUL CARAȘ SEVERIN

**Monumentul dedicat generalului Ion Dragalina,
aflat în orașul Caransebeș**

JUDEȚUL CĂLĂRAȘI

**Bust dedicat regelui Ferdinand I
„Întregitorul”, aflat în municipiul Călărași**

**Monumentul Eroilor
aflat din municipiul Călărași**

JUDEȚUL CONSTANȚA

**Monumentul eroilor,
aflat în satul Olteni, comuna Independența**

**Monumentul din Adamclisi,
ridicat în memoria eroilor căzuți
în Primul Război Mondial.**

JUDEȚUL GALAȚI

Mausoleul eroilor aflat în municipiul Galați

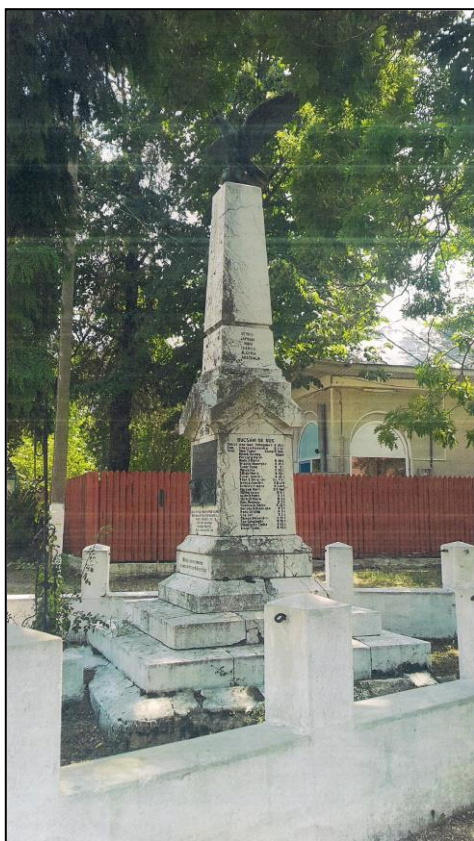

**Monument dedicat eroilor
de la Galați
din Primul Război Mondial**

JUDEȚUL GIURGIU

**Mausoleul eroilor,
aflat în comuna Comana,
județul Giurgiu**

**Monumentul eroilor,
aflat în comuna Bucșani**

JUDEȚUL GORJ

**„Coloana Infinitului” sau „Coloana fără sfârșit”,
aflată complexului monumental din municipiul Târgu Jiu**

**„Masa eroilor” sau „Masa tăcerii”,
aflată în cadrul complexului monumental din municipiul Târgu Jiu**

**Mausoleul dedicat eroinei Ecaterina Teodoroiu,
aflat în municipiul Târgu Jiu**

**Primul monument în memoria
eroinei Ecaterinei Teodoroiu.**

CUPRINS

PREFAȚĂ	3
CUVÂNT ÎNAINTE.....	7
PARTEA I.....	13
EROISMUL MILENAR AL DACO-ROMÂNILOR PENTRU TRANSFORMAREA DACIEI (300 Î.HR.) ÎN ROMÂNIA MARE (1918).....	15
CUVINTE EXPRESIVE DESPRE EROII NEAMULUI ROMÂNESC ȘI DESPRE MONUMENTE ȘI ÎNSEMNE MEMORIALE DEDICATE LOR	21
CAMPANIILE ȘI BĂTĂLIILE DIN MARELE RĂZBOI DE REÎNTREGIRE NAȚIONALĂ (1916-1919) ÎN CARE EROII NOȘTRI S-AU ACOPERIT DE GLORIE.....	26
PARTEA A II-A	
MONUMENTE ȘI ÎNSEMNE MEMORIALE AFLATE PE TERITORIUL ROMÂNIEI.....	43
MUNICIPIUL BUCUREȘTI, CAPITALA ROMÂNIEI	45
1. Arcul de Triumf.....	45
2. Mausoleul Eroilor.....	46
3. Mormântul „Ostașului Necunoscut”, denumit și Mormântul „Eroului Necunoscut”	47
4. Monumentul Eroilor denumit „Leul”	49
5. Monumentul Eroilor din Războiul de Reîntregire Națională	50
6. Monumentul Infanteriei.....	51
7. Monumentul Eroilor Aerului	51
8. Monumentul Eroilor Ceferiști.....	51
9. Monumentul „Ultimul Străjer al Capitalei”	52
10. Monumentul Eroilor Sanitari	52
11. Monumentul Artileriștilor	53
12. Monument dedicat eroilor din Regimentul 6 Infanterie „Mihai Viteazul”	54
13. Monumentul „Avântul Țării”	54
14. Monument dedicat unor Eroi Bucureșteni.....	54
15. Statuile dedicate Regelui Ferdinand I	55
16. Monumentul închinat Generalului Ion Dragalina.....	55
17. Monumentul dedicat Eroilor Companiei a II-a Sanitare	56
18. Placă Memorială	57

JUDEȚUL ALBA.....	58
1. AIUD, municipiu. Monument.	58
2. AIUD, satul Măgina, localitate componentă a municipiului. Monument.	58
3. AIUD, satul Sâncrai, localitate componentă a municipiului. Monument.	58
4. ALBA IULIA, municipiu. Monument.....	58
5. ALBA IULIA, municipiu. Complexul de busturi dedicate unor fruntași ai luptei pentru înfăptuirea Marii Uniri de la 1 decembrie 1918 sau care și-au legat numele de primul Război Mondial	59
6. BERGHIN, comună. Monument.....	60
7. BERGHIN, comună, satul STRAJA. Monument dedicat eroilor din Primul și Al Doilea Război Mondial.....	60
8. BLANDIANA, comună. Monument comemorativ.	60
9. BLAJ, oraș, satul MĂNĂRADE, localitate componentă a orașului. Monument. ..	60
10. BUCIUM, comună, satul CERBU. Troiță.	60
11. CENADE, comună. Obelisc.	61
12. CRĂCIUNELU DE JOS, comună. Monument.....	61
13. DOȘTAT, comună. Monument.....	61
14. IGHIU, comună, satul ÎGHIEL. Monument.	61
15. LIVEZILE, comună. Monument.....	61
16. LUPȘA, comună. Monument.	61
17. METEȘ, comună. Monument.....	61
18. MIHALȚ, comună. Obelisc.....	62
19. MIHALȚ, comună, satul OBREJA. Monument.	62
20. NOȘLAC, comună. Monument.	62
21. OCNA MUREȘ, oraș, satul UIOARA DE SUS. Monument.	62
22. PIANU, comună, satul PIANU DE JOS. Monumentul este dedicat eroilor locali din cele două războaie mondiale.	62
23. ROȘIA MONTANĂ, comună. Monument.	62
24. SĂSCIORI, comună, satul SEBEȘEL. Monument.....	63
25. SĂLCIUA, comună. Monument dedicat eroilor locali din cele două războaie mondiale.	63
26. SEBEȘ, oraș, satul RĂHĂU. Monument.....	63
27. ȘUGAG, comună. Monument.....	63
28. VALEA LUNGĂ, comună. Troiță.	63
29. VINȚU DE JOS, comună. Monument.	63
JUDEȚUL ARAD	64
1. ALMAȘ, comună. Monument.....	64
2. ALMAȘ, comună, satul CIL. Monument.....	64
3. ARAD, municipiu. Monument.	64
4. ARAD, municipiu. Monumentul funerar al fostului notar al comunei arădene Vărfurile, Gheorghe Ionescu, martir al neamului românesc.	64
5. BATA, comună. Monument.	64
6. BÂRZAVA, comună. Monument.	65
7. BÂRZAVA, comună. Monument.	65

8. BIRCHIȘ, comună, satul CĂPÂLNAȘ. Monument.....	65
9. BIRCHIȘ, comună, satul OSTROV. Monument.	65
10. BIRCHIȘ, comună, satul VIRIȘMORT. Monument.....	65
11. BUTENI, comună. Monument.	65
12. CONOP, comună. Monument.	65
13. CONOP, comună, satul CHELMAC. Monument.	65
14. CONOP, comună, satul MILOVA. Monument.	66
15. CONOP, comună, satul ODVOȘ. Monument.	66
16. COVĂȘĂNT, comună. Monument.	66
17. DEZNA, comună. Monument.	66
18. FÂNTÂNELE, comună. Monument.	66
19. FÂNTÂNELE, comună, satul FÂNTÂNELE. Monument.	66
20. FÂNTÂNELE, comună, satul TISA NOUĂ. Monument.....	66
21. GRĂNICERI, comună, satul ȘICLĂU. Monument.	66
22. INEU, oraș. Grup monumental.....	67
23. LIPOVA, oraș. Monument.	67
24. NĂDLAC, oraș. Monument.	67
25. NĂDLAC, oraș. Monument.	67
26. PETRIȘ, comună. Monument.	67
27. PETRIȘ, comună, satul Roșia Nouă. Monument.	67
28. PETRIȘ, comună, satul ILTEU. Monument.....	67
29. PILU, comună. Monument.	67
30. PILU, comună, satul VĂRȘAND. Monument.....	68
31. SÂNTANA, comună. Monument.	68
32. SEBIȘ, oraș. Monument.....	68
33. SECUSIGIU, comună, satul SÂNPETRU GERMAN. Monument.	68
34. SELEUȘ, comună. Monument.	68
35. SEMLAC, comună. Obelisc.	68
36. ȘAGU, comună. Monument.	68
37. ȘEITIN, comună. Monument.	68
38. ȘICULA, comună, satul CHERELUȘ. Monument.	69
39. ȘILINDIA, comună. Monument.	69
40. ȘIȘTAROVĂȚ, comună. Monument.....	69
41. TÂRNOVA, comună. Monument.	69
42. VĂRĂDIA DE MUREȘ, comună. Monument.....	69
JUDEȚUL ARGEȘ	70
1. ALBEȘTI DE ARGEȘ, comună, satul ALBEȘTI PĂMÂNTENI. Monument.	70
2. ALBEȘTII DE MUSCEL, comună, satul CÂNDEȘTI. Monument.	70
3. ANINOASA, comună, satul ANINOASA. Monument.	70
4. ANINOASA, comună, satul SLĂNIC. Monument dedicat eroilor din cele două războaie mondiale.....	70
5. ANINOASA, comună, satul VALEA SILIȘTII. Monument.	70
6. BASCOV, comună. Monument.	71
7. BĂLILEȘTI, comună, satul BĂLILEȘTI. Monument.	71

8. BĂLILEȘTI, comună, satul POIENIȚA. Monument.	71
9. BEREVOEȘTI, comună. Monument.	71
10. BELEȚI-NEGREȘTI, comună, satul BELEȚI. Monument.	71
11. BÂRLA, comună, satul BÂRLA. Monument.	71
12. BÂRLA, comună, satul CIOCEȘTI. Monument.	72
13. BÂRLA, comună, satul MOZĂCENII-VALE. Monument.	72
14. BOGAȚI, comună. Monument.	72
15. BOȚEȘTI, comună. Monument.	72
16. BRADU, comună, satul BRADU. Monument.	72
17. BRĂDULEȚ, comună, satul BRĂDETU. Monument.	72
18. BRĂDULEȚ, comună, satul GALEȘU. Monument.	73
19. BRĂDULEȚ, comună, satul GALEȘU. Monument.	73
20. BUDEASA, comună. Monument.	73
21. BUDEASA, comună, satul VALEA MĂRULUI. Monument.	73
22. BUGHEA DE JOS, comună. Monument.	73
23. BUGHEA DE SUS, comună. Monument.	73
24. BUZOEȘTI, comună. Monument.	73
25. CĂLDĂRARU, comună, satul CĂLDĂRARU. Monument.	73
26. CĂLINEȘTI, comună, satul CĂLINEȘTI. Monument.	74
27. CĂLINEȘTI, comună, satul VRĂNEȘTI. Monument.	74
28. CĂTEASCA, comună. Monument.	74
29. CĂTEASCA, comună, satul CIREȘU. Monument.	74
30. CĂCĂNEȘTI, comună. Monument.	74
31. CIOFRÂNGENI, comună. Monument.	75
32. CIOMĂGEȘTI, comună, satul BRATIA. Monument.	75
33. CÂMPULUNG, municipiu. Monument.	75
34. CÂMPULUNG, municipiu. Monument.	75
35. COCU, comună. Monument.	76
36. COCU, comună, satul RĂCHITELE DE SUS. Monument.	76
37. CORBENI, comună. Monument.	76
38. CORBI, comună. Monument.	76
39. CORBI, comună, satul CORBȘORI. Monument.	76
40. CORBI, comună, satul POIENĂREI. Monument.	76
41. CORBI, comună, satul STĂNEȘTI. Placă comemorativă.	76
42. COSTEȘTI, oraș. Monument.	76
43. COTMEANA, comună, satul SPIRIDONI. Monument.	77
44. COTMEANA, comună, satul URSOAIA. Monument.	77
45. CUCA, comună. Monument.	77
46. CUCA, comună, satul LĂUNELE DE SUS. Monument.	77
47. CUCA, comună, satul MĂCĂI. Monument.	77
48. CURTEA DE ARGEȘ, municipiu. Monument.	77
49. CURTEA DE ARGEȘ, municipiu. Troiță.	78
50. CURTEA DE ARGEȘ, municipiu. Placă comemorativă.	78
51. CURTEA DE ARGEȘ, municipiu. Troiță.	78
52. CURTEA DE ARGEȘ, municipiu. Placă comemorativă.	78

53. CURTEA DE ARGES, municipiu. Piatra de mormânt a regelui Ferdinand I, zis și Întregitorul.	78
54. DAVIDEȘTI, comună. Monument.	79
55. DÂMBOVICIOARA, comună, satul PODUL DÂMBOVIȚEI. Monument.	79
56. DÂRMĂNEȘTI, comună. Monument.	79
57. DOBREȘTI, comună. Monument.	79
58. DOBREȘTI, comună, satul FUREȘTI. Monument.	79
59. DOMNEȘTI, comună. Monument.	79
60. DRAGOSLAVELE, comună. Monument.	80
61. DRĂGANU, comună. Monument.	80
62. GODENI, comună. Monument.	80
63. GODENI, comună, satul MALU. Monument.	80
64. HÂRSEȘTI, comună, satul CIOBANI. Monument.	80
65. IZVORU, comună. Monument.	80
66. LEORDENI, comună, satul BUDIȘTENI. Monument.	81
67. LEORDENI, comună, satul GLÂMBOCATA. Monument.	81
68. LEREȘTI, comună. Ansamblu memorial.	81
69. LEREȘTI, comună, satul VOINEȘTI. Monument.	81
70. LUNCA CORBULUI, comună, satul PĂDUREȚ. Monument.	81
71. MĂLURENI, comună. Monument.	82
72. MĂLURENI, comună, satul BUNEȘTI. Monument.	82
73. MĂLURENI, comună, satul ZĂRNEȘTI. Monument.	82
74. MĂRĂCINENI, comună. Monument.	82
75. MERIȘANI, comună, satul BORLEȘTI. Monument.	82
76. MERIȘANI, comună, satul DOBROGOSTEA. Monument.	82
77. MERIȘANI, comună, satul VÂLCELELE. Monument.	83
78. MICEȘTI, comună. Monument.	83
79. MICEȘTI, comună, satul PURCĂRENI. Monument.	83
80. MIHĂEȘTI, comună. Monument dedicat eroilor din cele două războaie mondiale.	83
81. MIHĂEȘTI, comună, satul VALEA POPII. Monument.	83
82. MIHĂEȘTI, comună, satul VĂCAREA. Monument.	84
83. MIOARELE, comună. Monument.	84
84. MIOARELE, comună, satul CHILII. Monument.	84
85. MIOVENI, oraș. Monument.	84
86. MIOVENI, oraș. Monument.	84
87. MORĂREȘTI, comună. Monument.	84
88. MOȘOIA, comună. Monument.	84
89. MOZĂCENI, comună. Monument.	84
90. MOZĂCENI, comună. Monument.	85
91. MUȘĂTEȘTI, comună. Monument.	85
92. MUȘĂTEȘTI, comună, satul COSTEȘTI-VÂLSAN. Monument.	85
93. MUȘĂTEȘTI, comună, satul STROEȘTI. Monument.	85
94. NUCȘOARA, comună. Monument.	85
95. OARJA, comună. Monument.	85

96. PIETROȘANI, comună. Monument.	85
97. PIETROȘANI, comună, satul BĂDEȘTI. Monument.	85
98. PIETROȘANI, comună, satul RETEVOIEȘTI. Monument dedicat eroilor locali căzuți la datorie atât în Primul Război Mondial, cât și în campaniile din 1877-1878 și 1941-1945.....	86
99. PIETROȘANI, comună, satul VĂRZĂROAIA. Monument.	86
100. PITEȘTI, municipiu. Monument intitulat „Poarta eroilor argeșeni”.....	86
101. PITEȘTI, municipiu. Monument.	86
102. POIANA LACULUI, comună, satul PĂDUROIU DIN VALE. Monument.	87
103. POIANA LACULUI, comună, satul SĂMARA. Monument.	87
104. PRIBOIENI, comună. Monument.	87
105. PRIBOIENI, comună, satul PRIBOIENI. Monument.....	87
106. RĂTEȘTI, comună. Monument.	87
107. RĂTEȘTI, comună, satul FURDUEȘTI. Monument.	87
108. RECEA, comună. Monument.	87
109. RECEA, comună, satul DEAGU DE SUS. Monument.	88
110. ROCIU, comună. Monument.	88
111. ROCIU, comună, satul ȘERBĂNEȘTI. Monument.....	88
112. RUCĂR, comună. Monument.....	88
113. SĂLĂTRUCU, comună. Monument.	88
114. SĂPATA, comună, satul DEALU BRADULUI. Monument.	89
115. SĂPATA, comună, satul GĂINUȘA. Monument.	89
116. SĂPATA, comună, satul MÂRȚEȘTI. Monument.....	89
117. SCHITU GOLEȘTI, comună. Monument.	89
118. SCHITU GOLEȘTI, comună. Monument.	89
119. SLOBOZIA, comună. Monument.	89
120. STÂLPENI, comună. Monument.	90
121. STÂLPENI, comună, satul LIVEZENI. Monument.	90
122. STÂLPENI, comună, satul RĂDEȘTI. Monument.....	90
123. STOENEȘTI, comună. Monument.	90
124. STOLNICI, comună. Monument.	90
125. ȘTEFAN CEL MARE, comună. Monument.	90
126. ȘTEFĂNEȘTI, comună. Monument.	91
127. TEIU, comună. Monument.	91
128. TIGVENI, comună. Monument.	91
129. TIGVENI, comună. Monument.	91
130. TIGVENI, comună. Monument.	91
131. TOPOLOVENI, oraș. Monument.....	91
132. TOPOLOVENI, oraș. Placă comemorativă.....	92
133. ȚIȚEȘTI, comună, satul VALEA STÂNII. Monument.....	92
134. UDA, comună. Monument.	92
135. UDA, comună, satul RÂJLEȚU-GOVORA. Monument.	92
136. UDA, comună, satul SĂLIȘTEA. Monument.....	92
137. UNGHENI, comună. Monument.	92
138. UNGHENI, comună, satul GĂUJANI. Monument.....	92

139. VALEA MARE-PRAVĂȚ, comună. Mausoleu.	93
140. VEDEA, comună, satul VAȚA. Monument.....	93
141. VLĂDEȘTI, comună. Monument.	93
JUDEȚUL BACĂU	94
1. ARDEOANI, comună. Monument.	94
2. ASĂU, comună. Obelisc.	94
3. BACĂU, municipiu. Capela eroilor.....	94
4. BACĂU, municipiu. Capela eroilor.....	94
6. BACĂU, municipiu. Obelisc.	95
7. BACĂU, municipiu. Monument dedicat eroului aviator Titi Pavelescu.	95
8. BÂRSĂNEȘTI, comună, satul CARACLĂU. Monument.	95
9. BEREȘTI-BISTRIȚA, comună, satul IȚEȘTI. Obelisc.	95
10. BEREȘTI-TAZLĂU, comună. Monument.	96
11. BLĂGEȘTI, comună, satul BUDA. Monument.	96
12. BOGDĂNEȘTI, comună. Monument.	96
13. BRUSTUROASA, comună, satul CUCHINIȘ. Monument.	96
14. BUCIUM, comună. Cruce comemorativă.	96
15. BUHOCI, comună. Monument.	96
16. BUHOCI, comună, satul BIJGHIR. Monument.	96
17. BUHUȘI, oraș. Monument.	96
18. BUHUȘI, oraș. Monument.	97
19. CAȘIN, comună. Monument.....	97
20. CAȘIN, comună. Monument.....	97
21. CĂIUȚI, comună. Monument.	97
22. COMĂNEȘTI, oraș. Portal al eroilor locali.	97
23. COMĂNEȘTI, oraș. Obelisc.	98
24. COMĂNEȘTI, oraș. Troiță.....	98
25. CORBEASCA, comună. Obelisc.....	98
26. COȚOFĂNEȘTI, comună. Monument.	98
27. DĂMIENEȘTI, comună. Obelisc.	98
28. DĂMIENEȘTI, comună. Troiță.....	99
29. DĂMIENEȘTI, comună, satul CĂLUGĂRENI. Monument.	99
30. DĂMIENEȘTI, comună, satul DRĂGEȘTI. Capela eroilor.	99
31. DĂRMĂNEȘTI, oraș. Monument.....	99
32. DOFTEANA, comună. Monument.	100
33. FARAOANI, comună. Obelisc.	100
34. FARAOANI, comună. Monument.	100
35. FARAOANI, comună. Monument.	100
36. FILIPEȘTI, comună, satul CÂRLIGI. Monument.....	101
37. FILIPEȘTI, comună, satul GALBENI. Monument.	101
38. GĂICEANA, comună. Monument.	101
39. GÂRLENI, comună, satul LESPEZI. Monument.....	101
40. GURA VĂII, comună. Monument.	102
41. GURA VĂII, comună, satul DUMBRAVA. Monument.....	102

42. HELEGIU, comună, satul DRĂGUȘEȘTI. Complex monumental.	102
43. HEMEIUȘ, comună. Monument	103
44. HORGESȚI, comună. Troiță.	103
45. IZVORU BERHECIULUI, comună. Monument.	103
46. IZVORU BERHECIULUI, comună, satul BĂIMAC. Monument.	103
47. IZVORU BERHECIULUI, comună, satul OBÂRȘIA. Monument.	103
48. LETEA VECHE, comună. Monument.	104
49. LETEA, comună, satul HOLT. Monument.	104
50. LIVEZI, comună, satul POIANA. Monument.	104
51. LUIZI-CĂLUGĂRA, comună. Capela eroilor.	104
52. LUIZI-CĂLUGĂRA, comună. Monument.	105
53. LUIZI-CĂLUGĂRA, comună, satul OSEBIȚI. Troiță.	105
54. MĂRGINEȘTI, comună. Monument.	105
55. MĂGURA, comună. Obelisc.	106
56. MĂNĂSTIREA CAȘIN, comună. Mausoleu.	106
57. MĂNĂSTIREA CAȘIN, comună. Monument.	107
58. MĂRGINENI, comună. Monument.	107
59. MOINEȘTI, municipiu. Monument.	107
60. MOINEȘTI, municipiu. Obelisc.	107
61. MOINEȘTI, municipiu. Troiță.	108
62. NEGRI, comună, satul CĂLINEȘTI. Monument.	108
63. NICOLAE BĂLCESCU, comună. Monument.	108
64. OITUZ, comună. Mausoleu.	108
65. OITUZ, comună. Monument.	109
66. OITUZ, comună, satul FERESTRĂU-OITUZ. Cruce monumentală.	110
67. OITUZ, comună, satul HÂRJA. Troiță.	110
68. OITUZ, comună, satul POIANA-SĂRATĂ. Monument.	110
69. ONEȘTI, municipiu. Pantheonul eroilor.	111
70. ONEȘTI, municipiu. Cruce monumentală.	111
71. ONEȘTI, municipiu. Monument.	111
72. ONEȘTI, municipiu. Crucea eroilor.	112
73. ORBENI, comună. Monument.	112
74. PALANCA, comună. Monument.	112
75. PALANCA, comună. Monument.	113
76. PARAVA, comună, satul TEIUȘ. Complex memorial.	113
77. PARAVA, comună. Monument.	114
78. PARINCEA, comună, satul NĂNEȘTI. Obelisc.	114
79. PÂRGĂREȘTI, comună. Monument dedicat vânătorilor de munte.	114
80. PÂRGĂREȘTI, comună. Monument.	115
81. PÂRGĂREȘTI, comună, satul PÂRÂU BOGHII. Monument.	115
82. PÂRJOL, comună, satul BĂSĂȘTI. Monument.	115
83. PÂRGĂREȘTI, comună, satul NICOREȘTI. Monument.	116
84. PÂRGĂREȘTI, comună, satul SATU-NOU. Monument.	116
85. PODUL TURCULUI, comună. Monument.	116
86. PODURI, comună. Monument.	116

87. RACOVA, comună. Monument.	117
88. RĂCĂCIUNI, comună. Monument.....	117
89. RĂCĂCIUNI, comună. Monument.....	117
90. RĂCHITOASA, comună. Monument.....	117
91. RĂCHITOASA, comună, satul BURDUSACI. Monument.	118
92. ROȘIORI, comună. Monument.	118
93. SASCUT, comună, satul PĂNCEȘTI. Monument.	118
94. SĂNDULENI, comună. Monument.....	118
95. SĂUCEȘTI, comună. Monument.	119
96. SĂUCEȘTI, comună, satul SIRETU. Monument.....	119
97. SCORȚENI, comună. Monument.....	119
98. SECUIENI, comună. Monument.	120
99. SECUIENI, comună, satul BERBINCENI. Obelisc.....	120
100. SLĂNIC MOLDOVA, oraș. Cruce monumentală.	120
101. SOLONȚ, comună. Monument.	121
102. STĂNIȘEȘTI, comună, satul CRĂIEȘTI. Monument.....	121
103. ȘTEFAN CEL MARE, comună, satul BOGDANA. Obelisc.	121
104. TÂRGU TROTUȘ, comună. Obelisc.....	122
105. TÂRGU TROTUȘ, comună. Monument.....	122
106. TRAIAN, comună. Monument.	122
107. UNGURENI, comună. Monument.	123
108. UNGURENI, comună, satul BIBIREȘTI. Monument.	123
109. URECHEȘTI, comună, satul SLOBOZIA. Monument.	124
110. VALEA SEACĂ, comună. Monument.	124
111. ZEMEȘ, comună, satul BOLĂȚĂU. Monument.	124
JUDEȚUL BIHOR.....	125
1. BIHARIA, comună, satul CAUACEU. Placă comemorativă.....	125
2. BUDUSLĂU, comună, satul ALBIȘ. Obelisc.	125
3. CRIȘTIORU DE JOS, comună, satul SĂLIȘTE DE VAȘCĂU. Monument.....	125
4. CURTUIȘENI, comună. Monument.	125
5. LAZURI DE BEIUȘ, comună, satul HINCHIRIȘ. Monument.....	125
6. REMETEA, comună. Monument.	125
7. SALONTA, municipiu. Monument.....	126
8. TARCEA, comună, satul ADONI. Obelisc.	126
9. TÂRCAIA, comună, satul TOTORENI. Monument.....	126
10. TĂUTEU, comună, satul CIUTELEC. Monument.	126
JUDEȚUL BISTRIȚA NĂSĂUD.....	127
1. BISTRIȚA, municipiu. Monument.....	127
2. BISTRIȚA, municipiu. Monument.....	127
3. BRANIȘTEA, comună. Monument.....	127
4. BRANIȘTEA, comună, satul CIREȘOIA. Monument.	127
5. BUDACU DE JOS, comună. Monument.	127
6. BUDACU DE JOS, comună, satul BUDUȘ. Monument.	127
7. BUDEȘTI, comună, satul ȚAGU. Monument.	128

8. CETATE, comună, satul PETRIȘ. Monument.....	128
9. DUMITRA, comună. Monument.....	128
10. DUMITRA, comună, satul CEPARI. Monument.....	128
11. DUMITRA, comună, satul TĂRPIU. Monument.....	128
12. FELDRU, comună, satul NEPOS. Monument.....	128
13. GALAȚII BISTRIȚEI, comună. Monument.....	128
14. ILVA MICĂ, comună. Monument.....	128
15. LECHINȚA, comună, satul ȚIGĂU. Monument.....	129
16. MĂGURA ILVEI, comună. Monument.....	129
17. MICEȘTII DE CÂMPIE, comună, satul FÂNTÂNIȚA. Monument.....	129
18. NĂSĂUD, oraș. Monument.....	129
19. NIMIGEA, comună. Monument.....	129
20. NIMIGEA, comună, satul MINTIU. Monument.....	129
21. NIMIGEA, comună, satul NIMIGEA DE JOS. Monument.....	130
22. RODNA, comună. Monument.....	130
23. SILVAȘU DE CÂMPIE, comună. Monument.....	130
24. ȘIEU-MĂGHERUȘ, comună. Monument.....	130
25. ȘIEU-MĂGHERUȘ, comună. Monument.....	130
26. ȘIEU-ODORHEI, comună. Monument.....	130
27. ȘIEU-ODORHEI, comună, satul CRISTUR-ȘIEU. Monument.....	130
28. ȘINTEREAG, comună. Monument.....	131
29. TEACA, comună, satul ARCHIUD. Monument.....	131
30. TEACA, comună, satul OCNÎȚA. Monument.....	131
31. TEACA, comună, satul VIILE TECII. Monument.....	131
JUDEȚUL BOTOȘANI	132
1. BĂLUȘENI, comună. Monument.....	132
2. BOTOȘANI, municipiu. Monument.....	132
3. BOTOȘANI, municipiu. Monument.....	132
4. BROSCĂUȚI, comună. Monument.....	133
5. CORNI, comună. Monument.....	133
6. COȘULA, comună. Monument.....	133
7. DERSCA, comună. Monument.....	133
8. DIMĂCHENI, comună, satul DIMĂCHENI. Monument.....	133
9. DOROHOI, municipiu. Monument.....	133
10. FLĂMÂNZI, oraș. Monument.....	134
11. FRUMUȘICA, comună. Monument.....	134
12. HAVÂRNA, comună. Monument.....	134
13. LOZNA, comună, satul LOZNA. Monument.....	134
14. MIHĂILENI, comună. Monument.....	134
15. NICȘENI, comună, satul DOROBANȚI. Placă comemorativă.....	135
16. RĂDAUȚI-PRUT, comună. Monument.....	135
17. SULIȚA, comună. Monument.....	135
18. TODIRENI, comună. Monument.....	135
19. TUDORA, comună. Monument.....	135

20. UNȚENI, comună, satul SOROCENI. Monument.....	136
21. VÂRFU CÂMPULUI, comună. Monument.	136
JUDEȚUL BRAȘOV	137
1. BOD, comună. Monument.....	137
2. BRAȘOV, municipiu. Mausoleu.....	137
3. BRAȘOV, municipiu. Monument.....	137
4. BRAȘOV, municipiu. Monument.....	138
5. BUDILA, comună. Monument.....	138
7. CAȚA, comună, satul DRĂUȘENI. Monument.	138
8. CAȚA, comună, satul IONEȘTI. Monument.	138
9. CAȚA, comună, satul PALOȘ. Monument.	138
10. CAȚA, comună, satul PALOȘ. Monument.	139
11. CINCU, comună. Obelisc.	139
12. CODLEA, oraș. Monument.....	139
13. COMĂNA, comună, satul COMĂNA DE JOS. Monument.....	139
14. COMĂNA, comună, satul CRIHALMA. Monument.	139
15. FĂGĂRAȘ, municipiu. Monument.....	139
16. FELDIOARA, comună. Monument.	140
17. FUNDATA, comună. Monument.	140
18. GHIMBAV, comună. Monument.	140
19. HĂLCHIU, comună. Obelisc.	140
20. HOMOROD, comună. Monument.	141
21. HOMOROD, comună, satul MERCHEAȘA. Monument.	141
22. JIBERT, comună. Placă comemorativă.....	141
23. JIBERT, comună, satul LOVNIC. Monument.	141
24. LISA, comună. Monument.	141
25. ORMENIȘ, comună. Monument.	141
26. PĂRĂU, comună, satul GRID. Obelisc.	141
27. POIANA MĂRULUI, comună. Monument.	142
28. PREDEAL, oraș. Mausoleu.....	142
29. PREDEAL, oraș. Monument.....	142
30. PREDEAL, oraș. Obelisc.....	143
31. PREDEAL, oraș. Monument.....	143
32. RACOȘ, comună, satul MATEIAȘ. Monument.....	143
33. RÂȘNOV, oraș. Troiță.....	144
34. SĂCELE, oraș. Monument.	144
35. SĂCELE, oraș. Troiță.....	144
36. ȘERCAIA, comună. Monument.	144
37. TĂRLUNGENI, comună. Monument.....	145
38. TĂRLUNGENI, comună, satul PURCĂRENI. Monument.	145
39. TĂRLUNGENI, comună, satul ZIZIN. Monument.	145
40. UNGRA, oraș, satul DĂIȘOARA. Monument.	145
41. VIȘTEA, oraș. Monument.	146
42. ZĂRNEȘTI, oraș. Monument.	146

JUDEȚUL BRĂILA	147
1. BRĂILA, municipiu. Monument.	147
2. BRĂILA, municipiu. Statuie dedicată eroinei Ecaterina Teodoriu.	147
3. BRĂILA, municipiu. Statuia dedicată caporalului erou Constantin Mușat.....	147
4. GALBENU, comună. Monument.	148
5. IANCA, oraș. Monument.	148
6. IANCA, oraș, satul PERIȘORU. Monument.....	148
7. JIRLĂU, comună. Monument.	148
8. MIRCEA VODĂ, comună. Monument.	148
9. MOVILA MIREȘII, comună. Monument.	149
10. SILIȘTEA, comună, satul MUCHEA. Monument.	149
11. SURDILA-GRECI, comună. Monument.	149
12. ȘUȚEȘTI, comună. Monument.	149
13. VIZIRU, comună. Monument.	149
JUDEȚUL BUZĂU	150
1. AMARU, comună, satul LUNCA. Monument.	150
2. BECENI, comună. Troiță.	150
3. BECENI, comună, satul CĂRPINIȘTEA. Obelisc.....	150
4. BECENI, comună, satul IZVORUL DULCE. Monument.	150
5. BERCA, comună, satul COJANU. Monument.	150
6. BERCA, comună, satul JOSENI. Monument.	150
7. BERCA, comună, satul TĂȚĂRLIGU. Monument.	151
8. BERCA, comună, satul VALEA NUCULUI. Monument.....	151
9. BOZIORU, comună. Monument.....	151
10. BREAZA, comună, satul GRECEANCA. Monument.....	151
11. BREAZA, comună, satul VISPEȘTI. Monument.....	151
12. BREAZA, comună. Monument.	151
13. BUDA, comună, satul ALEXANDRU ODOBESCU. Monument.	151
14. BUZĂU municipiu. Mausoleu.	151
15. BUZĂU, municipiu. Monument.	152
16. BUZĂU, municipiu. Monument.	152
17. BUZĂU, municipiu. Placă comemorativă.	152
18. CALVINI, comună. Monument.	152
19. CĂNEȘTI, comună. Monument.	153
20. CERNĂTEȘTI, comună, satul BĂEȘTI. Monument.....	153
21. CERNĂTEȘTI, comună, satul FULGA. Monument.....	153
22. CERNĂTEȘTI, comună, satul ZĂRNEȘTII DE SLĂNIC. Monument.	153
23. CHIOJDU, comună. Monument.	153
24. COCHIRLEANCA, comună, satul BOBOC. Monument.	153
25. COSTEȘTI, comună, satul PIETROSU. Monumente.....	153
26. COZIENI, comună, satul PIETRARU. Monument.	154
27. COZIENI, comună, satul TRESTIA. Monument.	154
28. GHERĂSENI, comună. Monument.	154
29. GLODEANU-SĂRAT, comună. Monument.....	154

30. GLODEANU SILIȘTEA, comună. Monument.....	154
31. GURA TEGHII, comună. Monument.....	155
32. GURA TEGHII, comună, satul PĂLTINIȘ. Monument.....	155
33. LUCIU, comună. Monument.....	155
34. MĂRĂCINENI, comună. Monument.....	155
35. MEREI, comună. Monument.....	155
36. MEREI, comună, satul GURA SĂRĂȚII. Monument.....	155
37. MERENI, comună, satul LIPIA. Monument.....	156
38. MEREI, comună, satul NENCIULEȘTI. Monument.....	156
39. NĂENI, comună. Monument.....	156
40. MERENI, comună, satul SĂRATA MONTEORU. Monument.....	156
41. ODĂILE, comună. Monument.....	156
42. PADINA, comună. Monument.....	156
43. PĂTÂRLAGELE, oraș. Monument.....	156
44. PĂTÂRLAGELE, oraș, satul GORNET. Monument.....	157
45. PĂTÂRLAGELE, oraș, localitatea VALEA LUPULUI. Monument.....	157
46. PĂTÂRLAGELE, oraș, satul MĂRUNȚIȘU. Monument.....	157
47. PÂRSCOV, comună, satul LUNCA FRUMOASĂ. Monument.....	157
48. PIETROASELE, comună. Monument.....	157
49. PIETROASELE, comună, satul CLONDIRU DE SUS. Monument.....	157
50. PIETROASELE, comună, satul ȘARÂNGA. Monument.....	157
51. POȘTA CÎLNĂU, comună, satul SUDIȚI. Monument.....	158
52. PUIEȘTI, comună, satul NICOLEȘTI. Monument.....	158
53. ROBEASCA, comună, satul MOȘEȘTI. Monument.....	158
54. RUȘETU, comună. Monument.....	158
55. RUȘETU, comună, satul SERGENT IONEL ȘTEFAN. Monument.....	158
56. SĂGEATA, comună. Monument.....	158
57. SĂGEATA, comună, satul GĂVĂNEȘTI. Monument.....	158
58. SĂHĂTENI, comună. Monument.....	159
59. SĂHĂTENI, comună, satul VINTILEANCA. Monument.....	159
60. SCORȚOASA, comună, satul BECIU. Monument.....	159
61. SCORȚOASA, comună, satul DELENI. Monument.....	159
62. SCORȚOASA, comună, satul GRABICINA DE SUS. Monument.....	159
63. SCORȚOASA, comună, satul GRABICINA DE JOS. Monument.....	159
64. SCUTELNICI, comună. Monument.....	159
65. SMEENI, comună, satul MOISICA. Monument.....	160
66. SIRIU, comună, satul GURA SIRIULUI. Monument.....	160
67. TOPLICENI, comună. Monument.....	160
68. TOPLICENI, comună, satul BĂBENI. Monument.....	160
69. VADU PAȘII, comună. Monument.....	160
70. VALEA RÂMNICULUI, comună. Monument.....	160
71. VALEA SALCIEI, comună – cătun. Monument.....	161
72. VINTILĂ VODĂ, comună. Monument.....	161
73. VINTILĂ VODĂ, comună, satul NICULEȘTI. Monument.....	161
74. VIPEREȘTI, comună. Monument.....	161

75. VIPEREȘTI, comună, satul MUSCEL. Monument.	161
76. VIPEREȘTI, comună, satul PĂLICI. Monument.	161
77. VIPEREȘTI, comună, satul RUȘAVĂȚ. Monument.	162
78. VIPEREȘTI, comună, satul TRONARI. Monument.	162
79. VIPEREȘTI, comună, satul Ursoaia. Monument.	162
80. ZĂRNEȘTI, comună. Monument.	162
JUDEȚUL CARAȘ-SEVERIN.	163
1. BĂNIA, comună. Monument.	163
2. BERLIȘTE, comună. Monument.	163
3. BERZASCA, comună. Monument.	163
4. BERZOVIA, comună. Monument.	163
5. BERZOVIA, comună, satul FIZEȘ. Monument.	163
6. BERZOVIA, comună, satul GHERTENIȘ. Monument.	163
7. BOZOVICI, comună. Monument.	164
8. BREBU, comună, satul VALEADENI. Monument.	164
9. BREBU NOU, comună. Monument.	164
10. BREBU NOU, comună, satul GĂRÂNA. Monument.	164
11. BUCHIN, comună, satul VAEA TIMIȘULUI. Monument.	164
12. BUCHIN, comună, satul VAEA TIMIȘULUI. Monument.	164
13. BUCOȘNIȚA, comună, satul PETROȘNIȚA. Monument.	164
14. BUCOȘNIȚA, comună, satul VĂLIȘOARA. Monument.	164
15. CARAȘ SEVERIN municipiu. Statuie dedicată generalului erou Ion Dragalina. ...	165
16. CARANSEBEȘ, municipiu. Monument.	165
17. CARANSEBEȘ, municipiul. Bust dedicat eroinei Ecaterina Teodoriu.	165
18. CICLOVA ROMÂNĂ, comună. Monument.	165
19. CICLOVA ROMÂNĂ, comună, satul ILIDIA. Monument.	166
20. CIUCHICI, comună. Monument.	166
21. CIUCHICI, comună, satul NICOLINȚ. Monument.	166
22. CIUCHICI, comună, satul PETRILOVA. Monument.	166
23. CIUDANOVITA, comună. Monument.	166
24. CORNEA, comună. Monument.	166
25. CONSTANTIN DAICOVICIU, comună. Monument.	166
26. DALBOȘEȚ, comună. Monument.	167
27. DOGNECEA, comună. Monument.	167
28. DOMAȘNEA, comună. Monument.	167
29. EZERIȘ, comună. Monument.	167
30. FOROTIC, comună. Monument.	167
31. GLIMBOCA, comună. Monument.	167
32. GORUIA, comună. Monument.	168
33. GORUIA, comună, satul GÂRLIȘTE. Monument.	168
34. GORUIA, comună, satul GIURGIOVA. Monument.	168
35. GRĂDINARI, comună. Monument.	168
36. GRĂDINARI, comună, satul GREONI. Monument.	168
37. IABLANIȚA, comună, satul PETNIC. Monument.	168

38. LĂPUȘNICU MARE, comună. Monument.....	168
39. MĂURENI, comună. Monument.	168
40. MĂURENI, comună. Monument.	169
41. MEHADIA, comună. Monument.	169
42. MEHADIA, comună, satul VALEA BOLVAȘNIȚA. Monument.	169
43. MOLDOVA NOUĂ, oraș. Monument.	169
44. NAIDĂȘ, comună. Monument.	169
45. NAIDĂȘ, comună, satul LESCOVIȚA. Monument.	169
46. OBREJA, comună. Monument.	169
47. ORAVIȚA, oraș, satul AGADICI. Monument.	170
48. ORAVIȚA, oraș, satul BRĂDIȘORU DE JOS. Monument.	170
49. ORAVIȚA, oraș, satul BROȘTENI. Monument.	170
50. ORAVIȚA, oraș, satul CICLOVA MONTANĂ. Monument.....	170
51. POJEJENA, comună, satul ȘUȘCA. Monument.	170
52. PRIGOR, comună. Monument.....	170
53. PRIGOR, comună, satul PĂTAȘ. Monument.	170
54. RĂCĂȘDIA, comună. Monument.....	171
55. REȘIȚA, municipiu. Monument.	171
56. RUSCA MONTANĂ, comună. Monument.....	171
57. RUSCA MONTANĂ, comună. Monument.....	171
58. SASCA MONTANĂ, comună, satul BOGODINȚ. Monument.	171
59. SASCA MONTANĂ, comună, satul POTOI. Monument.	171
60. SASCA MONTANĂ, comună, satul SLATINA-NERA. Monument.	171
61. SICHEVIȚA, comună. Monument.	172
62. TÂRNOVA, comună. Monument.	172
63. TEREGOVA, comună. Monument.	172
64. TICVANIU MARE, comună. Monument.	172
65. TICVANIU MARE, comună, satul CÂRNECEA. Monument.	172
66. TICVANIU MARE, comună, satul SECĂȘENI. Monument.	172
67. TICVANIU MARE, comună, satul TICVANIU MIC. Monument.....	172
68. TOPLEȚ, comună. Monument.....	172
69. TURNU RUIENI, comună, satul BERLOVA. Monument.	173
70. VĂLIUG, comună. Monument.	173
71. VĂRĂDIA, comună. Monument.	173
72. VRANI, comună. Monument.	173
73. ZORLENȚU MARE, comună. Monument.	173
JUDEȚUL CĂLĂRAȘI.....	174
1. BUDEȘTI, oraș. Monument.	174
2. BUDEȘTI, oraș, satul APROZI. Monument.	174
3. BUDEȘTI, oraș, satul BUCIUMENI. Monument.	174
4. CĂLĂRAȘI, municipiu. Biserică - monument dedicat eroilor călărășeni.	174
5. CĂLĂRAȘI, municipiu. Mausoleu.....	175
6. CĂLĂRAȘI, municipiu. Monument.	175
7. CĂLĂRAȘI, municipiu. Monument.	176

8. CĂLĂRAȘI, municipiu. Cruce monument.....	176
9. CĂLĂRAȘI, municipiu. Monument.	176
10. CĂLĂRAȘI, municipiu. Bust dedicat regelui Ferdinand I Întregitorul.	177
11. CHISELET, comună. Monument.	177
12. CIOCĂNEȘTI, comună. Monument.	177
13. CUZA VODĂ, comună, satul CEACU. Monument.	177
14. CUZA VODĂ, comună, satul CEACU. Fântână monument.	177
15. DOR MĂRUNT, comună. Monument.....	177
16. DOR MĂRUNT, comună, satul ÎNFRĂȚIREA. Monument.....	178
17. DOROBANȚU, comună. Monument.	178
18. DOROBANȚU, comună, satul BOȘNEAGU. Monument.	178
19. DRAGALINA, comună. Monument dedicat generalului erou Ion Dragalina. ...	178
20. DRAGOȘ VODĂ, comună. Monument.	178
21. DRAGOȘ VODĂ, comună. Monument.	178
22. FUNDULEA, oraș. Monument.....	179
23. ILEANA, comună, satul ȘTEFĂNEȘTI. Monument.	179
24. LEHLIU, comună. Monument.	179
25. LEHLIU, comună. Monument.	179
26. LEHLIU, comună. Monument.	179
27. LUPȘANU, comună. Monument.....	179
28. MÂNĂSTIREA, comună. Monument.	180
29. MÂNĂSTIREA, comună, satul COCONI. Monument.	180
30. MODELU, comună. Monument.	180
31. NANA, comună. Monument.	180
32. OLTENIȚA, municipiu. Monument.....	180
33. RADOVANU, comună. Monument.....	181
34. SOHATU, comună. Monument.	181
35. SPANȚOV, comună. Monument.....	181
36. ȘOLDANU, comună. Monument.	181
37. TĂMĂDĂU MARE, comună. Monument.....	181
38. ULMENI, comună. Monument.	182
39. ULMU, comună. Monument.	182
40. UNIREA, comună. Monument.	182
41. VALEA ARGOVEI, comună. Monument.	182
42. VALEA ARGOVEI, comună. Monument.	183
43. VASILATI, comună, satul Gălbinași. Monument.	183
JUDEȚUL CLUJ	184
1. APAHIDA, comună, satul DEZMIR. Monument.....	184
2. BACIU, comună, satul POPEȘTI. Monument.	184
3. BELIȘ, comună. Troiță.....	184
4. BOBĂLNA, comună. Monument.	184
5. BORȘA, comună. Monument.	185
6. CĂIANU, comună. Monument.	185
7. CĂLĂȚELE, comună. Monument.	185

8. CĂȘEIU, comună. Monument.	185
9. CĂȘEIU, comună, satul RUGĂȘEȘTI. Monument.	185
10. CĂȘEIU comună, satul URIȘOR. Monument.	185
11. CHINTENI, comună, satul SATU LUNG. Monument.....	186
12. CIURILA, comună. Monument.	186
13. CIURILA, comună, satul FILEA DE JOS. Monument.....	186
14. CLUJ NAPOCA, municipiu. Monument.....	186
15. COJOCNA, comună. Monument.....	186
16. CORNEȘTI, comună. Monument.....	186
17. CORNEȘTI, comună, satul BÂRLEA. Monument.	186
18. CORNEȘTI, comună, satul LUJERDIU. Monument.....	187
19. CUZDRIOARA, comună. Monument.	187
20. DĂBÂCA, comună. Monument.	187
21. DĂBÂCA, comună, satul LUNA DE JOS. Monument.	187
22. DĂBÂCA, comună, satul PÂGLIȘA. Monument.	187
23. DEJ, municipiu. Monument.....	187
24. DEJ, municipiu. Monument.....	187
25. FLOREȘTI, comună. Monument.....	188
26. FRATA, comună. Monument.....	188
27. GEACA, comună, satul SUCUTARD. Monument.	188
28. ICLOD, comună, satul ORMAN. Monument.	188
29. ICLOD, comună, satul ORMAN. Monument.	188
30. IZVORU CRIȘULUI, comună, satul NADĂȘU. Monument.	188
31. JICHIȘU DE JOS, comună. Monument.....	188
32. LUNA, comună. Monument.....	189
33. LUNA, comună, satul GLIGOREȘTI. Monument.	189
34. MĂNĂSTIRENI, comună. Monument.	189
35. MĂNĂSTIRENI, comună, satul BEDECIOU. Monument.....	189
36. MICA, comună. Monument.	189
37. MINTIU GHERLII, satul BUNEȘTI. Monument.	189
38. MINTIU GHERLII, satul NIMA. Monument.....	190
39. MOCIU, comună, satul GHIRIȘU ROMÂN. Monument.	190
40. PĂLATCA, comună. Monument.....	190
41. RECEA-CRISTUR, comună. Monument.....	190
42. RECEA-CRISTUR, comună, satul OSOI. Monument.	190
43. SĂNDULEȘTI, comună. Monument.....	190
44. SĂVĂDISLA. Monument.	190
45. SĂVĂDISLA, satul VĂLIȘOARA. Monument.....	191
46. TURENI, comună. Monument.	191
47. ȚAGA, comună. Monument.....	191
48. ȚAGA, comună. Monument.....	191
49. ȚAGA, comună, satul SÂNTEJUDE. Monument.	191
50. VAD, comună. Monument.	191
51. VAD, comună, satul BOGATA DE JOS. Monument.....	192
52. VAD, comună, satul BOGATA DE SUS. Monument.	192

53. VULTURENI, comună. Monument.....	192
JUDEȚUL CONSTANȚA.....	193
1. ALBEȘTI, comună, satul COTU VĂII. Monument.....	193
2. BASARABI, oraș. Monument.....	193
3. CASTELU, comună, satul CUZA VODĂ. Monument.....	193
4. CERNAVODĂ, oraș. Monument.....	193
5. CHIRNOGENI, comună. Monument.....	194
6. CHIRNOGENI, comună, satul PLOPENI. Monument.....	194
7. CIOBANU, comună. Monument.....	194
8. COGEALAC, comună. Monument.....	194
9. CONSTANȚA, municipiu. Complex monumental.....	194
10. CONSTANȚA municipiu. Monument.....	194
11. CUMPĂNA, comună. Monument.....	195
12. DELENI, comună, satul PIETRENI. Monument.....	195
13. GÂRLICIU, comună. Monument.....	195
14. HÂRȘOVA, oraș. Monument.....	195
15. INDEPENDENȚA, comună, sat OLTENI. Monument.....	196
16. LIMANU, comună. Monument.....	196
17. MEDGIDIA, municipiu. Monument.....	196
18. MERENI, comună. Monument.....	196
19. MERENI, comună, satul OSMANCEA. Monument.....	197
20. MIHAIL KOGĂLNICEANU, comună. Monument.....	197
21. NEGRU VODĂ, oraș. Monument.....	197
22. NICOLAE BĂLCESCU, comună. Monument.....	197
23. NICOLAE BĂLCESCU, comună, satul DOROBANȚI. Monument.....	197
24. SARAIU, comună. Monument.....	198
25. SILIȘTEA, comună. Monument.....	198
26. SILIȘTEA, comună. Monument.....	198
27. SILIȘTEA, comună, satul ȚEPEȘ VODĂ. Monument.....	198
28. TECHIRGHIOL, oraș. Monument.....	198
29. TOPALU, comună. Monument.....	199
30. TOPRAISAR, comună, satul BIRUINȚA. Monument.....	199
31. VULTURU, comună. Monument.....	199
JUDEȚUL COVASNA.....	200
1. BĂȚANI, comună, satul BAȚANII MICI. Monument.....	200
2. BĂȚANI, comună, satul BAȚANII MICI. Monument.....	200
3. BĂȚANI, comună, satul HERCULIAN. Monument.....	200
4. BREȚCU, comună. Monument.....	200
5. CHICHIȘ, comună. Monument.....	200
6. COMANDĂU, comună. Monument.....	201
7. POIAN, comună. Monument.....	201
8. SÂNZIENI, comună. Monument.....	201
9. SÂNZIENI, comună, satul VALEA SEACĂ. Monument.....	201

JUDEȚUL DÂMBOVIȚA.....	202
1. ANINOASA, comună. Monument.	202
2. ANINOASA, comună, satul SĂTENI. Monument.....	202
3. BĂLENI, comună, satul BĂLENI-ROMÂNI. Obelisc.....	202
4. BĂLENI, comună, satul BĂLENI-SÂRBI. Monument.....	202
5. BĂRBULEȚU, comună. Monument.....	203
6. BEZDEAD, comună. Monument.....	203
7. BILCIUREȘTI, comună. Monument.	203
8. BILCIUREȘTI, comună, satul SUSENI-SOCETU. Monument.....	203
9. BRANIȘTEA, comună. Monument.....	203
10. BRĂNEȘTI, comună. Monument.....	203
11. BUCIUMENI, comună. Monument.	204
12. BUCIUMENI, comună, satul DEALU MARE. Monument.	204
13. BUCȘANI, comună. Monument.....	204
14. BUCȘANI, comună, satul RACOVÎȚA. Monument.	204
15. COJASCA, comună. Monument.	204
16. COMIȘANI, comună. Monument.	204
17. CORNEȘTI, comună. Monument.....	204
18. CORNEȘTI, comună, satul CĂTUNU. Monument.	205
19. CORBII MARI, comună, satul PETREȘTI. Monument.....	205
20. CORBII MARI, comună, satul UNGURENI. Monument.....	205
21. COSTEȘTII DIN VALE, comună. Monument.....	205
22. DĂRMĂNEȘTI, comună. Monument.	205
23. DRAGODANA, comună. Monument.....	205
24. DRAGODANA, comună, satul CUPARU. Monument.....	206
25. DRAGODANA, comună, satul PICIOR DE MUNTE. Monument.....	206
26. FIENI, oraș. Monument.	206
27. FINTA, comună. Monument.	206
28. FINTA, comună, satul GHEBOAIA. Monument.	206
29. GĂEȘTI, oraș. Monument.	207
30. GLODENI, comună. Obelisc.	207
31. GLODENI, comună, satul LĂCULEȚE. Monument.....	207
32. GURA OCNÎȚEI, comună, satul ADÂNCĂ. Monument.	207
33. GURA OCNÎȚEI, comună, satul SĂCUENI. Monument.	207
34. HULUBEȘTI, comună, satul MĂGURA. Monument.	208
35. I. L. CARAGIALE, comună. Monument.	208
36. I. L. CARAGIALE, comună, satul GHIRDOVENI. Monument.	208
37. LUCIENI, comună, satul OLTENI. Monument.....	208
38. LUDEȘTI, comună. Monument.....	208
39. LUDEȘTI, comună, satul SCHEIU DE JOS. Monument.....	208
40. LUNGULEȚU, comună. Monument.	209
41. MALU CU FLORI, comună. Monument.	209
42. MALU CU FLORI, comună, satul MICLOȘANII MARI. Monument.	209
43. MĂNEȘTI, comună. Monument.	209
44. MĂTĂSARU, comună. Monument.	209

45. MĂTĂSARU, comună, satul POROINICA. Monument.	209
46. MOGOȘANI, comună. Monument.	210
47. MOGOȘANI, comună, satul MERII. Monument.	210
48. MORENI, oraș. Monument.	210
49. MORENI, oraș. Monument.	210
50. MOROENI, comună. Monument.	211
51. MORTENI, comună. Monument.	211
52. NUCET, comună. Monument.	211
53. NUCET, comună. Monument.	211
54. NUCET, comună. Monument.	211
55. NUCET, comună, satul CAZACI. Monument.	212
56. OCNIȚA, comună. Monument.	212
57. PETREȘTI, comună, satul GHERGHEȘTI. Monument.....	212
58. PETREȘTI, comună, satul GRECI. Obelisc.	212
59. PETREȘTI, comună, satul IONEȘTI. Obelisc.	212
60. PETREȘTI, comună, satul POTLOGENI-DEAL. Monument.	213
61. PETREȘTI, comună, satul PUNTEA DE GRECI. Monument.....	213
62. POIANA, comună. Monument.	213
63. POTLOGI, comună. Monument.	213
64. POTLOGI, comună, satul VLĂSCENI. Monument.....	213
65. PRODULEȘTI, comună. Monument.	214
66. PRODULEȘTI, comună, satul COSTEȘTI DIN DEAL. Monument.	214
67. PUCHENI, comună. Monument.	214
68. PUCIOASA, oraș. Monument.....	214
69. RĂCARI, oraș. Monument.	214
70. RĂZVAD, comună Monument.....	214
71. RĂZVAD, comună, satul GORGOTA. Monument.	215
72. RĂZVAD, comună, satul VALEA VOIEVOZILOR. Monument.	215
73. RUNCU, comună, satul BREBU. Monument.	215
74. TITU, oraș. Monument.....	215
75. TÂRGOVIȘTE, municipiu. Monument.....	216
76. ULIEȘTI, comună. Monument.	216
77. VALEA LUNGĂ, comună, satul VALEA LUNGĂ CRICOV. Monument.	216
78. VALEA LUNGĂ, comună, satul VALEA LUNGĂ CRICOV. Monument.	216
79. VALEA MARE, comună. Monument.	217
80. VĂCĂREȘTI, comună. Monument.	217
81. VĂLENI-DĂMBOVIȚA, comună. Monument.	217
82. VÂRFURI, comună. Monument.....	217
83. VLĂDENI, comună. Monument.	217
84. VIȘINA, comună. Monument.	217
JUDEȚUL DOLJ	218
1. AFUMAȚI, comună. Monument.	218
2. AFUMAȚI, comună, satul BOURENI. Monument.....	218
3. AFUMAȚI, comună, satul COVEL. Monument.....	218

4. AMĂRĂȘTII DE JOS, comună. Monument.....	218
5. AMĂRĂȘTII DE SUS, comună. Monument.....	218
6. AMĂRĂȘTII DE SUS, comună, satul ZVORSCA. Monument.	218
7. APELE VII, comună. Monument.	219
8. ARGETOAIA, comună. Monument.....	219
9. ARGETOAIA, comună, satul SALCIA. Monument.....	219
10. BĂILEȘTI, oraș. Monument.	219
11. BĂILEȘTI, oraș. Monument.	220
12. BÂRCA, comună. Monument.....	220
13. BOTOȘEȘTI-PAIA, comună. Monument.....	220
14. BULZEȘTI, comună. Monument.	220
15. BRABOVA, comună. Monument.	220
16. BRALOȘTIȚA, comună. Monument.....	221
17. BREASTA, comună. Monument.	221
18. CALAFAT, municipiu. Monument.	221
19. CARAULA, comună. Monument.....	222
20. CARAULA, comună. Monument.....	222
21. CARPEN, comună. Monument.....	222
22. CASTRANOVA, comună. Monument.	222
23. CASTRANOVA, comună, satul PUȚURI. Monument.	222
24. CATANE, comună. Monument.	223
25. CĂLĂRAȘI, comună. Monument.	223
26. CELARU, comună. Monument.	223
27. CERNĂTEȘTI, comună. Monument.	223
28. CERNĂTEȘTI, comună, satul RASNICU BĂTRÂN. Monument.	223
29. CERNĂTEȘTI, comună, satul ȚIU. Monument.	224
30. CETATE, comună. Monument.	224
31. CIOROIAȘI, comună Satul CIOROIU NOU. Monument.	224
32. CIUPERCENII NOI, comună. Monument.	224
33. COȘOVENI, comună. Monument.....	224
34. COȚOFENII DIN DOS, comună. Monument.	224
35. COȚOFENII DIN DOS, comună, satul MIHĂIȚA. Monument.	225
36. CRAIOVA, municipiu. Monument.	225
37. CRAIOVA, municipiu. Monument.	225
38. CRAIOVA, municipiu. Placă memorială.....	226
39. CRAIOVA, municipiu, satul CERNELE. Monument.....	226
40. DĂNEȚI, comună. Monument.....	226
41. DĂBULENI, oraș. Monument.	226
42. DIOȘTI, comună. Monument.....	227
43. DOBREȘTI, comună, satul TOCENI. Monument.	227
44. DOBROTEȘTI, comună. Monument.....	227
45. DRĂGOTEȘTI, comună. Monument.	227
46. DRĂNIC, comună. Monument.	227
47. DRĂNIC, comună satul FOIȘOR. Monument.....	227
48. FĂRCAȘ, comună. Monument.....	227

49. FILIAȘI, oraș. Monument.....	228
50. FILIAȘI, oraș, satul FRATOȘTIȚA. Monument.....	228
51. GÂNGIOVA, comună. Monument.....	228
52. GALICEA MARE, comună. Monument.....	228
53. GHERCEȘTI, comună. Monument.....	228
54. GIUBEGA, comună. Monument.....	229
55. GIURGIȚA, comună. Monument.....	229
56. GOGOȘU, comună. Monument.....	229
57. GOICEA, comună. Monument.....	229
58. GOIEȘTI, comună, satul MĂLĂEȘTI. Monument.....	229
60. IȘALNIȚA, comună. Monument.....	229
61. IZVOARE, comună. Monument.....	230
62. ÎNTORSURA, comună. Monument.....	230
63. LEU, comună. Monument.....	230
64. LIPOVU, comună. Monument.....	230
65. MĂCEȘU DE JOS, comuna. satul SĂPATA. Monument.....	230
66. MAGLAVIT, comună. Monument.....	231
67. MALU MARE, comună. Monument.....	231
68. MALU MARE, comună. Monument.....	231
69. MALU MARE, comună, satul PREAJBA. Monument.....	231
70. MELINEȘTI, comună. Monument.....	231
71. MÂRȘANI, comună. Monument.....	231
72. MISCHII, comună. Monument.....	232
73. MOȚĂȚEL, comună. Monument.....	232
74. NEGOI, comună. Monument.....	232
75. ORODEL, comună. Monument.....	232
76. OSTROVENI, comună. Monument.....	232
77. PISCU VECHI, comună. Monument.....	232
78. PLENIȚA, comună. Monument.....	232
79. POIANA MARE, comună. Monument.....	233
80. PREDEȘTI, comună. Monument.....	233
81. RAST, comună. Monument.....	233
82. ROBĂNEȘTI, comună. Monument.....	233
83. SADOVA, comună. Monument.....	234
84. SCĂEȘTI, comună, satul VALEA LUI PĂTRU. Monument.....	234
85. SEACA DE CÂMP, comună. Monument.....	234
86. SEACA DE PĂDURE, comună. Monument.....	234
87. SEGARCEA, oraș. Monument.....	235
88. SILIȘTEA CRUCII, comună. Monument.....	235
89. ȘIMNICU DE SUS, comună, satul DUDOVICEȘTI. Monument.....	235
90. ȘIMNICU DE SUS, comună, satul IZVOR. Monument.....	235
91. ȘIMNICU DE SUS, comună, satul MILEȘTI. Monument.....	235
92. UNIREA, comună. Monument.....	235
93. URZICUȚA, comună. Monument.....	236
94. URZICUȚA, comună, satul URZICA MARE. Monument.....	236

95. VÂRTOP, comună. Monument.	236
96. VÂRVORU DE JOS, comună. Monument.	236
JUDEȚUL GALAȚI	237
1. BĂLĂȘEȘTI, comună. Monument.	237
2. BĂLĂȘEȘTI, comună, satul CIUREȘTI. Monument.	237
3. BĂLENI, comună. Monument.	237
4. BARCEA, comună. Monument.	237
5. BEREȘTI, oraș. Monument.	237
6. BRĂHĂȘEȘTI, comună. Monument.	238
7. BRANIȘTEA, comună. Monument.	238
8. CERȚEȘTI, comună, satul CÂRLOMĂNEȘTI. Monument.	238
9. COROD, comună. Monument.	238
10. COSMEȘTI, comună. Monument.	238
11. CUDALBI, comună. Monument.	239
12. DRĂGĂNEȘTI, comună. Monument.	239
13. DRĂGUȘENI, comună, satul ADAM. Monument.	239
14. FUNDENI, comună. Monument.	239
15. FUNDENI, comună, satul HANU CONACHI. Monument.	239
16. GALAȚI, municipiu. Monument.	239
17. GALAȚI municipiu. Monument.	240
18. GHIDIGENI, comună. Monument.	240
19. GOHOR, comună. Monument.	240
20. INDEPENDENȚA, comună. Monument.	240
21. IVEȘTI, comună. Monument.	241
22. JORĂȘTI, comună. Monument.	241
23. MUNTENI, comună. Monument.	241
24. NĂMOLOASA, comună. Monument.	241
25. OANCEA, comună. Monument.	241
26. POIANA, comună. Monument.	241
27. PRIPONEȘTI, comună. Monument.	242
28. SMULȚI, comună. Monument.	242
29. TÂRGU BUJOR, oraș. Monument.	242
30. TÂRGU BUJOR, oraș. Bust dedicat generalului Eremia Grigorescu.	242
31. TECUCI, municipiu. Monument.	243
32. TECUCI, municipiu. Obelisc.	243
33. ȚEPU, comună. Monument.	243
34. VALEA MĂRULUI, comună. Monument.	243
35. VÂNĂTORI, comuna. Monument.	244
36. VÂRLEZI, comună. Monument.	244
37. VÂRLEZI, comună, satul CRĂIEȘTI. Monument.	244
JUDEȚUL GIURGIU	245
1. ADUNAȚII-COPĂCENI, comună. Monument.	245
2 ADUNAȚII-COPĂCENI, comună. Monument.	245
3. BOLINTIN-DEAL, comună. Monument.	245

4. BOLINTIN-DEAL, comună, satul MIHAI VODĂ. Monument.....	245
5. BOLINTIN-VALE, oraș. Monument.	245
6. BOLINTIN-VALE, oraș, satul CRIVINA. Monument.....	246
7. BUCȘANI, comună. Obelisc.....	246
8. BULBUCATA, comună. Monument.	246
9. CĂLUGĂRENI, comună, satul UZUNU. Monument.	247
10. COMANA, comună. Mausoleu.	247
11. COMANA, comună. Troiță.....	248
12. COMANA, comună, satul GRĂDIȘTEA. Monument.	248
13. COMANA, comună, satul VLAD ȚEPEȘ. Monument.	248
14. CREVEDIA MARE, comună. Monument.	248
15. FLOREȘTI-STOENEȘTI, comună. Monument.	248
16. FRĂTEȘTI, comună. Monument.....	249
17. FRĂTEȘTI, comună, satul REMUȘ. Monument.	249
18. GĂISENI, comună, satul CĂSCIOARELE. Monument.	249
19. GĂUJANI, comună, satul CETĂȚUIA. Monument.	249
20. GHIMPAȚI, comună, satul NAIPU. Monument.	249
21. GHIMPAȚI, comună, satul VALEA PLOPILOR. Monument.....	249
22. GIURGIU, municipiu. Mausoleu.....	250
23. GIURGIU, municipiu. Statuia Libertății.	251
24. HOTARELE, comună. Monument.....	251
25. IEPUREȘTI, comună. Monument.	251
26. IZVOARELE, comună, satul DIMITRIE CANTEMIR. Monument.....	251
27. IZVOARELE, comună, satul PETRU RAREȘ. Monument.	251
28. JOIȚA, comună, satul BĂCU. Monument.....	251
29. MIHĂEȘTI, oraș. Monument.....	252
30. OINACU, comună. Monument.	252
31. PRUNDU, comună, satul PUI. Monument.....	252
32. PUTINEIU, comună. Monument.	252
33. RĂSUCENI, comună. Monument.	252
34. RĂSUCENI, comună, satul CUCURUZU. Monument.	252
35. ROATA DE JOS, comună. Monument.....	253
36. SCHITU, comună. Monument.	253
37. SCHITU, comună, satul CĂMINEASCA. Monument.	253
38. SCHITU, comună, satul VLAȘIN. Monument.	253
39. SINGURENI, comună. Monument.	253
40. SLOBOZIA, comună. Monument.	253
41. STĂNEȘTI, comună, satul BĂLAN. Monument.	254
42. STOENEȘTI, comună. Monument.....	254
43. ULMI, comună, satul TRESTIENI. Monument.....	254
44. VĂRĂȘTI, comună. Monument.	254
45. VÂNĂTORII MICI, comună, satul VÂNĂTORII MARI. Monument.	254
46. VEDEA, comună. Monument.	254

JUDEȚUL GORJ.....	255
1. ARCANI, comună. Troițe.....	255
2. BAI A DE FIER, comună. Monument	255
3. BĂLĂNEȘTI, comună. Monument.....	255
4. BĂLEȘTI, comună. Monument.....	255
5. BĂLEȘTI, comună, satul TĂLPĂȘEȘTI. Monument.....	255
6. BĂLEȘTI, comună, satul TĂMĂȘEȘTI. Monument.....	256
7. BÂLTENI, comună, satul PEȘTEANA-JIU. Monument.....	256
8. BÂLTENI, comună, satul VLĂDULENI. Monument.....	256
9. BUMBEȘTI JIU, oraș. Monument dedicat generalului Ion Dragalina.....	256
10. BUMBEȘTI-PIȚIC, comună. Monument.....	256
11. CÂLNIC, comună. Monument.....	257
12. CÂLNIC, comună, satul HODOREASCA. Monument.....	257
13. CÂLNIC, comună, satul PINOASA. Monument.....	257
14. CIUPERCENI, comună. Monument.....	257
15. CRASNA, comună, satul DUMBRĂVENI. Monument.....	257
16. CRUȘET, comună. Monument.....	257
17. DĂNEȘTI, comună, satul BRĂTUIA. Monument.....	258
18. DĂNEȘTI, comună, satul VĂCAREA. Monument.....	258
19. DRĂGUȚEȘTI, comună, satul IAȘI-GORJ. Monument.....	258
20. FĂRCĂȘEȘTI, comună, satul VALEA CU APĂ. Monument.....	258
21. LELEȘTI, comună, satul FRĂTEȘTI. Monument.....	258
22. LICURICI, comună. Monument.....	258
23. LOGREȘTI, comună, satul LOGREȘTI. Monument.....	259
24. MĂTĂSARI, comună. Monument.....	259
25. NEGOMIR, comună. Monument.....	259
26. PEȘTIȘANI, comună, satul BRĂDICENI. Monument.....	259
27. RUNCU, comună. Monument.....	259
28. RUNCU, comună, satul DOBRIȚA. Monument.....	260
29. SAMARINEȘTI, comună. Monument.....	260
30. SCHELA, comună, satul ARSURI. Monument.....	260
31. SCHELA, comună, satul SÂMBOTIN. Monument.....	260
32. SCOARȚA, comună, satul BUDIENI. Monument.....	260
33. SLIVILEȘTI, comună, satul MICULEȘTI. Monument.....	261
34. STĂNEȘTI, comună. Monument.....	261
35. STOINA, comună. Monument.....	261
36. TÂRGU CĂRBUNEȘTI, oraș. Monument.....	261
37. TÂRGU CĂRBUNEȘTI, oraș, satul POJOGENI. Operă comemorativă de război.....	261
38. TÂRGU JIU, municipiu. Arcul de Triumf sau Poarta Sărutului.....	261
39. TÂRGU JIU, municipiu. Mausoleu dedicat eroinei Ecaterina Teodorescu.....	263
40. TÂRGU JIU, municipiu. Monument.....	264
41. TÂRGU JIU, municipiu. Monument.....	264
42. TÂRGU JIU, municipiu. Placă comemorativă.....	264
43. TÂRGU JIU, municipiu, satul BĂRSEȘTI. Monument.....	264

44. TÂRGU JIU, municipiu, satul DRĂGOIENI. Monument.....	264
45. TURCINEȘTI, comună. Monument.	264
46. ȚÂNTĂRENI, comună. Monument.	265
JUDEȚUL HARGHITA.....	266
1. AVRĂMEȘTI, comună. Monument.....	266
2. AVRĂMEȘTI, comună, satul CECHEȘTI. Monument.....	266
3. AVRĂMEȘTI, comună, satul FIRTĂNUȘ. Monument.	266
4. BRĂDEȘTI, comună. Monument.....	266
5. CIUMANI, comună. Monument.	266
6. FELICENI, comună. Monument.....	267
7. LĂZAREA, comună. Monument.....	267
8. LUETA, comună. Monument.....	267
9. LUPENI, comună. Monument.....	267
10. LUPENI, comună, satul BULGĂRENI. Monument.	267
11. MIERCUREA CIUC, municipiu. Monument.	267
12. PĂULENI-CIUC, comună. Monument.	268
13. REMETEA, comună. Monument.	268
14. SÂNMARTIN, comună. Monument.....	268
15. SIMONEȘTI, comună. Monument.....	268
16. SIMONEȘTI, comună, satul BENȚID. Monument.....	268
17. SIMONEȘTI, comună, satul CEHEȚEL. Monument.	269
18. SIMONEȘTI, comună, satul TURDENI. Monument.	269
19. SUSENI, comună. Monument.....	269
20. SUSENI, comună, satul CHILENI. Monument.	269
21. SUSENI, comună, satul VALEA STRÂMBĂ. Monument.	269
22. TOPLIȚA, oraș. Mausoleu.	269
23. TUȘNAD, comună. Monument.....	270
24. TUȘNAD, comună, satul TUȘNADUL NOU. Monument.....	270
25. ULIEȘ, comună. Placă comemorativă.....	270
26. ULIEȘ, comună, satul DAIA. Monument.....	271
27. ULIEȘ, comună, satul IGHIU. Monument.	271
28. ULIEȘ, comună, satul NICOLEȘTI. Monument.	271
29. ULIEȘ, comună, satul PETECU. Monument.....	271
30. VOȘLABENI, comună. Monument.	271
JUDEȚUL HUNEDOARA.....	272
1. ANINOASA, oraș, satul ISCRONI. Monument.	272
2. BERIU, comună. Monument.....	272
3. BERIU, comună, satul SIBIȘEL. Monument.	272
4. BRĂNIȘCA, comună, satul BOZ. Monument.....	272
5. BRĂNIȘCA, comună, satul TÂRNĂVIȚA. Monument.	272
6. BURJUC, comună, satul GIODGHILEȘTI. Monument.....	272
7. DEVA, municipiu. Placă comemorativă.	273
8. GURASADA, comună. Monument.....	273
9. GURASADA, comună, satul BOIU DE JOS. Monument.....	273

10. LUNCA CERNII DE JOS, comună. Monument.	273
11. LUNCOIU DE JOS, comună. Monument.	273
12. PETRILA, oraș. Monument.	273
13. PETROȘANI, municipiu. Monument.	273
14. RAPOLTU MARE, comună. Monument.	274
15. SIMERIA, oraș. Monument.	274
16. ȘOIMUȘ, comună. Monument.	274
17. TURDAȘ, comună. Monument.	274
18. VEȚEL, comună, satul MINTIA. Monument.	274
19. VULCAN, municipiu. Monument.	274
20. VULCAN, oraș, satul Jiu-Paroșeni. Monument.	275
21. ZAM, comună. Monument.	275
22. ZAM, comună, satul ALMAȘ-SĂLIȘTE. Monument.	275
JUDEȚUL IALOMIȚA.....	276
1. ADÂNCATA, comună. Monument.	276
2. ALBEȘTI, comună. Monument.	276
3. ALBEȘTI, comună, satul MARSILIENI. Monument.	276
4. AMARA, oraș. Monument.	276
5. ANDRĂȘEȘTI, comună. Monument.	276
6. BĂRCĂNEȘTI, comună. Monument.	276
7. BORDUȘANI, comună, satul CEGANI. Monument.	277
8. BORDUȘANI, comună, satul CEGANI. Monument.	277
9. BUEȘTI, comună. Monument.	277
10. CIOCHINA, comună. Monument.	277
11. CIULNIȚA, comună. Monument.	277
12. COȘERENI, comună. Monument.	277
13. COȘERENI, comună. Monument.	277
14. DRIDU, comună. Monument.	278
15. FETEȘTI, oraș. Obelisc.	278
16. FIERBINȚI TÂRG, oraș, satul FIERBINȚII DE JOS. Monument.	278
17. GÂRBOVI, comună. Monument.	278
18. GRINDU, comună. Monument.	279
19. GURA IALOMIȚEI, comună. Monument.	279
20. JILAVELE, comună, satul SLĂTIOARELE. Monument.	279
21. MAIA, comună. Monument.	279
22. MANASIA, comună. Monument.	279
23. MIHAIL KOGĂLNICEANU, comună, satul HAGIENI. Monument.	279
24. MOVILIȚA, comună. Monument.	280
25. REVIGA, comună, satul ROVINE. Monument.	280
26. SĂVENI, comună. Monument.	280
27. SCÂNTEIA, comună. Monument.	280
28. SLOBOZIA, municipiu. Monument.	280
29. SLOBOZIA, municipiu, satul SLOBOZIA NOUĂ. Monument.	281
30. STELNICA, comună, satul MALTEZI. Monument.	281

31. SUDIȚI, comună. Monument.....	281
32. ȚÂNDĂREI, oraș. Monument.	281
33. URZICENI, municipiu. Monument.....	281
34. VALEA MĂCRIȘULUI, comună, satul GRINDAȘI. Monument.	281
JUDEȚUL IAȘI	282
1. BUTEA, comună. Monument.	282
2. BUTEA, comună, satul MICLĂUȘENI. Monument.	282
3. DOBROVĂȚ, comună. Monument.....	282
4. FOCURI, comună. Monument.	282
5. HĂLĂUCEȘTI, comună. Monument.....	282
6. HĂRMĂNEȘTI, comună, satul HĂRMĂNEȘTII VECHI. Monument.	282
7. HELEȘTENI, comună. Monument.....	283
8. IAȘI, municipiu. Monument.	283
9. IAȘI, municipiu. Monument.	283
10. IAȘI, municipiu. Monument.....	283
11. IAȘI, municipiu. Monument.	284
12. IAȘI, municipiu. Troiță denumită „Golgota Eroilor”.....	284
13. MĂDĂRJAC, comună, satul FRUMUȘICA. Monument.	284
14. MĂDĂRJAC, comună, satul FRUMUȘICA. Monument.	284
15. PAȘCANI, municipiu. Monument.....	285
16. PODUL ILOAIEI, oraș. Monument.	285
17. PODUL ILOAIEI, comună. Monument.	285
18. POPEȘTI, comună. Monument.....	285
19. PRISĂCANI, comună. Monument.	285
20. ROȘCANI, comună, satul RĂDENI. Monument.	285
21. ROȘCANI, comună, satul ROȘCANI. Monument.	286
22. RUGINOASA, comună, satul DUMBRĂVIȚA. Troiță.....	286
23. SINEȘTI, comună. Monument.....	286
24. STOLNICENI-PRĂJESCU, comună. Monument.	286
25. STRUNGA, comună, satul HĂBĂȘEȘTI. Monument.	287
26. TÂRGU FRUMOS, oraș. Monument.	287
27. TÂRGU FRUMOS, oraș. Monument.	287
28. ȚUȚORA, comună. Monument.	287
JUDEȚUL ILFOV	288
1. AFUMAȚI, comună. Monument.	288
2. BRAGADIRU, oraș. Monument.....	288
3. BUFTEA, oraș. Monument.....	288
4. CERNICA, comună. Monument.....	289
5. CERNICA, comună, satul BĂLĂCEANCA. Monument.....	289
6. CERNICA, comună, satul TÂNGANU. Monument.	289
7. CIOLPANI, comună. Monument.....	289
8. CIOLPANI, comună, satul PISCU. Monument.	289
9. CLINCENI, comună. Monument.....	289
10. DASCĂLU, comună. Monument.	290

11. DOMNEȘTI, comună. Monument.	290
12. DRAGOMIREȘTI-VALE, comună, satul DRAGOMIREȘTI DEAL. Monument.	290
13. GLINA, comună, satul CĂȚELU. Monument.	290
14. GRĂDIȘTEA, comună. Monument.	291
15. GRUIU, comună. Monument.	291
16. GRUIU, comună. Troiță.	291
17. GRUIU, comună. Placi comemorative.	291
18. GRUIU, comună, satul LIPIA. Monument.	291
19. GRUIU, comună, satul SILIȘTEA-SNAGOVULUI. Monument.	292
20. MOARA VLĂSIEI, comună. Monument.	292
21. OTOPENI, oraș. Monument.	292
22. PANTELIMON, oraș. Monument.	292
23. PERIȘ, comună. Monument.	292
24. POPEȘTI-LEORDENI, oraș. Monument.	293
25. SNAGOV, comună, satul GHERMĂNEȘTI. Troiță.	293
26. SNAGOV, comună, satul TÂNCĂBEȘTI. Monument.	293
27. TUNARI, comună. Monument.	293
28. VIDRA, comună. Monument.	294
29. VIDRA, comună, satul CREȚEȘTI. Monument.	294
30. VIDRA, comună, satul SINTEȘTI. Monument.	294
JUDEȚUL MARAMUREȘ	295
1. BĂSEȘTI, comună, satul STREMT. Monument.	295
2. CĂLINEȘTI, comună. Monument.	295
3. CERNEȘTI, comună, satul CIOCOTIȘ. Monument.	295
4. COROIENI, comună. Monument.	295
5. IEUD, comună. Monument.	295
6. MIREȘU MARE, comună. Monument.	296
7. RECEA, comună, satul LĂPUȘEL. Monument.	296
8. SIGHETU MARMAȚIEI municipiu. Monument.	296
9. SUCIU DE SUS, comună. Monument.	296
10. TĂUȚII-MĂGHERĂUȘ, oraș. Obelix.	297
11. TÂRGU LĂPUȘ, oraș. Monument.	297
12. TÂRGU LĂPUȘ, oraș. Troiță.	298
13. ULMENI, oraș. Monument.	298
JUDEȚUL MEHEDINȚI	299
1. BALA, comună. Monument.	299
2. BALA, comună, satul RUNCUȘORU. Monument.	299
3. BÂCLEȘ, comună, satul PETRA. Monument.	299
4. BREZNIȚA-MOTRU, comună. Monument.	299
5. BURILA MARE, comună, satul CRIVINA. Monument.	299
6. CIREȘU, comună. Monument.	300
7. CORCOVA, comună. Monument.	300
8. CORLĂȚEL, comună. Monument.	300

9. CUJMIR, comună. Monument.	300
10. CUJMIR, comună. Monument.	300
11. CUJMIR, comună, satul AURORA. Monument.	300
12. DÂRVARI, comună. Monument.	300
13. DÂRVARI, comună, satul GEMENI. Placă memorială.	301
14. DEVESEL, comună. Monument.	301
15. DROBETA TURNU SEVERIN, municipiu. Monument.	301
16. DROBETA TURNU SEVERIN, municipiu. Monument dedicat partizanilor mehedințeni din Primul Război Mondial.	302
17. GÂRLA MARE, comună. Monument.	302
18. GÂRLA MARE, comună, satul VRATA. Monument.	303
19. GOGOȘU, comună. Monument.	303
20. GRECI, comună. Monument.	303
21. GRUIA, comună. Monument.	303
22. HUSNICIOARA, comună. Monument.	303
23. ILOVĂȚ, comună, satul DÂLBOCIȚA. Monument.	303
24. JIANA, comună, satul DÂNCEU. Monument.	304
25. PONOARELE, comună, satul GÂRDĂNEASA. Monument.	304
26. PRISTOL, comună. Monument.	304
27. PRUNIȘOR, comună. Monument.	304
28. PRUNIȘOR, comună, satul GHELMERGIOAIA. Monument.	304
29. ROGOVA, comună. Monument.	304
30. STREHAIA, oraș. Monument.	305
31. STREHAIA, oraș, satul CIOCIUȚA. Monument.	305
32. STREHAIA, oraș, satul COMANDA. Monument.	305
33. SISEȘTI, comună, satul CIOVÂRMĂȘANI. Monument.	305
34. TÂMNA, comună. Monument.	305
35. VÂNJU MARE, oraș. Monument.	305
36. VLĂDAIA, comună. Monument.	306
JUDEȚUL MUREȘ	307
1. ACĂȚARI, comună. Monument.	307
2. ACĂȚARI, comună, satul CORBEȘTI. Monument.	307
3. ACĂȚARI, comună, satul MURGEȘTI. Monument.	307
4. ACĂȚARI, comună, satul ROTENI. Monument.	307
5. ACĂȚARI, comună, satul STEJERIȘ. Monument.	307
6. ACĂȚARI, comună, satul SEVEICA. Monument.	307
7. ACĂȚARI, comună, satul VĂLENII. Monument.	308
8. ADĂMUȘ, comună, satul DÂMBĂU. Monument.	308
9. ALBEȘTI, comună. Monument.	308
10. ALUNIȘ, comună. Monument.	308
11. APOLD, comună. Monument.	308
12. BĂLĂUȘERI, comună. Monument.	308
13. BĂLĂUȘERI, comună, satul DUMITRENI. Monument.	309
14. BRÂNCOVENEȘTI, comună. Monument.	309

15. BRÂNCOVENEȘTI, comună, satul IDICEL. Monument.	309
16. BRÂNCOVENEȘTI, comună, satul IDICEL-PĂDURE. Monument.	309
17. BRÂNCOVENEȘTI, comună, satul SĂCALU DE PĂDURE. Monument.	309
18. BRÂNCOVENEȘTI comună, satul VĂLENII DE MUREȘ. Monument.....	309
19. BREAZA, comună. Monument.	310
20. CRĂCIUNEȘTI, comună. Monument.	310
21. CRĂCIUNEȘTI, comună, satul CORNEȘTI. Monument.....	310
22. CRĂIEȘTI, comună, satul MILĂȘEL. Monument.	310
23. CUCERDEA, comună. Monument.	310
24. DANEȘ, comună. Monument.	310
25. DEDA, comună. Monument.	310
26. DEDA, comună, satul BISTRA MUREȘULUI. Monument.....	311
27. DEDA, comună, satul FILEA. Monument.	311
28. EREMITU, comună. Monument.	311
29. EREMITU, comună, satul CĂLUGĂRENI. Monument.	311
30. EREMITU, comună, satul DĂMIENI. Monument.	311
31. EREMITU, comună, satul Mătrici. Monument.....	312
32. FÂNTÂNELE, comună. Monument.	312
33. FÂNTÂNELE, comună, satul BORDOȘIU. Monument.....	312
34. FÂNTÂNELE, comună, satul CĂLIMĂNEȘTI. Monument.	312
35. FÂNTÂNELE, comună, satul CIBU. Monument.....	312
36. FÂNTÂNELE, comună, satul ROUA. Monument.....	312
37. GĂLEȘTI, comună. Monument.....	312
38. GĂLEȘTI, comună, satul ADRIANU MIC. Monument.	313
39. GĂLEȘTI, comună, satul MAIAD. Monument.....	313
40. GĂLEȘTI, comună, satul TROIȚA. Monument.....	313
41. GORNEȘTI, comună, satul IARA de MUREȘ. Monument.	313
42. GORNEȘTI, comună, satul PERIȘ. Monument.	313
43. GORNEȘTI, comună, satul PETRILACA DE MUREȘ. Monument.	313
44. GORNEȘTI, comună, satul TELEAC. Monument.	314
45. IDECIU DE JOS, comună, satul DELENI. Monument.	314
46. IERNUT, oraș, satul LECHINȚA. Monument.....	314
47. LIVEZENI, comună. Monument.	314
48. LUNCA, comună. Monument.....	314
49. LUNCA, comună, satul FRUNZENI. Monument.	314
50. LUNCA, comună, satul LOGIG. Monument.	315
51. LUNCA, comună, satul SÂNȚU. Monument.	315
52. LUNCA BRADULUI, comună. Monument.	315
53. MIERCUREA NIRAJULUI oraș. Monument.	315
54. MIHEȘU DE CÂMPIE comună, satul RĂZOARE. Monument.	315
55. NEAUA, comună. Monument.....	315
56. NEAUA, comună, satul RIGMANI. Monument.	315
57. NEAUA, comună, satul VLĂDEȘTI. Monument.	316
58. PĂSĂRENI, comună. Monument.....	316
59. RĂCIU, comună. Monument.	316

60. RUȘII-MUNȚI ,comună. Monument.....	316
61. RUȘII-MUNȚI, comună, satul MAIOREȘTI. Monument.....	316
62. SASCHIZ, comună, satul MIHAI VITEAZU. Monument.....	316
63. SÂNCRAIU DE MUREȘ, comună, satul NAZNA. Monument.	317
64. SÂNPAUL, comună, satul CHIRILEU. Monument.	317
65. SÂNPETRU DE CÂMPIE, comună. Monument.....	317
66. SÂNPETRU DE CÂMPIE, comună, satul SATU NOU. Monument.....	317
67. SÂNPETRU DE CÂMPIE, comună, satul TUȘINU. Monument.....	317
68. SÂNTANA DE MUREȘ, comună. Monument.....	318
69. VÂNĂTORI, comună. Monument.....	318
70. VĂTAVA, comună. Monument.....	318
71. VĂTAVA, comună, satul DUMBRAVA. Monument.....	318
73. VĂTAVA, comună, satul RÂPĂ DE JOS. Monument.....	318
74. VEȚCA, comună. Monument.....	319
75. VEȚCA, comună. Monument.....	319
JUDEȚUL NEAMȚ.....	320
1. BĂRA, comună. Monument.....	320
2. BÂRGĂUANI, comună, satul HÎRTOP. Monument.....	320
3. BOGHICEA, comună. Monument.....	320
4. BORCA, comună. Monument.....	320
5. BOZIENI comună. Obelisc.....	320
6. BRUSTURI, comună. Monument.....	321
7. CORDUN, comună. Monument.....	321
8. DOLJEȘTI, comună. Monument.....	321
9. DRĂGĂNEȘTI, comună, satul ȘOIMĂREȘTI. Monument.....	321
10. DULCEȘTI, comună. Monument.....	321
11. GÂRCINA, comună. Monument.....	322
12. GHERĂEȘTI, comună. Monument.....	322
13. HORIA, comună. Monument.....	322
14. MĂRGINENI, comună, satul ITRINEȘTI. Monument.....	322
15. PÂNGĂRAȚI, comună. Monument.....	322
16. PIATRA NEAMȚ, municipiu. Monument.....	322
17. PIATRA ȘOIMULUI, comună. Monument.....	323
18. PODOLENI, comună. Monument.....	323
19. ROMAN, municipiu. Monument.....	323
20. ROMÂNI, comună. Monument.....	323
21. ROZNOV, oraș, satul SLOBOZIA. Monument.....	324
22. SAGNA, comună, satul VULPĂȘEȘTI. Monument.....	324
23. SĂBĂOANI, comună. Monument.....	324
24. SECUIENI, comună. Monument.....	324
25. SECUIENI, comună, satul BUTNĂREȘTI. Monument.....	325
26. ȘTEFAN CEL MARE, comună, satul GHIGOIEȘTI. Monument.....	325
27. TARCĂU, comună. Monument.....	325
28. TÂRGU NEAMȚ, oraș. Monument.....	325

29. TÂRGU NEAMȚ, oraș. Monument.....	326
30. TIMIȘEȘTI, comună, satul PREUTEȘTI. Monument.....	326
31. TRIFEȘTI, comună. Monument.....	326
32. TRIFEȘTI, comună, satul MIRON COSTIN. Monument.....	327
33. TUPILAȚI, comună. Monument.....	327
34. URECHENI comună. Monument.....	327
35. ZĂNEȘTI, comună. Monument.....	327
JUDEȚUL OLT.....	328
1. BALS, oraș. Monument.....	328
2. BĂBICIU, comună. Monument.....	328
3. BĂLTENI, comună. Monument.....	328
4. BĂRĂȘTI, comună. Monument.....	328
5. BOBICEȘTI, comună. Monument.....	328
6. BRASTAVĂȚU, comună. Monument.....	329
7. BRASTAVĂȚU, comună, satul CRUȘOVU. Monument.....	329
8. BRÂNCOVENI, comună. Monument.....	329
9. CARACAL, municipiu. Monument.....	329
10. CÂRLOGANI, comună. Monument.....	330
11. COLONEȘTI, comună. Monument.....	330
12. CORBU, comună, satul BUZEȘTI. Monument.....	330
13. CRÂMPOIA, comună. Monument.....	330
14. CURTIȘOARA, comună. Monument.....	330
15. DOBROTEASA, comună. Monument.....	330
16. DRĂGĂNEȘTI OLT, oraș. Monument.....	331
17. FĂLCOIU, comună. Monument.....	331
18. FĂRCAȘELE, comună. Monument.....	331
19. FĂRCAȘELE, comună, satul HOTĂRANI. Monument.....	331
20. GIUVĂRĂȘTI, comună. Monument.....	331
21. GOSTAVĂȚU, comună, satul SLĂVENI. Monument.....	332
22. IANCU JIANU, comună. Monument.....	332
23. IZBICENI, comună. Monument.....	332
24. MĂRUNȚEI, comună, satul BĂLĂNEȘTI. Monument.....	332
25. MOVILENI, comună. Monument.....	332
26. NICOLAE TITULESCU, comună. Monument.....	333
27. OSICA DE SUS, comună. Monument.....	333
28. PERIEȚI, comună. Monument.....	333
29. PIATRA-OLT, oraș. Monument.....	333
30. POBORU, comună. Monument.....	333
31. POBORU, comună, satul ALBEȘTI. Monument.....	333
32. PRISEACA, comună. Monument.....	334
33. RADOMIREȘTI, comună, satul POIANA. Monument.....	334
34. RADOMIREȘTI, comună, satul POIANA. Monument.....	334
35. REDEA, comună. Monument.....	334
36. ROTUNDA, comună. Monument.....	334

37. SCĂRIȘOARA, comună. Monument.	335
38. SCORNICEȘTI, oraș. Monument.	335
39. SCORNICEȘTI, oraș, satul JITARU. Monument.	335
40. SCORNICEȘTI, oraș, satul MĂRGINENI-SLOBOZIA. Monument.	335
41. SCORNICEȘTI, oraș, satul MOGOȘEȘTI. Monument.	336
42. SCORNICEȘTI, oraș, satul NEGRENI. Obelisc.	336
43. SEACA, comună. Monument.....	336
44. SLATINA, municipiu. Monument.....	336
45. SLATINA, municipiu. Statuie dedicată eroinei Ecaterina Teodoroiu.	337
46. SLATINA, municipiu. Bustul dedicat generalului Eremia Grigorescu.	337
47. SPINENI, comună, satul ALUNIȘ. Monument.	337
48. STOIENEȘTI, comună. Monument.	337
49. ȘERBĂNEȘTI comună. Monument.	338
50. URZICA, comună. Monument.....	338
51. VALEA MARE, comună. Monument.	338
52. VĂDĂSTRÎȚA, comună. Monument.	338
53. VERGULEASA, comună. Monument.....	338
54. VIȘINA, comună. Monument.	338
55. VITOMIREȘTI, comună. Monument.	339
56. VULTUREȘTI, comună. Monument.....	339
JUDEȚUL PRAHOVA	340
1. ADUNAȚI, comună. Monument.	340
2. ALBEȘTI-PALEOLOGU, comună, satul VADU PĂRULUI. Monument.....	340
3. ALUNIȘ, comună. Monument.	340
4. APOSTOLACHE, comună. Obelisc.	341
5. ARICEȘTII RAHTIVANI, comună, satul BUDA. Troiță.	341
6. ARICEȘTII RAHTIVANI, comună, satul NEDELEA. Monument.....	341
7. ARICEȘTII RAHTIVANI, comună, satul NEDELEA. Obelisc.....	341
8. ARICEȘTII RAHTIVANI, comună, satul STOENEȘTI. Troiță.	341
9. ARICEȘTII ZELETIN, comună. Obelisc.	342
10. ARICEȘTII ZELETIN, comună. Cruce comemorativă.	342
11. AZUGA, oraș. Grup statuar.	342
12. AZUGA, oraș. Troiță.....	343
13. BABA ANA, comună. Obelisc	343
14. BABA ANA, comună, satul CIREȘANU. Cruce monumentală.	343
15. BABA ANA, comună, satul CONDURATU. Monument.....	343
16. BALTA DOAMNEI, comună. Placă memorială.	344
17. BALTA DOAMNEI, comună, satul LACU TURCULUI. Monument.	344
18. BĂICOI, oraș. Monument.	344
19. BĂICOI, oraș. Monument.	344
20. BĂLȚEȘTI, comună. Troiță.	344
21. BĂNEȘTI, comună. Monument.	345
22. BĂNEȘTI, comună, satul URLETA. Monument.	345
23. BĂNEȘTI, comună, satul URLETA. Obelisc.	345

24. BĂRCĂNEȘTI, comună, satul ROMÂNEȘTI. Troiță.	345
25. BĂTRÂNI, comună, satul BĂTRÂNI. Obelisc.	346
26. BERTEA, comună. Monument.	346
27. BERCENI, comună. Troiță.	346
28. BERCENI, comună, satul CORLĂTEȘTI. Monument.	346
29. BERTEA, comună, satul BERTEA DE SUS. Monument.	347
30. BLEJOI, comună. Obelisc.	347
31. BLEJOI comună, satul PLOIEȘTIȘORI. Troiță.	347
32. BOLDEȘTI-GRADIȘTEA, comună. Monument.	348
33. BOLDEȘTI-GRADIȘTEA, comună. Obelisc.	348
34. BOLDEȘTI-GRADIȘTEA, comună. Monument.	348
35. BOLDEȘTI-GRADIȘTEA, comună, satul GRADIȘTEA. Monument.	348
36. BOLDEȘTI SCĂIENI, oraș. Monument.	348
37. BOLDEȘTI SCĂIENI, oraș. Monument.	349
38. BOLDEȘTI SCĂIENI, oraș. Monument.	349
39. BRAZI, comună. Monument.	349
40. BRAZI, comună, satul NEGOIEȘTI. Monument.	350
41. BRAZI, comună, satul BĂTEȘTI. Monument.	350
42. BREAZA, oraș, satul BREAZA DE SUS. Monument.	350
43. BREAZA, oraș. Complex monumental.	351
44. BREAZA, oraș, satul GURA BELIEI. Monument.	351
45. BREAZA, oraș, satul VALEA TÂRSEI. Monument.	351
46. BREBU, comună, satul PIETRICEAUA. Troiță.	351
47. BREBU, comună. Obelisc.	351
48. BUCOV, comună. Obelisc.	352
49. BUCOV, comună, satul PLEAȘA. Monument.	352
50. BUȘTENI, oraș. Crucea eroilor de pe muntele Caraiman.	353
51. BUȘTENI, oraș. Statuia dedicată eroului caporal Constantin Mușat.	354
52. CĂLUGĂRENI, comună. Monument.	354
53. CĂLUGĂRENI, comună. Obelisc.	355
54. CÂMPINA, municipiu. Complex memorial.	355
55. CÂMPINA, municipiu. Placă memorială.	355
56. CÂMPINA, municipiu. Monument.	355
57. CÂRBUNEȘTI, comună. Monument.	356
58. CEPTURA, comună, satul CEPTURA DE JOS. Monument.	356
59. CEPTURA, comună, satul CEPTURA DE SUS. Monument.	356
60. CEPTURA, comună, satul ROTARI. Monument.	356
61. CEPTURA, comună, satul ȘOIMEȘTI. Troiță.	357
62. CERAȘU, comună. Obelisc.	357
63. CERAȘU, comună. Troiță.	357
64. CHIOJDEANCA, comună. Monument.	358
65. CIORANI, comună. Obelisc.	358
66. CIORANI, comună. Obelisc.	358
67. CIORANI, comună, satul CIORANII DE JOS. Monument.	359
68. CIORANI, comună, satul CIORANII DE JOS. Cruce monumentală.	359

69. COCORĂȘTII MISLII, comună. Monument.	359
70. COCORĂȘTII MISLII, comună. Troiță.	360
71. COCORĂȘTII MISLII, comună, satul ȚIPĂREȘTI. Monument.	360
72. COLCEAG, comună. Obelisc.	360
73. COLCEAG, comună, satul INOTEȘTI, Obelisc.	360
74. COLCEAG, comună, satul PAREPA-RUSANI. Obelisc.	361
75. COMARNIC, oraș. Cruce monument.	361
76. CORNU, comună. Monument.	361
77. COSMINELE, comună. Monument.	361
78. DRĂGĂNEȘTI, comună. Obelisc.	362
79. DRĂGĂNEȘTI, comună, satul CORNU DE JOS. Monument.	362
80. DRĂGĂNEȘTI, comună, satul HÂTCĂRĂU. Obelisc.	362
81. DRAJNA, comună. Monument.	363
82. DRAJNA, comună. Monument.	363
83. DRAJNA, comună. Cruce monument.	364
84. DRAJNA, comună, satul OGRETIN. Cruce monument.	364
85. DUMBRAVA, comună. Monument.	364
86. DUMBRAVA, comună, satul CIUPELNIȚA. Obelisc.	365
87. DUMBRĂVEȘTI, comună. Troiță.	365
88. FILIPEȘTII DE PĂDURE, comună. Obelisc.	366
89. FILIPEȘTII DE PĂDURE, comună, satul DIȚEȘTI. Monument.	366
90. FILIPEȘTII DE TÂRG, comună. Monument.	366
91. FÂNTÂNELE, comună. Obelisc.	367
92. FLOREȘTI, comună. Monument.	367
93. FULGA, comună. Obelisc.	368
94. FULGA, comună, satul FULGA DE SUS. Monument.	368
95. GHERGHIȚA, comună, satul OLARII VECHI. Monument.	369
96. GORGOTA, comună. Monument.	369
97. GORGOTA, comună, satul CRIVINA. Monument.	370
98. GORGOTA, comună, satul POIENARII APOSTOLI. Monument.	370
99. GORNET-CRICOV, comună. Cruce monument.	371
100. GURA VADULUI, comună. Obelisc.	371
101. GURA VADULUI, comună, satul PERSUNARI. Obelisc.	372
102. GURA VITIOAREI, comună. Monument.	372
103. GURA VITIOAREI, comună. Monument.	372
104. IORDĂCHEANU, comună. Monument.	372
105. IORDĂCHEANU, comună, satul Măcești. Cruce monument.	373
106. IZVOARELE, comună, satul HOMORĂCIU. Monument.	373
107. JUGURENI, comună, satul MARGINEA PĂDURII. Monument.	373
108. LIPĂNEȘTI, comună. Monument.	374
109. LIPĂNEȘTI, comună, satul LIPĂNEȘTI. Monument.	374
110. MĂGURELE, comună. Monument.	374
111. MĂGURELE, comună, satul MĂGURELE. Monument.	375
112. MĂGURENI, comună. Monument.	375
113. MĂNECIU, comună. Monument.	375

114. MĂNECIU, comună, satul MĂNECIU PĂMÂNTENI. Obelisc.	376
115. MIZIL, oraș. Monument.	376
116. PLOIEȘTI, municipiu. Catedrala eroilor.....	377
117. PLOIEȘTI, municipiu. Obelisc.	378
118. PLOIEȘTI, municipiu. Obelisc.	379
119. PLOIEȘTI, municipiu. Bustul dedicat locotenentului erou prahovean Alexandru Zagoritz.	379
120. PLOIEȘTI, municipiu. Cruce monumentală.	379
121. PLOIEȘTI, municipiu. Placă comemorativă.	380
122. PĂCUREȚI, comună. Monument.	380
123. PLOPU, comună. Monument.	380
124. PODENII NOI, comună. Obelisc.	381
125. PODENII NOI, comună, satul VALEA DULCE. Troiță.....	381
126. POIENARII BURCHII, comună. Monument.	381
127. POSEȘTI, comună. Monument.....	382
128. POSEȘTI, comună, satul BODEȘTI. Monument.	382
129. POSEȘTI, comună, satul NUCȘOARA DE SUS. Monument.	382
130. POSEȘTI, comună, satul VALEA PLOPULUI. Troiță.	383
131. PREDEAL-SĂRARI, comună. Troiță.	383
132. PROVIȚA DE JOS, comună. Monument.....	383
133. PROVIȚA DE JOS, comună. Monument.....	383
134. PROVIȚA DE SUS, comună. Monument.	383
135. PUCHENII MARI, comună, satul PUCHENII MOȘNENI. Monument.....	384
136. PUCHENII MARI, comună, satul PIETROȘANI. Obelisc.	384
137. PUCHENII MARI, comună. Monument.	384
138. PUCHENII MARI, comună. Monument.	384
139. RÂFOV, comună, satul BUDA. Troiță.	385
140. RÂFOV, comună, satul GOGA. Monument.	385
141. RÂFOV, comună, satul MOARA DOMNEASCĂ. Monument.....	385
142. SALCIA, comună. Cruce monumentală.	386
143. SALCIA, comună. Troiță.....	386
144. SÂNGERU, comună. Obelisc.	386
145. SÂNGERU, comună, satul Mireșu Mic. Monument.....	387
146. SÂLCIILE, comună. Obelisc.	387
147. SCORȚENI, comună. Monument.	387
148. SCORȚENI, comună, satul BORDENII MARI. Monument.	388
149. SECĂRIA, comună. Ansamblu memorial.....	388
150. SINAIA, oraș. Monument.....	388
152. SLĂNIC, oraș. Monument.....	389
153. STARCHIOJD, comună, satul STARCHIOJD. Troiță.....	389
154. ȘIRNA, comună, satul HĂBUD. Monument.	389
155. ȘIRNA, comună, satul TĂRICENI. Monument.	390
156. ȘOIMARI, comună. Monument.	390
157. ȘOIMARI, comună. Monument.	390
158. ȘOIMARI, comună. Troiță.	390

159. ȘOTRILE, comună, satul LUNCA MARE. Obelisc.	391
160. ȘTEFEȘTI, comună. Monument.	391
161. ȘTEFEȘTI, comună. Monument.	391
162. SURANI, comună. Monument.	392
163. SURANI, comună. Troiță.	392
164. TALEA, comună. Monument.	392
165. TALEA, comună. Monument.	392
166. TĂTARU, comună. Placă comemorativă.	393
167. TĂTARU, comună, satul PODGORIA. Troiță.	393
168. TĂTARU, comună. Cruce monumentală.	393
169. TEIȘANI. Comună. Monument.	393
170. TEIȘANI, comună, satul TEIȘANI. Troiță.	394
171. TEIȘANI, comună, satul OLTENI. Cruce monumentală.	394
172. TELEGĂ, comună. Monument.	394
173. TELEGA comună, satul BUȘTENARI. Obelisc.	394
174. TINOSU, comună. Obelisc.	394
175. TÂRGȘORU VECHI, comună. Cruce monumentală dedicată memoriei generalului Alexandru Angelescu.	395
176. TOMȘANI, comună. Monument.	395
177. URLAȚI, oraș. Monument.	395
178. VALEA CĂLUGĂREASCĂ, comună, satul DARVARI. Troiță.	396
179. VALEA CĂLUGĂREASCĂ, comună, satul RADILA. Monument.	396
180. VALEA DOFTANEI, comună. Obelisc.	397
181. VĂLENII DE MUNTE, oraș. Panteon al eroilor.	397
182. VĂLENII DE MUNTE, oraș. Cruce monumentală.	398
183. VĂRBILĂU, comună, satul COȚOFENEȘTI. Monument.	398
184. VĂRBILĂU, comună, satul POIANA VĂRBILĂU. Monument.	398
185. VĂRBILĂU, comună, satul COȚOFENEȘTI. Obelisc.	399
186. VÂLCĂNEȘTI, comună. Monument.	399
187. VÂLCĂNEȘTI, comună, satul TRESTIOARA. Obelisc.	399
JUDEȚUL SATU MARE.	400
1. ACĂȘ, comună. Monument.	400
2. APA, comună. Monument.	400
3. BELTIUG, comună, satul GHIRIȘA. Monument.	400
4. BIXAD, comună, satul TRIP. Monument.	400
5. CAREI, municipiu. Monument.	400
6. CĂMĂRZANA, comună. Monument.	401
7. CERTEZE, comună. Monument.	401
8. CULCIU, comună, satul LIPĂU. Obelisc.	401
9. HODOD, comună. Monument.	401
10. MOFTIN, comună. Monument.	401
11. MOFTIN, comună, satul DOMĂNEȘTI. Monument.	402
12. PĂULEȘTI, comună, satul RUȘENI. Monument.	402
13. PIȘCOLT, comună, satul RESIGHEA. Monument.	402

14. PIȘCOLT, comună, satul SCĂRIȘOARA NOUĂ. Monument.....	402
15. SANTĂU, comună. Obelisc.	402
16. TURȚ, comună. Monument.	403
17. TURȚ, comună, satul GHERȚA MARE. Monument.	403
18. VALEA VINULUI, comună, satul ROȘIORI. Monument.	403
19. VIILE SATU MARE, comună, satul TĂTĂREȘTI. Obelisc.....	403
JUDEȚUL SĂLAJ	404
1. ALMAȘU, comună. Monument.	404
2. ALMAȘU, comună, satul JEBUCU. Monument.	404
3. ALMAȘU, comună, satul PETRINZEL. Monument.	404
4. ALMAȘU, comună, satul STANA. Monument.	404
5. BĂNIȘOR, comună. Monument.	404
6. CUZĂPLAC, comună. Monument.	404
7. CUZĂPLAC, comună, satul MIERȚA. Monument.	405
8. CUZĂPLAC, comună, satul TĂMAȘA. Monument.	405
9. GÂLGĂU, comună, satul BÂRSĂU MARE. Monument.	405
10. GÂLGĂU, comună, satul CĂPÂLNA. Monument.....	405
11. GÂRBOU, comună. Monument.	405
12. ILEANDA, comună, satul DĂBĂCENI. Monument.....	405
13. ILEANDA, comună, satul ROGNA. Monument.....	405
14. MARCA, comună, satul PORTȚ. Monument.....	406
15. MESEȘENII DE JOS, comună, satul MESEȘENII DE SUS. Monument.	406
16. POIANA BLENCII, comună, satul GOSTILA. Monument.	406
17. RUS, comună, satul FÂNTÂNELE-RUS. Monument.....	406
18. ZALHA, comună. Obelisc.	406
19. ZALHA, comună, satul VALEA LARGĂ. Monument.	407
JUDEȚUL SIBIU	408
1. APOLDU DE JOS, comună. Obelisc.	408
2. ARPAȘU DE JOS, comună, satul NOU ROMÂN. Monument.....	408
3. BIERTAN, comună. Monument.	408
4. BRATEIU, comună. Monument.	408
5. BRUIU, comună. Monument.	409
6. CHIRPĂR, comună. Monument.	409
7. CRISTIAN, comună. Monument.	409
8. DUMBRĂVENI, oraș. Monument.	409
9. IACOBENI, comună. Monument.	409
10. JINA, comună. Monument.	409
11. LUDOȘ, comună. Monument.	410
12. MICĂSASA, comună. Monument.	410
13. MICĂSASA, comună, satul CHESLER. Monument.....	410
14. ORLAT, comună. Troiță.....	410
15. POIANA SIBIULUI, comună. Monument.....	410
16. POPLACA, comună. Monument.	410
17. PORUMBACU DE JOS, comună, satul PORUMBACU DE SUS. Monument...	411

18. PORUMBACU DE JOS, comună, satul PORUMBACU DE SUS. Monument. ..	411
19. PORUMBACU DE JOS, comună, satul SĂRATA. Monument.	411
20. RACOVÎȚA, comună. Monument.	411
21. RACOVÎȚA, comună, satul SEBEȘU DE SUS. Monument.	411
22. RĂȘINARI, comună. Monument.	412
23. ROȘIA, comună. Monument.	412
24. SADU, comună. Monument.	412
25. SĂLIȘTE, oraș. Troiță.	412
26. SĂLIȘTE, oraș, satul ACILIU. Monument.	412
27. SĂLIȘTE, oraș, localitatea SIBIEL. Bustul dedicat eroului locotenent Petra Oașia, fiu al comunei Săliște.	413
28. SIBIU, municipiu. Monument.	413
29. ȘELIMBĂR, comună, satul VEȘTEM. Monument.	413
30. TĂLMACIU, oraș. Fântână monument.	413
31. TĂLMACIU, oraș, satul TĂLMĂCEL. Monument.	414
32. TILIȘCA, comună. Monument.	414
33. TILIȘCA, comună, satul ROD. Monument.	414
34. TURNU ROȘU, comună. Obelisc.	414
JUDEȚUL SUCEAVA.	415
1. BAI, comună. Monument.	415
2. BAI, comună. Bust dedicat locotenentului în rezervă Nicolae Stoleru, fost învățător într-o școală din comuna Baia.	415
3. BOGDĂNEȘTI, comună. Monument.	415
4. BOROIA, comună. Monument.	415
5. BOSANCI, comună. Monument.	416
6. BOTOȘANA, comună. Monument.	416
7. COMĂNEȘTI, comună. Monument.	416
8. COMĂNEȘTI, comună, satul HUMORENI. Monument.	416
9. CÂMPULUNG MOLDOVENESC, municipiu. Troiță.	416
10. CORNU LUNCII, comună satul Sasca mică. Monument.	417
11. DOLHASCA, oraș. Monument.	417
12. DOLHEȘTI, comună. Monument.	417
13. DOLHEȘTI, comună. Monument.	417
14. DRĂGUȘENI, comună. Monument.	417
15. FĂLTICENI, municipiu. Monument.	417
16. FĂLTICENI, municipiu. Monument.	418
17. FUNDU MOLDOVEI, comună. Monument.	418
18. HORODNICENI, comună. Monument.	418
19. HORODNICENI, comună, satul BOTEȘTI. Monument.	418
20. LITENI, oraș. Monument.	419
21. MĂLINI, comună. Monument.	419
22. MĂLINI, comună, satul POIANA MĂRULUI. Monument.	419
23. MITOCU DRAGOMIRNEI, comună. Monument.	419
24. MOARA, comună, satul MOARA NICA. Monument.	420

25. MOLDOVA-SULIȚA, comună, satul BENIA. Monument.	420
26. MOLDOVIȚA, comună. Monument.	420
27. POJORĂTA, comună. Monument.	420
28. PREUTEȘTI, comună, satul HÂRTOP. Monument.	420
29. PUTNA, comună. Monument.	421
30. RĂDĂUȚI, municipiu. Monument.	421
31. RĂDĂUȚI, municipiu. Cruce monumentală.	422
32. RÂȘCA, comună, statul DUMBRĂVENI. Monument.	422
33. SALCIA, oraș, satul PLOPENI. Monument.	422
34. STROIEȘTI, comună, satul ZAHAREȘTI. Monument.	422
35. SUCEAVA, municipiu. Monument.	423
36. SUCEAVA, municipiu. Monument.	423
37. SUCEAVA, municipiu. Monument.	423
38. SUCEAVA, municipiu. Troiță dedicată eroului sublocotenent Ion Grămadă. ...	423
39. ȘCHEIA, comună, statul MIHOVENI. Monument.	424
40. TODIREȘTI, comună, satul COSTÂNA. Monument.	424
41. VADU MOLDOVEI, comună, satul CIUMULEȘTI. Monument.	424
42. VAMA, comună. Obelisc.	424
43. VATRA DORNEI, municipiu. Monument.	425
44. VATRA DORNEI, municipiu. Monument.	425
45. VATRA MOLDOVIȚEI, comună. Monument.	425
JUDEȚUL TELEORMAN	426
1. ALEXANDRIA, municipiu. MONUMENT.	426
2. BALACI, comună. Monument.	426
3. BEUCA, comună. Monument.	426
4. BOTOROAGA, comună, satul TÂRNAVA. Monument.	426
5. BRAGADIRU, comună. Monument.	427
6. BRÂNCENI, comună. Monument.	427
7. BUJORENI, comună. Fântână monument.	427
8. BUJORENI, comună, satul PRUNARU. Monument.	427
9. BUZESCU, comună. Monument.	428
10. CĂLINEȘTI, comună. Monument.	428
11. CĂLINEȘTI, comună, satul ANTONEȘTI. Monument.	428
12. CĂLMĂȚUIU, comună, satul NICOLAE BĂLCESCU. Monument.	428
13. CERVENIA, comună. Monument.	428
14. CONȚEȘTI, comună. Monument.	429
15. COSMEȘTI, comună, satul CIUPERCENI. Monument.	429
16. CRÂNGU, comună, satul SECARA. Monument.	429
17. CREVENICU, comună, satul RĂDULEȘTI. Placă comemorativă.	429
18. CREVENICU, comună, sat RĂDULEȘTI. Monument.	429
19. CRÂNGENI, comună. Monument.	429
20. DIDEȘTI, comună. Monument.	430
21. DIDEȘTI, comună, satul ÎNSURĂȚEI. Monument.	430
22. DOBROTEȘTI, comună. Monument.	430

23. DOBROTEȘTI, comună, satul MERIȘANI. Monument.....	430
24. DRĂCȘENEI, comună, satul DRĂCȘANI. Monument.	430
25. DRĂCȘENEI, comună, satul ODOBEASCA. Monument.....	430
26. DRĂGĂNEȘTI-VLAȘCA, comună. Monument.	431
27. DRACEA, comună. Monument.	431
28. FRUMOASA, comună. Monument.....	431
29. ISLAZ, comună. Monument.....	431
30. IZVOARELE, comună. Monument.	432
31. LISA, comună. Monument.	432
32. LIȚA, comună. Monument.	432
33. SAELELE, comună. Monument.	432
34. MĂGURA, comună. Monument.	432
35. MĂLDĂENI, comună. Monument.....	432
36. MAVRODIN, comună. Monument.....	433
37. MERENI, comună, satul MERENII DE JOS. Monument.....	433
38. MERENI, comună, satul MERENII DE SUS. Monument.	433
39. MOȘTENI, comună. Monument.	433
40. NANOV, comună. Monument.	433
41. OLTENI, comună. Monument.	433
42. ORBEASCA, comună, satul ORBEASCA DE JOS. Monument.	434
43. ORBEASCA, comună, satul LĂCENI. Monument.	434
44. PERETU, comună. Monument.	434
45. PIATRA, comună. Monument.	434
46. POROSCHIA, comună. Monument.	434
47. POROSCHIA, comună, satul CALOMFIREȘTI. Monument.	434
48. RĂSMIREȘTI, comună. Monument.	434
49. ROȘIORI DE VEDE, municipiu. Monument.	435
50. SÂLCIA, comună, satul TUDOR VLADIMIRESCU. Monument.	435
51. SÂRBENI, comună. Monument.	435
52. SCRIOAȘTEA, comună. Monument.....	435
53. SCRIOAȘTEA, comună, satul CUCUEȚI. Monument.	435
54. SCURTU MARE, comună. Monument.....	436
55. SEGARCEA-VALE, comună, satul OLTEANCA. Monument.	436
56. SILIȘTEA, comună. Monument.	436
57. SLOBOZIA MÂNDRA, comună. Monument.....	436
58. STEJARU, comună. Monument.	436
59. STEJARU, comună, satul BRATCOVU. Monument.	436
60. ȘTOROBĂNEASA, comună. Monument.....	437
61. SUHAIA, comună. Monument.	437
62. TĂTĂRĂȘTII DE SUS, comună. Monument.	437
63. TRAIAN, comună. Monument.	437
64. TRIVALEA-MOȘTENI, comună, satul DEPARAȚI. Monument.....	437
65. TROIANUL, comună. Monument.....	437
66. TURNU MĂGURELE, municipiu. Bust dedicat generalului Praporgescu.	438

67. TURNU MĂGURELE, municipiu. Placă memorială dedicată generalul erou David Praporgescu.	438
68. ZIMNICEA, oraș. Monument.	438
69. VIDELE, oraș. Obelisc.....	439
JUDEȚUL TIMIȘ.....	440
1. BECICHERECU MIC, comună. Monument.	440
2. BECICHERECU MIC, comună. Monument.	440
3. BECICHERECU MIC, comună. Monument.	440
4. BELINȚ, comună. Monument.....	440
5. BELINȚ, comună, satul BABȘA. Monument.	440
6. BELINȚ, comună, satul CHIZĂTĂU. Monument.	440
7. BELINȚ, comună, satul GRUNI. Monument.....	441
8. BETHAUSEN, comună, satul CLICIOVA. Monument.	441
9. BILED, comună. Monument.	441
10. BIRDA, comună, satul BERECUȚA. Monument.	441
11. BOLDUR, comună. Monument.	441
12. BOLDUR, comună, satul SINERSIG. Troiță.....	441
13. BRESTOVĂȚ, comună. Monument.	442
14. BRESTOVĂȚ, comună, satul COȘARII. Monument.....	442
15. BUCOVĂȚ, comună. Monument.	442
16. BUZIAȘ, oraș. Monument.....	442
17. CĂRPINIȘ, comună. Monument.	442
18. CENAD, comună. Monument.....	442
19. CENAD, comună. Monument.....	443
20. CENEI, comună. Monument.	443
21. CENEI, comună, satul BOBNA. Monument.....	443
22. CHECEA, comună. Monument.	443
23. CHEVEREȘU MARE, comună. Monument.	443
24. CIACOVA, oraș. Monument.....	443
25. CRICIOVA, comună. Monument.....	444
26. DAROVA, comună. Monument.	444
27. DAROVA, comună, satul SACOȘU MARE. Cruce monumentală.	444
28. DENTA, comună. Monument.	444
29. DENTA, comună, satul BREȘTEA. Monument.....	444
30. DETA, oraș. Monument.....	444
31. DUDEȘTII NOI, comună. Monument.	445
32. DUDEȘTII VECHI, comună. Monument.	445
33. DUMBRĂVIȚA, comună. Monument.	445
34. FĂGET, oraș. Monument.	445
35. FĂGET, oraș, satul BRĂNEȘTI. Monument.....	445
36. FIBIȘ, comună. Monument.	445
37. FOENI, comună. Monument.	446
38. GAVOJDIA, comună. Monument.....	446
39. GHILAD, comună. Monument.	446

40. GHIRODA, comună. Monument.....	446
41. GHIRODA, comună, satul GIARMATA VII. Monument.....	446
42. GHIZELA, comună. Monument.....	446
43. GIERA, comună. Placă comemorativă.....	447
44. GIERA, comună, satul TOAGER. Monument.....	447
45. GIROC, comună. Monument.....	447
46. GIROC, comună, satul CHIȘODA. Monument.....	447
47. GIULVĂZ, comună. Monument.....	447
48. JEBEL, comună. Monument.....	447
49. LENAUEHEIM, comună. Monument.....	448
50. LENAUEHEIM, comună, satul BULGĂRUȘ. Monument.....	448
51. LENAUEHEIM, comună, satul GRABAȚ. Monument.....	448
52. LIEBLING, comună. Monument.....	448
53. LIEBLING, comună, satul CERNA. Monument.....	448
54. LUGOJ, municipiu. Monument.....	448
55. LUGOJ, municipiu. Monument.....	449
56. LUGOJ, municipiu. Bustul generalului erou Ion Dragalina.....	449
57. MAȘLOC, comună. Monument.....	450
58. MAȘLOC, comună, satul ALIOȘ. Monument.....	450
59. MORAVIȚA, comună. Monument.....	450
60. MORAVIȚA, comună, satul DEJAN. Monument.....	450
61. MORAVIȚA, comună, satul GAIU MIC. Monument.....	450
62. MORAVIȚA, comună, satul STAMORA GERMANĂ. Monument.....	451
63. MORAVIȚA, comună, satul DEJAN. Monument.....	451
64. MORAVIȚA, comună, satul STAMORA GERMANĂ. Monument.....	451
65. MOȘNIȚA NOUĂ, comună. Monument.....	451
66. MOȘNIȚA NOUĂ, comună, satul URSENI. Monument.....	451
67. NĂDRAG, comună. Monument.....	451
68. NIȚCHIDORF, comună. Monument.....	452
69. NIȚCHIDORF, comună, satul BLAJOVA. Monument.....	452
70. NIȚCHIDORF, comună, satul DUBOZ. Monument.....	452
71. ORȚIȘOARA, comună. Monument.....	452
72. ORȚIȘOARA, comună, satul SECEANI. Monument.....	452
73. OTELEC, comună, satul IOHANISFELD. Monument.....	452
74. PĂDURENI, comună. Monument.....	452
75. PECIU NOU, comună. Monument.....	453
76. PECIU NOU, comună. Monument.....	453
77. PECIU NOU, comună, satul DINIAȘ. Monument.....	453
78. PECIU NOU, comună, satul SÂNMARTINU SÂRBESC. Monument.....	453
79. PECIU NOU, comună, satul SÂNMARTINU SÂRBESC. Monument.....	453
80. PERIAM, comună. Monument.....	453
81. PESAC, comună. Monument.....	454
82. PIȘCHIA, comună. Monument.....	454
83. PIȘCHIA, comună, satul BENCECU DE SUS. Monument.....	454
84. PIȘCHIA, comună, satul MURANI. Monument.....	454

85. RECAȘ, oraș. Monument.	454
86. RECAȘ, oraș, satul BAZOȘ. Monument.	454
87. RECAȘ, oraș, satul IZVIN. Monument.	455
88. RECAȘ, oraș, satul NADĂȘ. Monument.	455
89. RECAȘ, oraș, satul PETROVASELO. Monument.	455
90. REMETEA MARE, comună. Monument.	455
91. REMETEA MARE, comună, satul IANOVA. Monument.	455
92. SACOȘU TURCESC, comună, satul STAMORA ROMÂNĂ. Monument.	455
93. SARAVALE, comună. Monument.	455
94. SATCHINEZ, comună. Monument.	456
95. SĂCĂLAZ, comună. Monument.	456
96. SĂCĂLAZ, comună, satul BEREĞSĂU MARE. Monument.	456
97. SĂCĂLAZ, comună, satul BEREĞSĂU MIC. Monument.	456
98. SÂNANDREI, comună. Monument.	456
99. SÂNNICOLAU MARE, oraș. Monument.	457
100. SÂNNMIHAIU ROMÂN, comună. Monument.	457
101. SÂNNMIHAIU ROMÂN, comună, satul SÂNNMIHAIU GERMAN. Monument.	457
102. SÂNNMIHAIU ROMÂN, comună, satul UTVIN. Monument.	457
103. SÂNPETRU MARE, comună. Monument.	457
104. SÂNPETRU MARE, comună, satul IGRIȘ. Monument.	457
105. ȘAG, comună. Monument.	458
106. ȘANDRA, comună, satul UIHEI. Monument.	458
107. TEREMIA MARE, comună. Monument.	458
108. TEREMIA MARE, comună, satul TEREMIA MICĂ. Monument.	458
109. TIMIȘOARA, municipiu. Monument.	458
110. TIMIȘOARA, municipiu. Monument.	458
111. TIMIȘOARA, municipiu. Monument.	459
112. TOPOLOVĂȚU MARE, comună. Monument.	459
113. TOPOLOVĂȚU MARE, comună, satul ICTAR-BUDINȚ. Monument.	459
114. TOPOLOVĂȚU MARE, comună, satul TOPOLOVĂȚU MIC. Monument.	459
115. TORMAC, comună. Monument.	459
116. TORMAC, comună, satul CADĂR. Monument.	459
117. TORMAC, comună, satul ȘIPET. Monument.	460
118. TRAIAN VUIA, comună, satul JUPANI. Monument.	460
119. TRAIAN VUIA, comună, satul SUDRIAȘ. Monument.	460
120. UIVAR, comună. Monument.	460
121. UIVAR, comună, satul PUSTINIȘ. Monument.	460
122. VARIAȘ, comună. Monument.	460
123. VARIAȘ, comună. Placă memorială.	461
124. VARIAȘ, comună, satul GELU. Monument.	461
125. VARIAȘ, comună, satul SÂNPETRU MIC. Monument.	461
JUDEȚUL TULCEA	462
1. BABADAG, oraș. Monument.	462
2. BEIDAUT, comună. Monument.	462

3. CEAMURLIA DE JOS, comună. Monument.	462
4. CEAMURLIA DE JOS, comună. Monument.	462
5. DĂENI, comună. Monument.	463
6. DOROBANȚU, comună. Monument.	463
7. FRECĂȚEI, comună. Monument.	463
8. FRECĂȚEI, comună, satul POȘTA. Monument.	463
9. GRECI, comună. Monument.	463
10. ISACCEA, oraș. Monument.	463
11. LUNCAVIȚA, comună. Monument.	464
12. MĂCIN, oraș. Monument.	464
13. MIHAI BRAVU, comună. Monument.	464
14. MIHAI BRAVU, comună, satul SATU NOU. Monument.	464
15. MIHAI BRAVU, comună, satul TURDA. Monument.	464
16. MIHAIL KOGĂLNICEANU, comună. Monument.	465
17. MIHAIL KOGĂLNICEANU, comună, satul LĂSTUNI. Monument.	465
18. MIHAIL KOGĂLNICEANU, comună, satul RÂNDUNICA. Monument.	465
19. NALBANT, comună, satul NICOLAE BĂLCESCU. Monument.	465
20. NICULIȚEL, comună. Monument.	465
21. PECENEAGA, comună. Monument.	465
22. SARICHIOI, comună. Monument.	466
23. SARICHIOI, comună, satul ZEBIL. Monument.	466
24. SLAVA CERCHEZĂ, comună. Monument.	466
25. TOPOLOG, comună. Monument.	466
26. TULCEA, municipiu. Mausoleu.	466
27. VALEA NUCARILOR, comună. Monument.	467
28. VALEA NUCARILOR, comună, satul AGIGHIOL. Monument.	467
29. VALEA NUCARILOR, comună, satul IAZURILE. Monument.	467
30. VĂCĂRENI, comună. Monument.	467
JUDEȚUL VASLUI	468
1. ALBEȘTI, comună, satul CORNI-ALBEȘTI. Monument.	468
2. BANCA, comună, satul SÂRBI. Monument.	468
3. BÂRLAD, municipiu. Statuie dedicată caporalului erou Constantin Mușat.	468
4. BÂRLAD, municipiu. Monument.	469
5. BUNEȘTI-AVEREȘTI, comună, satul AVEREȘTI. Monument.	469
6. CREȚEȘTI, comună. Monument.	469
7. DELENI, comună. Monument.	469
8. DRÂNCENI, comună, satul GHERMĂNEȘTI. Monument.	470
9. EPURENI, comună. Monument.	470
10. FĂLCIU, comună. Monument.	470
11. GÂRCENI, comună. Monument.	470
12. GRIVIȚA, comună. Monument.	470
13. HOCENI, comună. Monument.	470
14. HUȘI, municipiu. Monument.	471
15. HUȘI, municipiu. Monument.	471

16. IVĂNEȘTI, comună, satul COȘEȘTI. Monument.	471
17. MURGENI, oraș, satul CÂRJA. Monument.	471
18. NEGREȘTI, oraș. Monument.	471
19. OȘEȘTI, comună. Monument.	472
20. PERIENI, comună. Monument.	472
21. POCHIDIA, comună. Monument.	472
22. STĂNILEȘTI, comună. Monument.	472
23. TANACU, comună. Monument dedicat eroilor locali din Războiul de Independență și din cele două războaie mondiale.	472
24. TUTOVA, comună, satul CRIVEȘTI. Monument.	473
25. VASLUI, municipiu. Complex monumental dedicat eroilor din Războiul pentru Independență și din cel de Reîntregire Națională.	473
26. VASLUI, municipiu. Monument dedicat eroilor vasluieni din Primul Război Mondial.	474
27. VINDEREI, comună, satul DOCANI. Monument.	474
28. VUTCANI, comună. Monument.	474
JUDEȚUL VÂLCEA.....	475
1. BĂILE GOVORA, oraș. Troiță.....	475
2. BĂILE OLĂNEȘTI, oraș. Monument.	475
3. BĂLCEȘTI, oraș. Monument.	475
4. BĂRBĂTEȘTI, comună, satul BODEȘTI. Monument.....	475
5. BĂRBĂTEȘTI, comună, satul NEGRULEȘTI. Monument.	475
6. BERBEȘTI, oraș, satul TÂRGU GÂNGULEȘTI. Monument.	476
7. BERISLĂVEȘTI, comună, satul DÂNGEȘTI. Monument.....	476
8. BERISLĂVEȘTI, comună, satul SCĂUENI. Monument.....	476
9. BREZOI, oraș. Monument.	476
10. BUDEȘTI, comună. Monument.	477
11. BUDEȘTI, comună, satul RUDA. Monument.	477
12. BUJORENI, comună. Monument.	477
13. CĂLIMĂNEȘTI, oraș, satul JIBLEA VECHE. Monument.....	477
14. CĂINENI, comună. Monument dedicat generalului David Praporgescu.....	478
15. COPĂCENI, comună. Monument.	478
16. COPĂCENI, comună. Monument.	478
17. COSTEȘTI, comună. Troiță.	478
18. CREȚENI, comună. Monument.	478
19. DĂEȘTI, comună. Monument.	478
20. DĂEȘTI, comună, satul FEDELEȘOIU. Monument.	479
21. DĂNICEI, comună. Monument.	479
22. DĂNICEI, comună. Monument.	479
23. DRĂGĂȘANI, municipiu. Monument.	479
24. FÂRTĂȚEȘTI, comună. Placă comemorativă.....	479
25. FÂRTĂȚEȘTI, comună, satul DOZEȘTI. Monument.	479
26. FÂRTĂȚEȘTI, comună, satul GIULEȘTI. Monument.	480
27. FRÂNCEȘTI, comună, satul DEZROBIȚI. Monument.	480

28. FRÂNCEȘTI, comună. Monument.	480
29. GALICEA, comună. Monument.	480
30. GHIOROIU, comună. Monument.	480
31. GLĂVILE, comună. Monument.	481
32. GLĂVILE, comună, satul ANINOASA. Monument.	481
33. GLĂVILE, comună, satul OLTEANCA. Monument.	481
34. GRĂDIȘTEA, comună. Monument.	481
35. GRĂDIȘTEA, comună, satul VALEA GRĂDIȘTEI. Monument.	481
36. HOREZU, oraș. Monument.	481
37. HOREZU, oraș, satul ROMANII DE JOS. Monument.	482
38. LĂDEȘTI, comună. Monument.	482
39. LĂPUȘATA, comună. Monument.	482
40. MIHĂEȘTI, comună. Monument.	482
41. MIHĂEȘTI, comună, satul MĂGURA. Monument.	482
42. MUEREASCA, comună, satul MUEREASCA DE SUS. Monument.	483
43. NICOLAE BĂLCESCU, comună, satul CORBII DE VALE. Monument.	483
44. NICOLAE BĂLCESCU, comună, satul PREDEȘTI. Monument.	483
45. OCNELE MARI, oraș. Monument.	483
46. ORLEȘTI, comună. Monument.	483
47. ORLEȘTI, comună. Monument.	484
48. OTEȘANI, comună. Monument.	484
49. PĂUȘEȘTI, comună. Monument.	484
50. PĂUȘEȘTI, comună, satul ȘERBĂNEȘTI. Monument.	484
51. PESCEANA, comună. Monument.	484
52. PIETRARI, comună. Monument.	485
53. PIETRARI, comună, satul PIETRARII DE SUS. Monument.	485
54. PRUNDENI, comună, satul CĂLINA. Monument.	485
55. RACoviȚA, comună. Monument.	485
56. RÂMNICU VÂLCEA, municipiu. Monument.	485
57. RÂMNICU VÂLCEA, municipiu. Însemn memorial.	486
58. RÂMNICU VÂLCEA, municipiu, satul CĂZĂNEȘTI. Monument.	486
59. ROȘIIILE, comună. Monument.	486
60. SINEȘTI, comună. Monument.	486
61. SLĂTIOARA, comună. Monument.	486
62. SLĂTIOARA, comună, satul GORUNEȘTI. Monument.	487
63. STĂNEȘTI, comună, satul VÂRLeni. Placă comemorativă.	487
64. STOILEȘTI, comună, satul GEAMĂNA. Monument.	487
65. STOILEȘTI, comună, satul STĂNEȘTI. Monument.	487
66. STROEȘTI, comună. Monument.	487
67. SUTEȘTI, comună. Monument.	487
68. ȘIRINEASA, comună. Monument.	488
69. ȘTEFĂNEȘTI, comună. Monument.	488
70. ȘUȘANI, comună, satul UȘUREI. Monument.	488
71. TETOIU, comună. Monument.	488
72. TETOIU, comună, satul ȚEPEȘTI. Monument.	488

73. TETOIU, comună, satul ȚEPEȘTI. Monument.	488
74. TOMȘANI, comună. Monument.	489
75. TOMȘANI, comună, satul FOLEȘȚII DE JOS. Monument.	489
76. VAIDEENI, comună. Monument.	489
77. VAIDEENI, comună, satul IZVORU RECE. Monument.	489
78. VAIDEENI, comună, satul MARIȚA. Monument.	490
79. VALEA MARE, comună. Monument.	490
80. VLĂDEȘTI, comună. Monument.	490
81. VOICEȘTI, comună. Monument.	490
82. ZĂTRENI, comună. Monument.	490
83. ZĂTRENI, comună, satul SĂȘCIOARA. Monument.	490
JUDEȚUL VRANCEA	491
1. ADJUD, oraș. Monument.	491
2. BOGHEȘTI, comună, satul IUGANI. Monument.	491
3. BORDEȘTI, comună. Monument.	491
4. CÂMPINEANCA, comună. Monument.	491
5. CÂMPINEANCA, comună. Monument.	491
6. CÂRLIGELE, comună. Monument.	492
7. DUMITREȘTI, comună, satul POIENIȚA. Monument.	492
8. FOCȘANI, oraș. Mausoleu.	492
9. FOCȘANI, oraș. Monument.	493
10. FOCȘANI, oraș. Monument.	493
11. GUGEȘTI, comună. Troiță.	493
12. JITIA, comună. Monument.	493
13. MĂRĂȘEȘTI, oraș. Mausoleu.	494
14. MĂRĂȘEȘTI, oraș. Bustul mareșalului Alexandru Averescu.	496
15. MĂRĂȘEȘTI, oraș. Bustul mareșalului Constantin Prezan.	496
16. MĂRĂȘEȘTI, oraș. Bustul generalului Eremia Grigorescu.	496
17. MĂRĂȘEȘTI, oraș. Bustul generalului Constantin Cristescu.	497
18. MĂRĂȘEȘTI, oraș. Bustul generalului Gheorghe Mărdărescu.	498
19. MĂRĂȘEȘTI, oraș. Bustul generalului Henric Cihovschi.	498
20. MĂRĂȘEȘTI, oraș. Bustul generalului erou Ion Dragalina.	498
21. MĂRĂȘEȘTI, oraș. Bustul căpitanului Grigore Ignat.	499
22. MĂRĂȘEȘTI, oraș. Bustul eroinei sublocotenent Ecaterina Teodoroiu.	499
23. MĂRĂȘEȘTI, oraș. Bustul eroului sublocotenent Gabriel Pruncu.	500
24. MĂRĂȘEȘTI, oraș, satul HARET. Bust dedicat copilei erou Maria Ion Zaharia. ...	500
25. MĂRĂȘEȘTI, oraș, satul TIȘIȚA. Monument.	501
26. NEREJU, comună, satul NEREJU MIC. Monument.	501
27. PÂNCIU, oraș. Monument.	501
28. PUFEȘTI, comună, satul DOMNEȘTI-SAT. Monument.	501
29. RĂCOASA, comună, satul MĂRĂȘȚI. Mausoleu.	502
30. RUGINEȘTI, comună. Monument.	503
31. SIHLEA, comună, satul VOETIN. Monument.	504
32. SOVEJA, comună, satul DRAGOSLOVENI. Mausoleu.	504

33. STRĂOANE, comună, satul MUNCELU. Monument dedicat eroinei sublocotenent Ecaterina Teodoroiu.	504
34. TĂNĂSOAIA, comună. Monument.	505
35. TĂNĂSOAIA, comună, satul COSTIȘA. Monument.	505
36. VIDRA, comună. Monument.	505

PARTEA A III-A

MONUMENTE ȘI ÎNSEMNE MEMORIALE DEDICATE EROILOR ROMÂNIEI DIN PRIMUL RĂZBOI MONDIAL AFLATE PE TERITORIUL ALTOR ȚĂRI..... 507

REPUBLICA MOLDOVA	511
1. BĂLȚI, oraș. Monument.	511
2. CĂINARI, oraș. Bust dedicat preotului și poetului Militar Alexei Mateevici.....	511
3. CHITEI, comună. Troiță.	511
4. CHIȘINĂU, municipiu. Statuia regelui Ferdinand I.	512
5. CHIȘINĂU, municipiu. Bustul monumental al poetului erou Alexei Mateevici.	512
6. CHIȘINĂU, municipiu. Bustul dedicat preotului, poetului și eroului Alexei Mateevici.	513
7. GHIDIGHICI, comună. Monument.....	513
8. ORHEI, oraș. Troiță.	513
9. SOROCA, oraș. Monument.	513
UCRAINA.....	515
1. BABELE, sat. Placă memorială dedicată mareșalului Alexandru Averescu.....	515
2. CERNĂUȚI, oraș. Monumentul Unirii Bucovinei cu Patria-mamă.	515
3. CERNĂUȚI, oraș. Monument.....	516
4. CERNĂUȚI, oraș. Monument dedicat eroilor din Regimentul 41 Infanterie	517
5. RENI, oraș. Troiță.	517
6. ȘICHIRLICHITAI, oraș. Monument.....	518
BULGARIA	519
1. BALCIC, oraș.....	519
2. BALCIC, oraș. Monument.....	519
3. BURGAS, oraș. Monument dedicat maiorului erou Nicolae Burghela.	519
4. DOBRICI (BAZARGIC), oraș. Capela eroilor români din Primul Război Mondial.	520
5. DOBRICI (BAZARGIC), oraș. Monument dedicat eroilor din Regimentul 40 „Călugăreni”	521
6. KARAGIALI, comună. Cruce monument dedicată maiorului erou Athanasie Niculescu.....	521
7. HASKOVO, comună. Însemn memorial dedicat sublocotenentului erou Eduard Schultze, din Regimentul 78 Infanterie.	522
BELGIA.....	523
1. LIÈGE, oraș. Mausoleu dedicat eroilor din țările Antantei care au căzut la datorie pe diferite fonturi sau decedați în lagăre și care își vor găsi un loc de odihnă veșnică pe pământul Belgiei.....	523

FRANȚA	524
1. DIEUZE, oraș. Monument dedicate prizonierilor români din Primul Război Mondial.	524
2. HAGUENAU, oraș. Placă comemorativă.	524
3. SOULTZMATT, comună. Monument dedicat prizonierilor români morți în lagărele germane din localitate.	525
4. STRASBOURG, oraș. Cruce monument dedicată eroilor și prizonierilor români din Primul Război Mondial.	525
GERMANIA	526
1. SCHAEFERTHALE, oraș. Cruce monument dedicat prizonierilor români.	526
2. ZWICKAU, oraș. Monument.	526
3. ULM, oraș. Monument dedicat foștilor prizonieri români morți în lagărele germane.	527
ITALIA	529
1. DEVETAKI, oraș. Monument.....	529
2. TRENTO, oraș. Monument.	529
UNGARIA	531
1. KIS-POST, comună. Monument.	531
2. OSTFFYASSZONYFA, oraș. Obelisc.....	531
ÎN LOC DE ÎNCHEIERE	533
GLOSAR	539
ILUSTRAȚIE FOTO	555
BIBLIOGRAFIE	589

Tipărit la Tipografia Editurii Academiei Oamenilor de Știință din România
București, Splaiul Independenței nr. 54 sector 5, 050094, România,
tel. 00-4021/314.74.91 fax. 00-4021/314.75.39, web-site: www.aos.ro,
e-mail: editura.aosr@gmail.com
